

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2011

Petra Bušková

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav českého jazyka a teorie komunikace

Bakalářská práce

Petra Bušková

Porovnání jazyka a stylu rozhovorů v dívčích a ženských časopisech

Comparison of language and style of interviews in girls' and women's
magazines

Praha, 2011

prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala prof. PhDr. Petru Marešovi, CSc. za vedení této bakalářské práce, za jeho podnětné připomínky a především za vstřícnost a čas, který mi věnoval.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci Porovnání jazyka a stylu rozhovorů v dívčích a ženských časopisech vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 25. 5. 2011

.....
PETRA BUŠKOVÁ

Anotace a klíčová slova

BUŠKOVÁ, Petra. Porovnání jazyka a stylu rozhovorů v dívčích a ženských časopisech. Praha, 2011. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav českého jazyka a teorie komunikace.

Tato bakalářská práce zkoumá jazyk a styl rozhovorů v dívčích a ženských časopisech s cílem nalézt rozdíly a shody. Úvod práce podává stručnou charakteristiku analyzovaných periodik a základní literatury týkající se tématu interview a ženského stylu jazyka. Následuje popis rozsahu, perexů a obrazové složky interview. První část práce zahrnuje jazykový rozbor rozhovorů. Jsou zde popsány vybrané jevy na rovině fonologické, morfologické, lexikální a syntaktické. Druhá část práce obsahuje rozbor komunikační – zde jsou analyzovány vztahy mezi účastníky rozhovoru, způsoby kladení otázek a způsoby reakce na ně. V závěru práce jsou vyvozeny shody a rozdíly mezi oběma typy periodik z hlediska jazykového i komunikačního. Zároveň se zde poukazuje na výrazy typické pro ženský styl textů.

Klíčová slova:

Dívčí časopisy, ženské časopisy, interview, otázková replika, odpověďová replika, mluvený dialog, jazykový rozbor rozhovorů, komunikační vztahy, ženský styl jazyka.

Annotation and key words

BUŠKOVÁ, Petra. Comparison of language and style of interview in girls' and women's magazines. Prague, 2011. Bachelor thesis (BA). Charles University in Prague, Faculty of Arts, Institute of Czech Language and Theory of Communication.

This bachelor thesis explores the language and style of interviews in girls' and women's magazines in order to find out differences and correspondences between them. In the introduction to this thesis the character of the analyzed magazines and basic literature concerning the topic of interview and women's language style is briefly mentioned. Then the description of range, lead paragraphs and pictorial component of interview follows. The first part of this thesis embraces the language analysis of interviews. Selected devices at the phonological, morphological, lexical and syntactical levels of language are described, too. The second part of the thesis contains the communication analysis – relationships among the participants of an interview, ways of asking questions and ways of responding to them are analyzed. At the end of the thesis the conformity and differences between both types of magazines from language and communication aspects are deduced. Typical expressions of women's style are described in this part as well.

Key words:

Girls' magazines, women's magazines, interview, question speech, answer speech, spoken dialog, language analysis of interview, communication relations, women's style of language

Obsah

1	Úvod	8
1.1	Záměry práce	8
1.2	Představení materiálu a kritéria jeho výběru	10
1.3	Základní literatura	12
2	Analýza rozhovorů v dívčích a ženských časopisech.....	14
2.1	Charakteristika interview z hlediska žurnalistického.....	14
2.2	Interview v časopisech	15
2.2.1	Rozsah	15
2.2.2	Perexy	17
2.2.3	Obrazová složka.....	18
2.3	Rozbor z hlediska jazykového	21
2.3.1	Rovina fonologická, grafická a zvuková	21
2.3.2	Rovina morfologická.....	23
2.3.3	Rovina lexikální	35
2.3.4	Rovina syntaktická	44
2.4	Rozbor z hlediska komunikačního	46
2.4.1	Vztahy mezi komunikanty a čtenáři.....	47
2.4.2	Způsoby kladení otázek.....	57
2.4.3	Způsoby reakce na otázky	65
3	Závěr	72
4	Seznam literatury.....	77
4.1	Prameny	77
4.2	Použitá literatura	79
5	Seznam příloh.....	82
5.1	Příloha č. 1	82
5.2	Příloha č. 2	82
5.3	Příloha č. 3	83

1 Úvod

1.1 Záměry práce

V této práci budu zkoumat styl žánru interview v ženských a dívčích periodikách s cílem nalézt základní shody a rozdíly. Tématu jazyka dívčích a ženských časopisů bylo už věnováno nemálo pozornosti, já se budu zabývat otázkou, zda konkrétně v žánru interview nalezneme typické charakteristiky ženského stylu textů, dále tím, jaké rozdíly se z hlediska věkové kategorie čtenářek v těchto komunikátech vyskytují.

V úvodu práce podrobněji představím časopisy, které jsem k analýze vybrala, a uvedu základní kritéria jejich výběru. Ze skupiny dívčích časopisů to jsou *Dívka*, *Top Dívky*, *BravoGIRL!* a *COSMOgirl!!*; ze skupiny ženských periodik potom *Elle*, *Katka* a *Žena a život*. Také zde shrnu závěry odborné literatury jak k tématu jazyka dívčích a ženských časopisů, tak k tématu výstavby interview.

V první části vlastní práce nejdříve stručně objasním problematiku interview jako takového, jeho vymezení, vznik a význam. Po tomto teoretickém úvodu se zaměřím na obecnou charakteristiku interview v obou druzích periodik, tj. budu srovnávat celkový rozsah rozhovorů, dotknu se problematiky perexů a jejich obsahu a v neposlední řadě shrnu údaje o obrazové složce u jednotlivých rozhovorů, jelikož tato složka je nedílnou součástí jazykového kódu a v dnešní době má na čtenáře nemalý vliv.

V další části práce se budu věnovat problematice úže jazykové. Jak již bylo řečeno, styl dívčích a ženských časopisů zahrnuje typické výrazové prostředky a jevy. Tyto prostředky většinou prostupují celým časopisem a jsou nástrojem jeho ideologie. Budu tedy sledovat, zda se tyto příznakové prostředky v rovině fonologické, morfologické, lexikální i syntaktické explicitně objevují také v rubrice interview, či zda jsou v tomto žánru nějak modifikovány a neutralizovány. V neposlední řadě se budu věnovat komparaci obou druhů periodik i z hlediska stratifikace národního jazyka, budu tedy sledovat aspekty spisovnosti a nespisovnosti výrazových prostředků. Právě na posledně jmenované rovině lze očekávat největší rozdíly mezi oběma typy periodik, a to vzhledem k jejich ideologickému náboji i věkové kategorii potenciálních čtenářek. Otázkou zatím zůstává, zda se tyto potenciální rozdíly objeví v celých rozhovorech, nebo pouze na straně redaktorů (jakožto představitelů dané ideologie časopisu), či zda budou zcela neutralizovány.

Dalším bodem mé práce bude hledisko komunikační. Rozhovory budu porovnávat ze zorného úhlu dialogického – zaměřím se tedy na komunikanty a jejich vztahy, především

na formálnost a neformálnost dané komunikační situace. Na straně interviewujících si budu všimát zejména způsobu kladení otázek, včetně jejich tematického obsahu. Na straně interviewovaných se budu zabývat způsoby reakce na tyto otázky. Se vztahy mezi komunikanty pak úzce souvisí i budování kontaktu se čtenáři, které může přicházet jak od redaktora, tak od jeho hosta.

V poslední části této práce pak vyvodím závěry o shodách a rozdílech mezi rozhovory v ženských a dívčích časopisech ve všech zmíněných bodech a hlediscích. Tyto poznatky se rovněž pokusím srovnat s některými počátečními předpoklady, načrtnutými v úvodu.

1.2 Představení materiálu a kritéria jeho výběru

Pro svou bakalářskou práci jsem použila 7 výše zmíněných časopisů, jejichž čísla jsou vybrána náhodně. Shromažďovala jsem jak materiál nejnovější (tj. z roku 2010), tak i starší (některá čísla též z roku 2008). Čísla z průběhu dvou až tří let jsem použila záměrně, abych mohla obsáhnout i případné vývojové změny, i když v takto krátkém časovém úseku jsou málo pravděpodobné.

Při výběru konkrétních periodik pro tuto práci jsem vycházela jak z vlastní čtenářské zkušenosti či zkušenosti mého okolí, tak z odborné literatury. Při podrobnějších charakteristikách jednotlivých časopisů (především dívčích) budu vycházet z klasifikace Kateřiny Kadlecové, která se ve svých dvou význačných publikacích zabývá časopisy dívčími (Kadlecová 2007: 11–17) i ženskými (Kadlecová 2006: 11–14).

Na okraj je třeba poznamenat, že všechny zmíněné dívčí časopisy jsou si tematicky i stylově velice blízké. *BravoGIRL!* je čtrnáctideník a vychází od roku 1996. Je zaměřen na cílovou skupinu 12–17 let a jeho vydavatelem je společnost Bauer Media. *COSMOgirl!* vychází jako měsíčník od roku 2000, avšak v srpnu 2010 vyšlo jeho poslední tištěné číslo, v němž autoři avizovali, že od podzimu 2010 bude zpuštěna elektronická verze. Podle redakčních slov je zaměřen na dívky ve věku 15–22 let. Jedná se o časopis bulvárního charakteru (je také možné ho považovat za mladší odnož ženského *Cosmopolitanu*) a jeho vydavatelem je společnost Stratosféra. *Dívka* je rovněž měsíčník, vydávaný od roku 1991. Je profilován pro cílovou skupinu 15–19 let a vychází pod záštitou společnosti Bauer Media. Časopis *Top Dívky* vychází taktéž jednou měsíčně a sám se vymezuje pouze jako časopis pro náctileté. Pod tímto názvem vychází od roku 2003 (do té doby to byl *Magazín pro top dívky* – odnož od původní *Dívky*). Vydává ho nakladatelství Axel Springer Praha.

Vybrané ženské magazíny jsou, co se svého zaměření týče, o něco rozmanitější. *Elle* je měsíčník mezinárodního formátu a vychází u nás od roku 1994.¹ Jedná se o magazín exkluzivní, přičemž pojem exkluzivní časopis znamená *měsíčník, dvoutříměsíčník či čtvrtletník s nadprůměrnou cenou [...], s více než 100 stranami a formátem minimálně A4. [...] V těchto časopisech tvoří alespoň čtvrtinu obsahu inzerce a přibližně polovinu celkové plochy zaujímají fotografie. [...] Vzbuzují zdání časopisů pro „vyšší třídu“* (Kadlecová 2006: 11). Časopis je určen širšímu okruhu čtenářek ve věku 30–60 let a vychází ve společnosti Hachette Filipacchi 2000. *Katka* je týdeník vycházející od roku 1995. Podle vydavatele (vydavatelství Burda Praha) je zaměřen na ženy ve věku 18–35 let. *Žena a život* je čtrnáctideník a vychází

¹ Tento údaj mi poskytla redakce časopisu *Elle*.

od roku 1994.² Profiluje se jako časopis pro ženy ve věku 25–45 let a vydává ho společnost Bauer Media.

Co se týče hledisek výběru dívčích časopisů, vzhledem k jejich podobnosti jsem se rozhodla zařadit do své práce ty nejčtenější a obecně nejznámější. Všechna tato periodika jsem v teenagerovském věku četla, tudíž jsem měla představu o jejich podobě a zaměření. Vzhledem k tomu, že ve většině z nich se rubrika interview objevuje dosti nepravidelně, vzala jsem při rozboru v potaz všechny čtyři tyto tituly.

U periodik ženských jsem naopak záměrně vybírala podle odlišnosti jejich zaměření a bude mě zajímat, zda a jakým způsobem se jejich rozdílnost projeví i v rozhovorech. Z nepřeberného množství ženských magazínů jsem tedy vybrala *Elle* jakožto zástupkyni „nejexkluzivnějších“ mezinárodních časopisů, *Katku* jsem do svých analýz zařadila jako jakýsi opak *Elle* – tedy typicky český týdeník pro „průměrnou ženu“ (Kadlecová 2006: 13). Zvláštní pozici potom zaujímá *Žena a život* – ze svých dětských let si ji pamatuji jako časopis podobný spíše *Katce*, avšak dnešní – nejen – grafická podoba a rozsah časopisu připomínají charakteristiku časopisu exkluzivního. Dá se tedy říci, že tento magazín stojí kdesi na pomezí mezi časopisem klasickým a exkluzivním.

² Tento údaj mi poskytla redakce časopisu *Žena a život*.

1.3 Základní literatura

Literatura ke sledovanému tématu by se dala rozdělit do dvou skupin: literatura k tématu jazyka dívčích a ženských časopisů a literatura k (žánru) interview.

K základním odborným publikacím o jazyku ženských a dívčích časopisů nepochybně patří, jak již bylo řečeno výše, knihy Kateřiny Kadlecové *Dívky a girls podle českých dívčích časopisů* (Kadlecová 2007) a *Ženské časopisy pro pokročilé* s podtitulem *Literární interpretace a kritická analýza diskurzu měsíčníku Marianne* (Kadlecová 2006). Autorka se v prvně zmíněné práci podrobně zabývá jak charakteristikou vybraných magazínů (jejich čteností, cenou, nákladem apod.), tak jejich stránkou jazykovou (tj. prostředky výrazovými, přesvědčovacími a obecně stylem těchto časopisů). V závěru publikace je zveřejněn dotazník zaměřený na čtenářky těchto časopisů, který odhaluje skutečný postoj dívek k tomuto typu textů.

Druhá publikace Kateřiny Kadlecové, věnující se rozboru magazínů ženských, je sice primárně zaměřena na analýzu jazyka a diskurzu časopisu *Marianne*, avšak tyto poznatky se dají aplikovat (případně zobecnit) i na zbylé ženské exkluzivní časopisy. Část této knihy rovněž zaujímá představení teoretických principů rozboru těchto typů textů a dále obecné principy analýz publicistických textů jako takových. V poslední kapitole se Kadlecová zmiňuje i o postavení žen v těchto periodikách, čímž se dotýká i problematiky genderové.

Problematikou stylu ženských a dívčích magazínů se hojně zabývala také Světlá Čmejková. Za zmínku stojí především studie *Kdo je ty? Jazyk pro dívčí časopis aneb syntetizovaná čtenářka* (Čmejková 1996), ve které si autorka všímá prostředků manipulace se čtenářkami časopisů a budování kontaktu s nimi. Stejněho tématu se letmo dotýká i studie *Jazyk pro druhé pohlaví* (Čmejková 1997), která spadá již do oblasti genderové. Studium jazyka – především – ženských časopisů se zabývala též Jana Hoffmannová. Ve své práci jsem vycházela především ze studie *Hodnocení, intenzifikace...a STYL v lexiku časopisů pro ženy* (Hoffmannová 2003), kde jsou důkladně probrány nejpoužívanější lexikální výrazy těchto magazínů, a dále z práce „*Outfit“ a „look“ českých magazínů pro ženy: je jejich jazyk a styl dost „trendy“?* (Hoffmannová 2004). Přihlédla jsem rovněž ke studii s názvem *Jak přesvědčit ženy? Strategie a prostředky persvaze v ženských časopisech* (Hoffmannová 2005), kde jsou rozebrány i prostředky přesvědčování právě v žánru interview. Za zmínku ještě stojí studie Lucie Římalové *I vy můžete být slavní (subjekty v časopise Spy)* (Římalová 2000) či „*Vyznavačkám chic stylu*“ (*dnešní čeština podle časopisu Style*) (Římalová 2002).

Co se týče problematiky žánru interview, ke stěžejním pracím patří část knihy *Jazyk, média, politika* (Čmejková, Hoffmannová, eds., 2003), kde je analyzován především

rozhovor televizní a rozhlasový, avšak některé zde uvedené poznatky ohledně otázek, odpovědí, zdvořilosti atp. se dají aplikovat i na interview tištěné. Výstavbou a tvorbou rozhovoru se zabývá práce Jany Hoffmannové *Interview: mezi mluveným a psaným textem* (Hoffmannová 1992). Autorka se zde věnuje jednak fázím vzniku tohoto komunikátu, jednak jeho různým podobám z hlediska spisovnosti či nespisovnosti. Šířeji se rozhovorem zaobírá například Eva Macháčková ve své starší studii *Rozhovor s významnými osobnostmi* (Macháčková 1981), kde pohlíží na tento žánr obecně z hlediska dialogu, zabývá se zde různými typy interview, jeho nejčastějšími tématy, výstavbou apod. Žánru rozhovoru je též věnována celá publikace Karla Štorkána *Umění interviewu* (Štorkán 1983), jenž na rozhovory pohlíží z hlediska čistě žurnalistického. Nalezneme zde informace o vývoji tohoto žánru, o jeho definici i o aspektech jeho tvorby z úhlu žurnalistů či moderátorů. Okrajově lze ještě zmínit práce pojednávající obecně o dialogu. Z nich jsem přihlédla zejména ke studii *Dyadická komunikace (Pokus o komplexní charakteristiku situace dialogu)* autorů Milana Morávka a Olgy Müllerové (Morávek, Müllerová, eds. 1976). Tato práce se sice věnuje problematice mluveného dialogu, avšak některé prvky mluveného dialogu lze porovnat právě s tištěným interview.

2 Analýza rozhovorů v dívčích a ženských časopisech

2.1 Charakteristika interview z hlediska žurnalistického

V této kapitole se budu krátce věnovat vymezení a definici interview jakožto žánru, objasním počátky interview a shrnu jeho podstatné rysy. Vycházet budu především z knihy Karla Štorkána *Umění interviewu* (Štorkán 1983).

Počátky tohoto žánru sahají až do antiky – podstatou interview je dialog, kterého ve svých eposech využíval již Homér. Za prvotní rozhovory lze pokládat dialogy Sokratovy, jejich techniku následně rozvíjel i Platón. Stopy interview lze najít také v české středověké literatuře. Populární byla forma rozpravy, která je zastoupena v *Řečech besedních* Tomáše Štítného. V novinách pak interviewovou formu využil ke zvýšení srozumitelnosti i Václav Matěj Kramerius. Všechny tyto formy však lze považovat pouze za jakési předchůdce dnešního interview.

Dnešní interview můžeme stručně charakterizovat jako *rozhovor s významnou osobností, jehož obsah má být zveřejněn* (Macháčková 1981: 23). Jde tedy o projev veřejný, určený širokému okruhu posluchačů/čtenářů. Jedná se nejen o publicistický žánr, ale i o metodu – metoda využívá formy rozhovoru mezi dvěma a více partnery, z nichž jeden je označen jako interviewující a druhý jako interviewovaný (Štorkán 1983: 16–17). Svým obsahem se v periodikách řadí mezi texty věcné. Rudolf Křesťan zmiňuje i *dokumentární hodnotu* rozhovorů (Křesťan 1979: 31). (Bližšími charakteristikami tohoto zvláštního typu dialogu, stejně tak jako různými druhy interview, se budu blíže zabývat v oddílu 2.4 Rozbor z hlediska komunikačního).

Z hlediska stylistického je základní funkcí tohoto druhu komunikátu funkce informativní a kognitivní. Cílem interview je tedy *získat a čtenáři oznámit nová [...] a zajímavá fakta, zaujmout k těmto faktům autorské stanovisko a seznámit čtenáře s názory interviewovaného* (Štorkán 1983: 31). Účel konkrétního rozhovoru však závisí na novináři a jeho schopnostech.

Mezi stěžejní rysy rozhovorů pak patří *bezprostřednost, aktuálnost* (Štorkán 1983: 30), dynamičnost, dále možnost využití persvaze a v neposlední řadě (především u politických rozhovorů) možnost vyvolání konfliktní situace, což slouží jako „lákadlo“ ke sledování televizních politických debat.

2.2 Interview v časopisech

2.2.1 Rozsah

V této kapitole se budu zabývat celkovým rozsahem interview v časopisech. Pod pojmem rozsah interview budu vnímat jeho verbální i obrazovou složku, tj. to, kolik je v daném časopise na rubriku (či formu) interview vyhrazeno prostoru (podílem obrazové a textové složky se budu blíže zabývat v kapitole 2.2.3 Obrazová složka).

Před samotnou komparací rozsahu rozhovorů v dívčích a ženských časopisech se pozastavím u různých forem rozhovorů v konkrétních časopisech.

Zejména pro dívčí časopisy je charakteristické, že se v jejich různých rubrikách objevuje forma tzv. minirozhovoru – ten zabírá obvykle pouze čtvrtinu stránky³ a dělí se o své místo s jinými články. Tento druh rozhovoru tedy bývá jen dílčí částí určité rubriky, která využívá právě poutavosti a živosti tohoto jazykového útvaru. Například v časopise *Top Dívky* jsou tyto minirozhovory často součástí rubrik Hot news či Zábava. Formu minirozhovoru však využívají, i když ne v tak hojné míře, i některé časopisy ženské. Příkladem jsou „sloupkové“ minirozhovory v časopise *Žena a život*. Zde se jedná o klasické minirozhovory se slavnými osobnostmi (někdy na předem dané téma), ale také o rozhovory s různými odborníky (psychologové aj.), kteří právě formou minirozhovoru poskytují čtenářkám rady. V tomto případě jde většinou o doplněk k tematickému článku. Interview jako soubor rad od odborníků hojně využívá také exkluzivní časopis *Elle*; zde se dokonce v mnoha případech nejedná pouze o minirozhovor, avšak o stránkový či dvoustránkový rozhovor (například rozhovor s trenérkou o nových cvičebních metodách v rubrice Krása).

Další specifickým podtypem rozhovorů v dívčích periodikách jsou rozhovory dotazníkové. Buď mají formu předem předtištěných vět, které celebrita vlastnoručně doplňuje, nebo jsou postaveny na obecných otázkách. Poutavost tohoto typu rozhovoru spočívá právě v přítomnosti vlastního rukopisu známé osobnosti – tento fakt působí na mladé čtenářky dojmem větší „blízkosti“ jejich idolu (tj. není to pouze vykonstruovaná osobnost skrývající se za tištěnými slovy, avšak působí dojmem člověka „z masa a kostí“). Takto pojaté rozhovory většinou nezabírají více než jednu stranu časopisu (*COSMOgirl!*), v některých případech jsou dotazníky dokonce součástí klasického tištěného rozhovoru (*Dívka*).

Za zmínku ještě stojí zvláštní útvar v časopise *Top Dívky*. Tento komunikát však skutečným rozhovorem není, i když redakce časopisu ho v záhlaví takto označuje. Jedná se zpravidla o dvoustránkový článek, který poskytuje informace o dané celebritě. Text je

³ Stránkou se rozumí strana v příslušném formátu časopisu (nejčastěji A4, u časopisu *COSMOgirl!* formát A5).

rozčleněn do několika odstavců, přičemž každý z nich je označen krátkým nadpisem. Blízkost tohoto článku ke klasickému rozhovoru spočívá v tom, že v odstavcích se střídá přímá řeč celebrity (tj. vypráví o sobě ona sama) s vyprávěním redaktora (ten hovoří o celebritě v 3. osobě).

Na základě tohoto rozboru podtypů rozhovorů jsem pro lepší komparaci rozsahu interview zvolila užší kritéria – budu srovnávat pouze rozhovory klasické tištěné (nikoli dotazníkové) se známými osobnostmi, jejichž rozsah bude minimálně jedna strana (neberu tedy v úvahu tzv. minirozhovory, jelikož jejich zastoupení je hojně především v dívčích časopisech). Nutno dodat, že do celkového rozsahu jednotlivých rozhovorů nebude započítána ani případná inzerce.

Co se týče dívčích časopisů obecně, délka jednotlivých rozhovorů se zde pohybuje pouze v rozmezí 1–2 stran. Pokud se podíváme na jednotlivé tituly, pak nejbohatší zastoupení interview najdeme v *COSMOgirl!* – v každém čísle je otiskováno kolem tří rozhovorů, a to v rámci rubriky CG Špion a jakési „podrubriky“ Hvězda měsíce. Naopak nejméně se rozhovory vyskytují v časopise *BravoGIRL!*, kde nejsou ani pravidelnou rubrikou/součástí nějaké rubriky. Pokud se v čísle vyskytují, jedná se zpravidla o jeden dvoustránkový rozhovor (rubrika Stars nebo Interview). V časopise *Dívka* se sice rozhovory objevují víceméně pravidelně, avšak nepravidelné je jejich množství v každém čísle. Základ tvoří vždy jeden dvoustránkový rozhovor v rubrice Stars či Dívka Profil a nepravidelně nalezneme formu rozhovoru – většinou jednostránkového – ještě v dalších rubrikách (Hudba). U časopisu *Top Dívky* také není zastoupení ani množství interview příliš pravidelné, v zásadě se však vyskytují 1–2 dvoustránkové rozhovory v jednom čísle.

U ženských periodik jsou rozsah i množství rozhovorů poněkud odlišné. Všechny tři zkoumané ženské časopisy mají sice pravidelně otiskovaná interview v každém čísle, liší se však jejich množství. Celkově nejpravidelnější jsou interview v časopise *Katka*. V každém čísle lze na stejných stránkách nalézt jeden dvoustránkový rozhovor (rubrika Zpověď hvězdy). *Žena a život* nabízí svým čtenářkám interview v rubrice Rozhovor pro vás také pravidelně, v průměru se jedná o dva rozhovory v každém čísle. Stránkové rozmezí jednotlivých rozhovorů se přibližně pohybuje kolem 2–6 stran. Nejkomplikovanější je rozmístění interview v časopise *Elle*. Zcela nepravidelné je především množství rozhovorů v každém čísle – tyto rozhovory se navíc objevují v rámci několika rubrik (nejčastěji Elle Menu, Elle Osobnost, Elle Rozhovor; méně často například Elle Móda, Elle Styl, Elle Trend). Pokud se budeme držet předem vytčených kritérií a do rozsahu započteme i v tomto případě

obrazovou složku, pak se rozsah jednotlivých rozhovorů pohybuje nejčastěji od 1 do 8 stran, přičemž převládají rozhovory s více než třemi stránkami.

Pokud na základě této analýzy shrneme rozsah rozhovorů v dívčích a ženských časopisech, pak jednoznačně dojdeme k výsledku, že interview v ženských časopisech převyšují svým množstvím i rozsahem interview v časopisech dívčích. Tento fakt je dán dvěma aspekty. Prvním z nich je celkový rozsah časopisu – vybrané ženské magazíny jsou několikanásobně obsáhlejší než časopisy dívčí (výjimku tvoří časopis *Katka*), a proto mohou svým čtenářkám nabídnout více prostoru pro rubriku/formu rozhovorů. Druhým aspektem je věkový rozdíl čtenářek obou druhů magazínů – Kadlecová uvádí, že *pro specificky dívčí časopisy jsou rozsáhlejší textové útvary typu rozhovoru nebo cestopisné reportáže [...] neobvyklé: jako by redaktorky počítaly s tím, že dívky nad delším textem neudrží pozornost* (Kadlecová 2007: 23). Proto se v dívčích časopisech rozhovory vyskytují v kratších verzích a jsou hojně využívány již zmíněné minirozhovory, které upoutají pozornost a celkově stránku ožíví. U ženských časopisů se tedy naopak počítá s větší sečtělostí čtenářek, s potřebou informovat se o dění ve společnosti. Redaktoři si tak mohou dovolit nabídnout i rozsáhlejší rozhovory, kterými své čtenářky bezesporu zaujmou.

2.2.2 Perexy

Součástí každého interview zpravidla bývá i tzv. perex. Jedná se o žurnalistické označení *stručného úvodu k dalšímu textu, který obsahuje základní informace* (Osvaldová, Halada, eds. 1999: 127). Cílem tohoto úseku textu bývá tedy stručně shrnout obsah následujícího článku za pomoci prostředků, které čtenáře upoutají. Zaměřím se především na obsah interviewových perexů, na množství a charakter informací v nich ukrytých. Jazykovou stránku perexů v obou druzích periodik zahrnu do celkové jazykové analýzy rozhovorů v třetí části této práce.

Základem téměř všech perexů ve zkoumaných časopisech je, kromě stručného shrnutí obsahu interview, především informace o tom, kdo zpovídaná osobnost je (její jméno) a odkud ji známe. Méně pak dochází k bližší charakteristice osobnosti; zpravidla to však bývají její vlastnosti nebo oblíbené činnosti. Dále se často krátce uvádí aktuální téma, na jehož základě rozhovor vznikl (například natočení nového CD, informace o aktivitách celebrity apod.). Častým prostředkem provázanosti perexu s následujícím rozhovorem bývá vnesení jedné či několika otázek, na které se v rozhovoru posléze odpovídá:

Emma Roberts je další z teenagerských hollywoodských hvězd. Její tetou je slavná Julie Roberts a Em má našlápnuto ji dohnat. Kdy se rozhodla pro herectví? Kde ráda nakupuje? A jak se jí natáčelo s dvacítkou psů? To se dozvíš v Top Dívce! (Top Dívky 5/2009, s. 54).

Při komparaci perexů v obou druzích periodik nebyla rozhodující jejich délka. V materiálu se objevily perexy informačně bohaté (informace o dané osobnosti, aktuální téma, shrnutí rozhovoru), byť krátké, ale i naopak perexy informačně chudé, i když byl jejich rozsah delší (redaktoři se rozepisovali například o charakterových či povahových vlastnostech dané celebrity, jejím vzhledu apod.).

Celkově vzato byl distinktivním článkem mezi perexy ženských a dívčích časopisů druh a způsob podání informací o celebritě. V dívčích časopisech se mnohem častěji vyskytovala informace o průběhu či podmínkách samotného rozhovoru. Očima redaktorky byla popisována nejen situace, prostředí a atmosféra rozhovoru, ale rovněž byl podán podrobný popis osobnosti hosta tak, jak se jevil právě redaktorce. Tento popis byl realizován za pomoci expresivních prostředků blízkých potenciálním čtenářkám. V časopise *BravoGIRL!* byl perex často tvořen pouze tímto typem informace. V ženských magazínech se redaktorův vhled do komunikační situace interview a zpovídané osoby objevuje také, avšak v mnohem menší míře (především v časopise *Elle*). Dalším rysem odlišujícím perexy dívčích rozhovorů je vyčerpávající popis života zpovídané celebrity. Součástí takovýchto perexů též bývá i upozornění na rady od celebrity (ohledně vzhledu, citových vztahů apod.), ukryté v rozhovoru. Tento koncept zapadá do ideologie dívčích časopisů, základem je přesvědčení o existenci idolu každé náctileté dívky.

V příloze č. 1 pro lepší srovnání uvádím příklad expresivně zabarveného dívčího perexu (*BravoGIRL!* 9/2009, s. 38) oproti standardnímu perexu v časopisech ženských (*Katka* 7/2010, s. 30)

2.2.3 Obrazová složka

Další součástí doprovázející každou rubriku či formu interview je obrazová složka. Budu se zabývat především podílem textové a obrazové složky a její formou.

Jak už jsem zmínila výše, obrazová složka je důležitým doplňkem jazykového kódu a v dnešní době má na čtenáře velký vliv. Její funkcí je zejména upoutat čtenáře k dalšímu čtení a sdělit mu prvotní dojmy z textu. V neposlední řadě plní funkci estetickou, tj. celkově oživuje a doplňuje text.

Lze konstatovat, že u obou druhů periodik zabírá obrazová složka u interview ve většině případů více než 50 % celkové plochy. Není však výjimkou, že se podíl této složky v mnohých případech pohybuje až kolem 75 % (zejména v časopise *Katka* a *Elle*). Tím se tedy rozsah samotného interview značně oklešťuje. V několika případech bylo těžké rozhodnout, zda obrazová složka má ještě roli doplňující, či zda je právě ona dominantním prvkem a doplňujícím se stává rozhovor (*Elle* 9/2010 – rozhovor s Veronikou Vařekovou). Na druhé straně se nezdá vyskytovat v nashromážděném korpusu textů i rozhovory s méně než 50 % obrazové složky (nejčastěji to bylo 25 % v časopise *Dívka*). Z tohoto rozboru je patrné, že rozdíly mezi dívčími a ženskými rozhovory po stránce obrazové nejsou téměř žádné.

Naopak jako rozdílný rys se jeví forma či velikost obrázků. U obou exkluzivních magazínů obvykle jedna ilustrace zabírá celou jednu stranu; ze čtyř stran rozhovoru jsou pak například dvě strany čistého textu a zbylé dvě celé strany zabírají fotografie. Takto rozsáhlé fotografie se vyskytují nejvíce v módní *Elle*, kde nejsou výjimkou několikastránkové fotografie interviewovaných modelek či hereček (například rozhovor s modelkou Evou Herzigovou či herečkou Ivanou Chýlkovou). Stejná forma fotografií je realizována i v magazínu *Žena a život*, i když ne v takovém rozsahu. Ilustrace menší (například v podobě malé obdélníkové fotografie) jsou pak umístěny přímo v textu, který je obtéká. Celkový vizuální vjem obrazové i textové složky tak budí dojem souladu. Jiná je situace u časopisů dívčích. Obrazová složka je zde mnohem častěji přímo v textu samém a zasahuje do něj. Převládají především malé obdélníkové fotografie a z velkých ilustrací potom siluety dané hvězdy. Na celkový rozsah interview (většinou 2 strany) je však poměr obrazové složky vysoký – kombinuje se zde velké množství malých ilustrací a siluet, celkový dojem působí oproti situaci v ženských časopisech chaotičtěji. I barevnost vybraných fotografií je zde mnohem výraznější, což lze znovu vysvětlit věkovým rozdílem potenciálních čtenářek. Dívky stále více vnímají obrazovou složku textu, tzv. si „prohlíží obrázky“. Právě tyto obrázky je pak mají navnadit k přečtení celého článku.

Součástí většiny fotografií bývá i popisek/komentář. U dívčích a zčásti i ženských periodik bývá nejčastějším popiskem krátká informace o celebritě, vztahující se k fotografii. Další variantou popisku je přímá řeč celebrity, tj. informace pronesená jejími ústy. Zde je třeba poznamenat, že jsem se ve shromážděném materiálu u rozhovorů nesetkala s popisky, které píše za celebritu redakce a které mají většinou posměšný ráz.⁴ U dívčích rozhovorů nebyly výjimkou ani rozsáhlejší komentáře k malé fotografii, často v rozsahu menšího odstavečku.

⁴ Tento druh komentáře se často vyskytuje u fotografií v časopise *Spy*.

Kromě zmíněných dvou typů popisků se u ženských rozhovorů objevil ještě specifický druh komentáře k fotografii. Jak už jsem zmínila výše, časopis *Elle* a částečně i *Žena a život* jsou časopisy módními, na fotografiích se tak často objevují známé modelky. V komentářích k nim se zde objevují informace o oblečení, které má celebrita na sobě – název daného obchodu a případně cena oblečení. Do podvědomí čtenářek tímto způsobem vstupuje další velmi výrazný prvek veškerých médií – reklama. Její prvky můžeme nalézt (i když v menším zastoupení) i v časopisech dívčích – u rozhovorů se konkrétně realizuje kupříkladu popisem líčidel, která teenagerovská celebrita používá. Prostředek persvaze je tedy ještě umocněn poukázáním na možnost sdílení některých hodnot s celebritami.

2.3 Rozbor z hlediska jazykového

K porovnání jazykových (a posléze i komunikačních) hledisek interview jsem pro všechny roviny zvolila pouze některé rozhovory, aby parametry pro komparaci byly podobné. Přihlédla jsem zde pouze k rozhovorům tištěným (nikoli doplňovacím, které se objevily v dívčích časopisech); dále jsem výběr omezila na rozhovory se známými osobnostmi a nebrala v potaz články s radami od odborníků přes krásu, vzhled aj., které se mnohdy uskutečňují rovněž formou rozhovoru (časopis *Elle*). Co se rozsahu týče, volila jsem rozhovory zabírající alespoň jednu stranu daného formátu časopisu, tj. fungující jako samostatný útvar (tzn. nikoli již zmíněné minirozhovory jakožto jednu ze součástí některé rubriky).

Jazykovou analýzu jsem prováděla pouze u perexů, tzv. informativních článků (u některých časopisů předcházejí samotnému rozhovoru) a rozhovorů samých; neaplikovala jsem ji na stručné informace o celebritě ani na popisky a komentáře k fotografiím.

V každé jazykové rovině budu rozlišovat pásmo řeči redaktora⁵ a pásmo řeči hosta. V posledně jmenovaném pásmu dále rozliším texty původní (tzn. české) od textů nepůvodních (tzn. zahraničních). Základním předpokladem je minimální odlišnost pásma řeči redaktora na ose původnost – nepůvodnost, jemné distinkce v tomto pásmu lze očekávat na ose dívčí – ženské časopisy.

Při řazení jednotlivých fonologických a morfologických jevů jsem se zčásti inspirovala řazením a stylovými charakteristikami v publikacích *Současná stylistika*⁶ a *Mluvnice současné češtiny*⁷.

2.3.1 Rovina fonologická, grafická a zvuková

V úvodu této kapitoly je třeba zdůraznit, že rozhovory v časopisech jsou texty psanými, i když (ve většině případů) zaznamenávají komunikaci primárně mluvenou a psanými se stávají až sekundárně. Proto se v rovině grafické (resp. pravopisné) objevily jevy, které se snaží napodobit zvukovou podobu mluvené řeči. Tímto jevem je především hromadění vokálů jakožto prostředku emocionality. V tomto případě jde tedy o snahu graficky napodobit zvukové prostředky mluvené řeči či způsob psaní v originálním anglickém textu. Hromadění vokálů se vyskytlo výhradně v časopisech dívčích. V *BravoGIRL!* byl tento emocionální prostředek použit již v samotném perexu (*je krááásný*), v jiném čísle se pak

⁵ Zahrnuji do něj nejen kladené otázky, ale rovněž tzv. perexy a počáteční informativní články.

⁶ ČECHOVÁ, M. et. al.: *Současná stylistika*. 1. vyd., Praha: NLN, 2008.

⁷ CVRČEK, V. et. al.: *Mluvnice současné češtiny*. 1. vyd., Praha: Karolinum, 2010.

vyskytl i v pásmu řeči americké celebrity (*vuůůbec*). Je tedy pravděpodobné, že i druhý příklad je dílem mluvy redakce časopisu, která jazyk dívek jednak konstruuje, jednak se mu snaží sama přiblížit. V *Top Dívce* se tento prostředek objevil i v mluvě celebrity české. Hromadění vokálů se zde objevilo dvakrát, a to dokonce u stejného slova (*je jí hooodně* [lásky]; *hooodně studenou* [sprchu]). Je však potřeba dodat, že celý rozhovor působil neformálním dojmem a vykazoval spíše prvky mluvené.

V souvislosti s grafickou složkou je třeba zmínit speciální grafická znaménka – tzv. emotikony – které jsou rovněž prostředkem ztvárnění emocionality. Vyskytovaly se výhradně v časopisech dívčích, a to v otázkových i odpověďových replikách (zde však více). Ve všech zaznamenaných případech měly podobu usměvavého obličeje (:-), příp. ☺), přičemž textem s nejvyšší frekvencí emotikon se stal rozhovor s Lucií Vondráčkovou (*Top Dívky* 11/2009).

Za zmínku zde ještě stojí psaní velmi frekventovaných přejatých slov typu *sezona*, *salon*; s jejich pádovými obměnami *sezony*, *sezonu*, *sezon*, *sezoně*. Dříve bylo kodifikací předepisováno zakončení *-ón/-óna*, od roku 1993 pak *-on/-ona*. Většinou však závisí na tom, jako pravopisnou kodifikací se pisatel řídí – možné jsou obě dvě varianty (Martincová et. al. 1999: 382–383). V časopisech byly zaznamenány pouze tři podoby s prodlouženým vokálem (2x *sezóna*, 1x *sezónu*), první podoba v pásmu redaktora, druhé dvě v pásmu českého hosta, vše v časopise *COSMOgirl!* Lze říci, že podoby s dlouhým vokálem u přejatých slov svědčí o míře jejich zdomácnění (Čechová et. al. 2008: 133).

Nyní již přistoupím k rovině čistě fonologické. V rámci jednoho textu se vyskytla kvalitativní záměna fonému *i/ý->ej* (*vozejk*, *brejle*), a to u interview původního jakožto součást idiolektu hosta (*Top Dívky*). Je však třeba podotknout, že podoba *brejle* je tradičně kodifikována jako neutrálně spisovná (i když v současnosti je pod vlivem celkové pozice hláskové skupiny *-ej* spíše pokládána za nespisovnou), zatímco typ *vozejk* představuje příznačný rys obecné češtiny. Stejná záměna se vyskytla i u slovesa *rejpnout si* (*Elle*), kde ale skupina *-ej* funguje jako běžná součást ustáleného slovního spojení. Varianta s *-ý* by zde měla hyperkorektní ráz. Dále se toto sloveso objevilo i v jeho neutrální podobě *rýpnout si* (*do nervu*), mezi těmito příklady se tedy jedná o rozlišení sémantické.

Mezi velmi frekventovaná slova lze zařadit sloveso *oblékat* se všemi jeho tvary a odvozeninami. Ačkoli by se u dívčích magazínů daly očekávat zúžené podoby *oblíkat*, v rozhovorech se vyskytly v obou pásmech řeči u interview domácích i cizích převážně tvary s *-é* (*oblékat*, *oblékání*, *obléknout*, *oblékali*, *oblékají*, *obléká* aj.), které se stále pokládají za neutrální. Výjimku tvořilo sloveso *oblíknout* u nepůvodního rozhovoru v časopise *Elle*, které

zapadalo do celkového konceptu „vulgární“ mluvy interviewovaného (rozhovor s Courtney Love, *Elle* 4/2009).

Opačnou tendenci projevilo úžení ve slovesu *lélat*, resp. *lítat*. V korpusu textů se ve třech případech vyskytla zúžená varianta podložená významově (či frazeologicky) – ve spojení *lítat výš* s příznakem hovorovosti až neutrálnosti, ve frazému *lítat jako hadr na holi* (oboje v rozhovorech původních, časopis *Žena a život*), a ve spojení *vlítla tam* ve významu „vpadla“ (původní rozhovor, *Dívka*). Je však patrné, že v posledních dvou příkladech se nezúžená varianta nepoužívá, jelikož jde o přenesené významy. Nezúžená neutrální varianta se objevila v perexu časopisu *Elle*.

2.3.2 Rovina morfologická

V této kapitole se budu zabývat vybranými morfologickými jevy (tzn. i vybranými slovními druhy), které se v nashromážděném materiálu objevily a které jsou či nejsou pro daný druh magazínu příznačné. Pro lepší přehlednost budu postupovat po jednotlivých slovních druzích, ve kterých rozliším vnitřní členění, zmíněné v úvodní části k jazykovému rozboru.

Substantiva

Poměrně frekventovaným maskulinem byl u rozhovorů původních i nepůvodních lexém *fanoušci*, výhradně se však objevoval s koncovkou *-i*, stejně tak i *spolužáci*, *záporňáci* aj. Výjimku tvořil tvar *fanouškové* s příznakem hanlivosti. Jednalo se o rozhovor s frontmanem kapely Tři sestry Lou Fanánkem Hágenem; ten je obecně považován za kontroverzní osobu a celý rozhovor proto sklouzával do nekultivované češtiny.

Kolísání nastalo u mužských jmen zakončených na *-ista*, kde si konkurovaly tvary s koncovkami *-isté/-isti*. Dříve nespisovná koncovka *-isti* je dnes považována za hovorově spisovnou a přechází do oblasti veřejné komunikace.⁸ V pásmu řeči hosta kolísal tvar *scénáristé/scénáristi* nezávisle na původnosti textu. Dále se také vyskytl tvar *optimisti* místo *optimisté*, a to u výše zmíněného rozhovoru s Lou Fanánkem Hágenem.

Specifickým případem je alternace koncovky u tvarů *lidé/lidi*. Druhý tvar je pokládán za hovorový, má však tendenci prosazovat se i ve veřejné komunikaci. V pásmu řeči redaktorů se zásadně vyskytovala základní podoba *lidé*, v pásmu řeči hostů docházelo ke značnému kolísání mezi oběma tvary. Obecně lze říci, že užití té či oné podoby záviselo

⁸ Tato varianta se často vyskytuje např. v projevech redaktorů zpráv v České televizi.

na idiolektu interviewovaného a formálnosti rozhovoru – hosté s hovorovější mluvou užívali častěji tvar *lidi*, zatímco osoby s kultivovanějším projevem tíhly k užívání tvaru *lidé*. Také záviselo na kontextu, v němž měl být tvar použit. Příkladem může být rozhovor s Lucií Bílou (*Žena a život* 4/2010) – pokud zpěvačka hovořila o otázkách jí blízkých či o každodenních věcech, použila tvar *lidi*, pokud sdělovala nějaké nadčasové tvrzení či životní moudrost, použila tvar *lidé*. Tvar *lidi* je tedy typický pro spontánní projev a je spojován s citovou angažovaností mluvčího. Avšak ani tato hlediska nelze pokládat za závazná pravidla pro užívání tohoto lexému, jelikož se mnohdy objevila značná rozkolísanost i v rámci mluvy jednoho hosta, který tvary nepravidelně střídal (resp. je střídala redakce – jednalo se o texty původní i nepůvodní). V případě tzv. double rozhovorů (tj. rozhovorů se dvěma osobami najednou) byly zřejmě odlišné koncovky použity v rámci idiolektu jednotlivých osob (rozhovor se slovenským zpěvákem Richardem Müllerem a jeho dcerou, *Elle* 8/2010 – avšak zde může jít vzhledem k původu rozhovoru pouze o překladatelské varianty). Co se týče užívání tohoto dvojtvary v obou druzích periodik, v dívčích časopisech lehce převažovala varianta *lidi* nad *lidé*, jelikož tento druh časopisů více vyzdvihuje prvky češtiny mluvené a hovorové. Dnes už však tvar *lidi* začíná zaujímat místo neutrální formy.

Dalším výrazným prvkem rozkolísanosti v dnešních mluvených i psaných projevech je pronikání původně femininní koncovky *-ách* do deklinace maskulin a neuter (*rybnících X rybníkách*). V rozhovorech však byly maskulinní koncovky zachovány (v *kočárcích, na kloboucích, ve skocích*).

Zato se v rozhovorech hojně vyskytovala obecněčeská instrumentálová koncovka *-ma/-ama*. Nejčastěji se tyto koncovky v dívčích časopisech pojily s (pro tyto časopisy specifickými) lexémy: *s klukama, s holčkama* a *s kamarádama (kámošema)*. Obdobně bylo možno najít i tvary *s lidma, prodavačkama, pistolema* či *rodičkama*. Tyto obecněčeské podoby se vyskytovaly v rozhovorech původních i nepůvodních, vedle toho se v některých nepůvodních rozhovorech v časopise *COSMOgirl!* zřídka objevily i varianty spisovné. V pásmu řeči redaktora se vyskytly pouze tvary s koncovkami spisovnými. Zajímavá situace však nastala v rozhovoru s americkým hudebním idolem Tracem Cyrusem (*BravoGIRL!* 13/2009), kdy se v jedné otázce objevil tvar *s kluky*, přičemž v jedné z dalších otázek následoval tvar *s fanynkama* (pro větší názornost uvádím tento text v příloze – příloha č. 2). Tvary slov typu *klukama/holčkama/kamarádama* nebyly výjimkou ani u periodik ženských. I zde převažovaly tyto nespisovné varianty. Opačné varianty se vyskytovaly v pásmu řeči hostů zřídka, a to hlavně u textů nepůvodních. U řeči redaktorské byla v tomto směru situace obdobná jako u periodik dívčích. Paralelně pak pronikla koncovka *-ma* i do spojení typu

žlutýma hvězdičkama či *velkýma knoflíkama*; stejně tak do slov *s hranolkama* a *děťma*. Na uvedených příkladech je patrné, že je tato koncovka již rodově unifikována.

Adjektiva

Zajímavým jevem v této kategorii slov bývá používání jmenných tvarů, kterým je obecně přiřčen status knižnosti až zastaralosti (neplatí to však u odborných projevů). Jiná je však situace u přičestí v opisném pasivu, kde je dosud jmenný tvar považován za základní. U periodik ženských sejevila tendence k užívání tohoto tvaru ze strany redaktorů (tj. v perexech a otázkách), případně i ze strany hostů u nepůvodních rozhovorů. Vyskytovaly se tak tvary typu *odebrána* místo *odebraná*, *narušen* místo *narušený*, *přípraven* místo *přípravený* či *spokojen* místo *spokojený* (všechny uvedené příklady ve funkci opisného pasiva). Zvláštní výjimku tvořil časopis *Žena a život*, ve kterém byla zaznamenána spíše převaha tvarů adjektivních (*je sledovaný a kritizovaný* místo *je sledován a kritizován*). Nezřídka se však vyskytly jmenné tvary adjektiv i v pásmu řeči domácích hostů, řeč i její produktor tak měli rázem charakter větší kultivovanosti a vznešenosti projevu (v rozhovoru s Kateřinou Winterovou v *Elle* 5/2010 se tak krátce za sebou objevují tvary typu *oslovena*, *upozorněn*, *přípravena*)⁹. Jmenné tvary v pásmu řeči domácích celebrit byly hojně zaznamenány také v časopise *Katka*. Vzhledem k tomu, že jednotlivé rozhovory obsahovaly v průměru jeden jmenný tvar, nelze brát dosavadní analýzu užití těchto tvarů za závazné pravidlo – mohlo se jednat též o zcela náhodný výběr stylového prostředku. U periodik dívčích byla situace o něco jednoznačnější. Adjektivní/jmenné tvary se zde nevyskytovaly tak často, přesto se v materiálu objevily obě tyto formy. Jmenné tvary ve funkci pasiva se zřídka vyskytly v redaktorské řeči (*bývá označován*, *je spojována s*), někdy byly ale vytlačeny tvary adjektivními (*být spojovaná s*). Posledně jmenované tvary se pak jako základní objevily v pásmu interviewovaných, překvapivě se zde však i u dívčích časopisů objevovaly tvary jmenné. Jelikož se zpravidla jednalo o texty nepůvodní, nelze zcela odhalit jejich „pravost“ z hlediska řeči hosta. Vyskytly se tak tvary typu *vybrána*, *předurčena*. Zajímavostí bylo užití jmenného tvaru v následujícím kontextu (double rozhovor s herci z *Twilight* ságy):

„*Máte tam spolu i líbací scénu...*“

T.: Byla to spíš legrace. Pro mě to nebyla první líbací scéna, tu jsem si odbyl už s Taylor Swift ve filmu Na sv. Valetnýna.

K.: Ted' mě budou fanyanky definitivně nenávidět. Nejdřív Edward, ted' i Jacob, jsem zatracena (smích).

⁹ Tyto tvary však působí paradoxně, jelikož herečka do rozhovoru vkládá i koncovky zcela nespisovné.

(*Dívka* 2/2010, s. 7)

V tomto případě se jedná o zcela záměrné užití jmenného tvaru. Spojení „být zatracen“ zní sice jako archaismus, v určitých situacích si však udržuje svou platnost jako ustálené spojení, navíc tvar „jsem zatracená“ se téměř nepoužívá (případně se používá v přeneseném významu – „holka zatracená“ apod.). Zde je navíc tomuto tvaru přisouzen i emocionální odstín, autorka ho použila nadneseně, o čemž svědčí i redaktorčin komentář v závorce.

K nejrozšířenějším jevům spadajícím do oblasti nespisovné češtiny patří změna hlásky -ý->-ej a rodově unifikovaná koncovka -ý. Tyto obecněčeské koncovky jsou hlavním znakem doprovázejícím běžně mluvenou řeč. Z hlediska výskytu těchto koncovek v rozhovorech (pouze v pásmu řeči hostů) lze vyčlenit tři typy textů: za první texty převážně spisovné, v nichž je jejich výskyt výjimkou; za druhé texty, kde se různou měrou prolínají tvary spisovné a nespisovné a za třetí texty obsahující převážně nespisovné varianty. V prvním typu textů bývají obecněčeské koncovky většinou motivovány jen emocionálním pohnutím mluvčího. Koncovka je tedy připojena k adjektivu s jistým emočním nábojem, které mnohdy stojí na konci věty:

Když někde vidím nějaké fajn malé děti, říkám si, že být tátou není zase tak špatný. (*Elle* 2/2010, s. 41)

[...] *vždycky přišli s úsměvem a bylo vidět, že se opravdu baví, a nemají proto problém vystoupit před celým divadlem. Úžasný!* (*Elle* 11/2010, s. 91)

*No a myslím, že talentovaně chytám ryby. Na to jsem fakt moc **dobřej!*** (*Elle* 11/2010, s. 92)

I na této rovině můžeme pozorovat bezprostřední míšení stylových prvků: *Vždycky Jáchymovi říkám: kdybys byl nemocný, tak nikdo z internetu za tebou nepřijde. Jsou to **neplatný** lidi, **kteří** žijí na internetu osamělý život* (*Elle* 6/2010, s. 86). V ostatních rozhovorech pro ženy bylo užití nespisovných tvarů přítomno pouze jako citace přímé řeči někoho jiného:

*Zajímavé bylo, že zatímco do hudby mi pan Horáček příliš nemluvil a moje nápady hodnotil takovým tím chlapským stylem „**líbí – nelíbí, refrén blbý, sloka dobrý**“, zpívání sledoval jako nekompromisní ostříž* (*Žena a život* 12/2009, s. 10).

*Matt a Heath stáli v davu[,] a když jsem se blížil, viděl jsem jim na očích takové to: „Tak se ukaž, ty **českej šmejde**.“* (*Žena a život* 3/2010, s. 66).

Příkladů k druhému typu textů, tj. střídavého užívání spisovných a nespisovných tvarů, je více. Celebrity „vypadávaly z role“ účastníka oficiálního institucionálního rozhovoru a sklouzávaly k neformálnosti – viz již zmiňovaný rozhovor s Kateřinou Winterovou (*Elle* 5/2010), či s Ivanou Chýlkovou (*Elle* 6/2010). U interview s Ewou Farnou (*Elle* 4/2009) bylo toto kolísání dáno i věkem zpěvačky. K lehkému převážení nespisovných tvarů v ženských

časopisech došlo v interview s Courtney Love (*Elle* 4/2009). Tato osobnost je vlivem své minulosti považována za kontroverzní a „problémovou“, tudíž lze předpokládat, že i překlad z anglického jazyka odpovídal opravdové mluvě slavné celebrity. Třetí typ textů byl podle očekávání zastoupen pouze v časopisech dívčích, a to hlavně v rozhovorech původních. Převahu obecněčeských adjektivních koncovek představuje v časopise *Top Dívky* rozhovor s Lucií Vondráčkovou (*Top Dívky* 11/2009), v *BravoGIRL!* pak i nepůvodní rozhovor s Kelly Blatzem (*BravoGIRL!* 5/2010). Zcela „obecněčeskými“ rozhovory se vzhledem k četnosti těchto tvarů staly rozhovory se skupinou Lunetic (*Dívka* 2/2009) nebo s Markem Ztraceným (*Dívka* 3/2009). U prvně zmiňovaného textu se dokonce obecněčeský prvek objevil i v perexu: ...ale i tak to bylo dost **zajímavý**. Jak již bylo řečeno, oba texty byly bohatým zdrojem nespisovných koncovek, tudíž výjimečné užití správného tvaru působilo až rušivým dojmem:

*Nakonec jo, vyspal jsem se a jel to nazpívat **druhý** den. Bylo to fakt **procítěný*** (*Dívka* 3/2009, s. 59).

*Ale pak to začalo **být neúnosný**. Jednou jsem chtěl vyzkoušet, jestli mě chtěj holky jenom proto, že jsem **slavnej**, nebo taky kvůli tomu, **jakej** jsem* (*Dívka* 2/2009, s. 58).

Pronomina

V kategorii zájmen bylo nejnápadnějším jevem dubletní užívání tvarů posesiv *moje/tvoje/svoje, můj/tvojí/svojí* a jejich zkrácených variant. V nominativu byla drtivá většina posesiv v singuláru použita v delším tvaru, zatímco v plurálu se vyskytovaly zkrácené varianty (výjimkou byla spojení typu *moji rodiče/přátelé/kamarádi* apod.). Co se stylové charakteristiky týče, v nominativu (stejně jako v akuzativu) jsou delší tvary plně spisovné, v ostatních pádech se postupně prosazují. Výše zmíněná premisa užívanosti posesiv v sg. a pl. platila pro obě pásma řeči, a to jak pro časopisy dívčí, tak ženské. Do tohoto konceptu však naplno nezapadal časopis *Dívka*, v němž se objevily tvary stažené i pro singulární tvary (u všech ukázek se jedná o rozhovory nepůvodní):

[...] Já hrozně, je to **má** nejoblíbenější kniha. (*Dívka* 2/2010, s. 7)

*Tak se aspoň **tvá** žena Demi může v koupelně roztahovat, co?* (*Dívka* 1/2010, s. 36)

*Demi je na mě pyšná. Je to **má** práce a ona ví, že nic víc to neznamená.* (*Dívka* 1/2010, s. 37)

*Co na to **tvé** okolí?* (*Dívka* 2/2009, s. 60)

Pro genitiv jsou prakticky možné dubletní tvary pouze u singuláru feminin (ostatní tvary typu *mojeho* či *mojich* apod. se nepoužívají a pro tištěný text působí nepatříčně). Převážná většina posesiv genitivu byla užita ve stažené formě, avšak i zde se vyskytly, i když velice zřídka,

odchyly (opět v rovině periodik dívčích). Konkrétně například v časopise *BravoGIRL!* byly v nepůvodním rozhovoru zaznamenány i nestažené varianty zájmena *můj*:

*Hlavní věc je, aby se hudba **mojí** kapely Metro Station líbila.* (*BravoGIRL!* 13/2009, s. 38)

*Zkouší před ní vyšťourat všemožné trapné historky a tajemství z **mojí** minulosti.* (*BravoGIRL!* 13/2009, s. 39)

Tento tvar zájmena v genitivu nese lehký příznak hovorovosti, tudíž je vzhledem k nepůvodnosti rozhovoru možné, že ponechání tohoto tvaru bylo snahou o zachycení hovorovější mluvy amerického hudebníka. Explicitně hovorově bylo chápáno toto užití v rozhovoru se spisovatelkou Petrou Soukupovou. Zájmeno navíc bylo kvůli nadnesenému významu vyznačeno uvozovkami:

*Ale ty větší věci, příběh, postavy, životy, ty jsou vymyšlené. Ve Zmizet určitě. K moři byla ta rodina trochu víc **,moje'**.* (*Elle* 10/2010, s. 97)

Prekvapivé je však zachycení tohoto tvaru (tentokrát u zájmena *svůj*) v ženském časopise *Katka*, jelikož tento časopis obecně vykazuje prvky prestižnějšího jazyka jak u pásma řeči hostů, tak u pásma řeči redaktorů. Vysvětlením by opět mohla být charakteristika hosta – celebritou byla mladá herečka Sandra Nováková. Pro názornost opět uvádím kontext, v němž byly tvary použity:

*Pokud jsem se podílela na nějakém projektu, hleděla jsem si pouze **svoji** role, nic dalšího se mě netýkalo.* (*Katka* 40/2010, s. 30)

*A když cítím, že se mi v danou chvíli skutečně podařilo vystoupit ze **svoji** mysli a prožít [...].* (*Katka* 40/2010, s. 31)

Též v dativu je možnost užití zkrácených a nezkrácených tvarů pro feminina. Ta se však vyskytovala pouze ve své kratší verzi, v jednom případě pak v nezkrácené formě:

*Myslím, že takhle budu **svoji** rodině prospěšnější.* (rozhovor s Leošem Marešem, *Elle* 7/2010, s. 94)

Akuzativ je z hlediska variování kratších a delších tvarů posesiv rozmanitější, užití té které formy je mnohem více rozkolísané. Nelze proto přesně určit „pravidlo“, jak se stažené a nestažené tvary v textech vyskytují. Z hlediska řeči hostů se v některých rozhovorech (původnost či nepůvodnost textu v tomto případě nehrálo roli) vyskytovaly singulárové tvary ve verzi nezkrácené a plurálové ve verzi zkrácené, v jiných rozhovorech tomu bylo naopak, či dokonce docházelo ke kolísání obou tvarů v rámci jednoho rozhovoru. Stažené formy se pak často vyskytovaly také v otázkách.

V lokálu je co do užívanosti přivlastňovacích zájmen situace obdobná jako v dativu. V celém korpusu textů se vyskytly pouze tři nezkrácené tvary, jinde převažovala varianta zkrácená.

Zmíněné tři nezkrácené tvary se objevily pouze v časopisech dívčích, konkrétně v *Top Dívce*, *BravoGIRL!* a *Dívce*. V prvních dvou případech byl tento tvar použit ze strany redaktorky, což opět může být dokladem jakési snahy o navození neformálnější situace a hovorovém rázu mluvy. V prvním příkladu zájmeno *tvoji* navíc získává zdůrazňující odstín:

*Na pódiu prosím, ale co dělá na **tvoji** desce?* (*Top Dívky* 3/2009, s. 56)

*Nabonzoval nám všechno o **své** první lásce, o vysněném rande i o **svoji** holce.* (*BravoGIRL!* 5/2009, s. 38)

*No, skoro. Je o **moji** bývalý přítelkyni.* (*Dívka* 3/2009, s. 58)

Druhý příklad je citací z perexu, použití dlouhého tvaru zde může být ovlivněno i snahou o rozmanitost výrazových prostředků. Ve třetím příkladu pak tento tvar zapadá do celkového rozhovoru (Marek Ztracený), který byl charakteristický hovorovou až nespisovnou mluvou hosta.

Nejvýraznější rozkolísanost dubletních tvarů *mou/moji svou/svoji* se pak projevila v instrumentálu. Užití stažené i nestažené formy bylo poměrně vyvážené, nelze tedy vyvozovat závěry o užívání té které formy v různých pásmech řeči ani různých druzích periodik.

Ještě je třeba zmínit genitiv a akuzativ osobního zájmena *on*. Současné kodifikační příručky poukazují na plné proniknutí tvaru *něj* do oblasti spisovné češtiny, přičemž variantu *něho* označují za poněkud knižní. Tento fakt se odrazil též v rozhovorech – v textech se objevovala pouze varianta kratší, avšak kontrastně k předchozímu výkladu se dvakrát vyskytl i mírně knižní tvar *něho*. V obou případech se jednalo o perexy v dívčím časopise, první příklad je z rozhovoru nepůvodního, druhý z rozhovoru původního:

*Sešli jsme se s Corbinem – Chadem z HSM v jedné bezva kavárničce a vytáhli z **něho** všechny možné pikošky.* (*BravoGIRL!* 5/2009, s. 38)

*Dozvíš se tedy na něj nejen nějakou tu „pikošku“, ale zjistíš taky, jestli bys u **něho** měla šanci v lásce...* (*BravoGIRL!* 9/2009, s. 38)

Z uvedených příkladů je patrný jednotný styl perexů (případně redaktorky, která tvořila interview). Objevují se zde nejen stejná slova (*pikoška*), ale i zmíněné delší tvary zájmena *on*. V druhém příkladu lze opět uvažovat o důvodu užití právě této formy jakožto o snaze vyhýbat se stejným tvarům v tak krátkém úseku textu.

Okrajově je ještě třeba zmínit podoby instrumentálu u osobních zájmen *my*, *vy*, *oni* (tj. *námi*, *vámi*, *nimi*). Stejně jako u substantiv zde stále více dochází k přebírání koncovky *-ma*. V nashromážděném materiálu však převažovaly u obou pásem řeči koncovky spisovné, opačné varianty se vyskytly pouze ve dvou případech. Prvním z nich bylo proniknutí tohoto

nespisovného prvku do mluvy moderátora Leoše Mareše v časopise *Elle*, druhým bylo použití tohoto tvaru jako součásti „moderní“ (nespisovné) mluvy mladého amerického herce (či dokonce mluvy teenagerovského časopisu?) Kellyho Blatze v časopise *BravoGIRL!*. Pro názornost opět uvádím oba příklady:

*Tipovali, že prodám maximálně pět tisíc, já se hned s **nima** vsadil, že desetkrát tolik.* (*Elle* 7/2010, s. 94)

*Nedávno jsem se šel podívat na koncert Radiohead. Úplně mě dostali. Lidi tam stáli, řvali nadšením a já s **nima**.* (*BravoGIRL!* 5/2010, s. 40)

Verba

U tohoto slovního druhu jsem se nejdříve zaměřila na alternující tvary sloves 3. třídy typu *kupuji/kupuju*. První tvar je dnes ze stylistického hlediska považován za neutrální, druhý za spisovný hovorový. Avšak u sloves *domácích označujících všední děje můžeme už tvary s -u [...] považovat za základní* (Čechová 2008: 150). V interview se tedy nejčastěji objevovala „všední“ slovesa typu *žiju, pamatuju, pracuju, hraju* aj., a to i přesto, že mluvčí jinak upřednostňoval tvar s *-i*. Dalším slovesem, pojícím se nejvíce s koncovkou *-u*, bylo emotivní sloveso *miluju* (popř. *zbožňuju*):

*Ale i tak je to samozřejmě nejúžasnější dítě na světě (smích). Strašně moc George **miluju!*** (*Elle* 7/2010, s. 56)

K uvedenému příkladu je nutno dodat, že autorka v ostatních spojeních používala výhradně tvar s *-i* (*miluji khaki kabáty, miluji českou kuchyni; necestuji* aj.), pouze v této emotivní výpovědi použila stylově odlišný tvar s *-u*. Podobně tomu bylo u rozhovoru s francouzskou designérkou Ingu Sempé (*Elle* 10/2010) – běžně užívala slova jako *pracuji* či *potřebuji*, pouze emotivní sloveso *zbožňovat* bylo ve tvaru *zbožňuju*. V ostatních rozhovorech jednotliví mluvčí střídali obě podoby – v některých rozhovorech byly pouze podoby hovorovější, v jiných zase jen ty neutrální. Při užití té či oné formy také záleželo na charakteru zpovídané celebrity a její potřebě vyjadřovat se kultivovaně – např. první dáma Livia Klausová používala výhradně tvary s koncovkou *-i*, zatímco Lucie Bílá tíhla k tvarům opačným. Našly se ale opět i případy, kde docházelo k alternaci těchto koncovek i v rámci jednoho rozhovoru a jednoho mluvčího. Celkově lze říci, že v periodikách dívčích i ženských převažovaly tvary hovorové. Ačkoli by se dalo předpokládat, že se u dívčích časopisů budou vyskytovat pouze tvary s *-u*, vyskytly se i zde jejich neutrální podoby. Zajímavé bylo užití tohoto tvaru u již zmíněných sloves *hraji* a *miluji* v neformálně působícím rozhovoru s americkou mladou herečkou, která jinak nezřídka používala i tvary hovorové (*BravoGIRL!* 10/2008):

Ne, **hrají** už od svých osmi měsíců (smích). **Milují** hrání. Je to něco, s čím jsem vyrostla a kdyby se mi to nelíbilo, tak bych to teď rozhodně nedělala.

Zůstaneme-li ještě u sloves 3. třídy, je třeba též shrnout situaci u tvarů 3. osoby plurálu, typu *hrají/hrajou*. Zde se však tvary na *-ou* ještě tolik neprosadily jako koncovka *-u* v singuláru. V naprosté většině textů převažovaly tvary s koncovkou *-í* (*fungují, nepracují, milují* aj.); u expresiva *rajcujou* byla vzhledem k jeho významu ponechána koncovka *-ou* (*sumy [...] rajcujou*), stejně tak bylo expresivně míněno spojení *A pak vám vlasy polejou konví...* (smích) (vyřčené Livií Klausovou), o čemž svědčí i komentář v závorce. U sloves 1. třídy typu *psát* či *dokázat* je varianta s koncovkou *-ou* více neutralizována, formy s koncovkou *-í* se pocíťují jako knižní. Knižní tvar použila ve své řeči Livia Klausová (*píší*), druhý příklad knižního tvaru byl nalezen v perexu k rozhovoru s Lou Fanánkem Hagenem v časopise *Žena a život* (*Hrají hospodský rock, **píší** vtipné texty [...]*). Právě toto užití působí kontrastně, a to vzhledem k povaze interviewované osoby (viz výše) a jejímu idiolektu.

Dalšími dubletními tvary byla dvojice tvarů modálního slovesa *mohu/můžu*. První varianta je již hodnocena jako knižní, druhá se postupně dostává z pozice hovorové na neutrální. V rámci časopisů ženských převažovaly tvary neutrální nad knižními, ani ty však nebyly výjimkou. Nezávisle na původnosti textu se objevovaly v některých otázkách či stály vedle neutrálních podob v jednom rozhovoru. Například modelka Daniela Peštová užívá, hovoří-li o sobě a svém okolí, tvary *nemůžu/můžou*, zatímco když mluví o svých dětech a formuluje obecné tvrzení, použije tvar *mohou*:

*Jsem ráda, že děti vyrůstají v Evropě a **mohou** těžit z evropské tradice.* (Elle 4/2009, s. 323)

V dívčích časopisech se pak vyskytovaly pouze varianty *můžu/nemůžu/můžou/nemůžou* jak ze strany řeči redaktorek, tak ze strany řeči hostů.

Jednoznačné je i užívání infinitivních tvarů *říct/řici, pomoci/pomoci*. Kodifikační příručky označují varianty na *-ct* za již neutrální, podoby s koncovkou *-ci* tedy zcela ustoupily na pozici knižní. Tento fakt se projevil i v interview. Vyskytovala se pouze neutrální varianta, a to i ve spojení typu *mohu říct*. U odpověďových formulí typu *co na to říct* by knižní varianta působila až komicky. Knižní tvar reprezentovalo sloveso *pomoci* v rozhovoru s Veronikou Vařekovou, které bylo součástí výzvy čtenářům, nabývající charakteru fráze:

*Chcete-li Africe opravdu **pomoci**, určitě tu najdete svůj způsob.* (Elle 9/2010, s. 107)

Podobně vážné téma zřejmě ovlivnilo tvar slovesa *pomoci* i v druhém případě:

*Sháněli jsme oblečení pro děťátko a snažili se Katce trochu **pomoci** v kontaktu se všemi institucemi,[...].*¹⁰ (rozhovor s Helenou Třeštíkovou, *Elle* 3/2010, s. 53)

Nyní se zastavím u tvarů sloves 2. třídy typu *začal* a *tiskl*. V textech se objevil u prvně zmiňovaného slovesa pouze základní tvar *začal/začala/začalo/začali*, mírná variantnost se projevila u sloves typu *tiskl/tisknul*. Zde ale dochází k odlišné situaci u maskulin singuláru a ostatních tvarů. Tvary s *-nu* v maskulinech sg. jsou už pokládány za hovorové a převažující. U některých sloves se varianty bez *-nu* ani netvoří (*vyhnul*, *pohnul*, *usnul* – Cvrček 2010: 258). Navíc už Šmilauer uvádí, že v přičestí činném *je u některých sloves pro usnadnění výslovnosti podoba na -nul*, např. *schnul*, *tknul*, *dchnul*; ale *krkl* i *krknul*, *smlsl* i *smlsnul* atd. (Šmilauer 1972: 212–213). U feminin, neuter a v plurálu jsou však podoby na *-nu* řidké a nespisovné. V ženských magazínech převažoval, až na několik výjimek, tvar bez *-nu*. U *Elle* tomu tak bylo v již několikrát zmiňovaném rozhovoru s Leošem Marešem, je tedy zřejmé, že moderátor i ve veřejných projevech tíhne k hovorovým prvkům:

*Já vlastně nevím, co chci, ale ta nejistota je docela zajímavá. Spoustu věcí jsem **nestihnul**.* (*Elle* 7/2010, s. 97)

Druhý příklad je z časopisu *Žena a život*. Hercův idiolekt též působí uvolněnějším dojmem, i když jinde nespisovných tvarů explicitně neužívá. K volbě prostředku s *-nu* přispívá i fakt, že spojení *míhl se* (někde) se v komunikaci objevuje spíše zřídka:

*Stačí, abych se na plátně či v televizi jen **míhnul** a diváci vědí.* (*Žena a život* 3/2010, s. 64)

V dívčích časopisech též převažovala spisovná varianta, ale i zde byly zaznamenány odchylky. První z nich byla dokonce v redaktorčině důvěrně položené otázce (rozhovor s Justinem Bieberem):

*No jasně, ale který normální člověk o sobě může říct, že **odmítnul** Justina Timberlakea a flirtoval s Jessicou Biel?* (*Top Dívky* 2/2010, s. 26)

Druhá nespisovná varianta se vyskytla též v rozhovoru nepůvodním – americká mladá celebrita tentokrát popisovala svůj největší trapas. Lze tedy říci, že tento tvar byl použit z důvodu emotivnosti a živosti vyprávění:

*Celý zadní díl šatů se svezl dolů, od krku až po zadek! Mašle udržela zbytek na místě, takže šaty **něspadnuly** celé, každopádně byly nepoužitelné.* (*COSMOgirl!* 4/2010, s. 19)

Zvláštní situace nastává u sloves 4. třídy 3. osoby plurálu, u tvarů zakončených na *-í/-ejí*. U sloves typu *sází* byla dříve spisovná pouze varianta končící na *-ejí*. Postupem času bylo zrovoprávněno *-í* a *-ejí* (kodifikaci obou těchto variant navrhuje již Chloupek – Chloupek 1986: 103–106). Paralelně se pak rozšířila koncovka *-í* na úkor *-ejí* i u ostatních

¹⁰ Řeč byla o dokumentu s názvem *Katka* – jeho režisérka vypráví o životních peripetiích hlavní postavy.

tvarů. Podle *Současné stylistiky* se spíše užívá tvarů kratších v rámci snahy po kultivovanějším vyjadřování. Obzvlášť je tento fakt zdůrazněn u slovesa *umět*. Delší tvary jsou pak pocíťovány jako slohově nižší (Čechová 2008: 152). Navzdory tomuto výkladu však v rozhovorech zcela převažovala varianta s koncovkou *-ejí* (*nerozumějí, přemýšlejí* aj.), a to i u sloves *umějí* a *musejí*, kde byla tato koncovka dříve hodnocena jako jediná spisovná. Sloveso *muset* má spolu s dalšími slovesy, kolísajícími mezi tvary *prosí* a *sází* (např. *kvílet, šílet, hanět, bydlet* aj. – Šmilauer 1972: 219–220), kodifikovány obě dvě varianty. V ženských magazínech se forma s *-í* objevila v řeči zpěvačky Lenky Nové u slovesa *rozvíjet*:

S každým dalším koncertem se písničky dál rozvíjí. (*Žena a život* 6/2010, s. 20)

V druhém případě ji použila herečka Šárka Ullrichová, v daném kontextu se zdá být tato varianta vhodnější graficky i stylově:

*Jen s přibývajícímí lety respektuji to, že tu moji pravdu **nemusí** sdílet ostatní, že v podstatě kolik lidí, tolik pravd.* (*Katka* 43/2010, s. 30)

Obdobně byl tento tvar zaznamenán u nepůvodního rozhovoru v časopise dívčím:

*Naše rozhodnutí z nás udělalo velmi silné osobnosti, které **nemusí** mít strach z toho, že něco zmeškají.* (*Top Dívky* 9/2009, s. 53)

V souvislosti s verby ještě krátce zmíním problematiku dubletních tvarů v 1. osobě plurálu. Dnes jsou plně kodifikovány obě podoby *kupujeme/kupujem* s rozlišením, že první tvar se používá více v projevech oficiálních a druhý je zatím brán jako hovorový, s tendencí k neutralizaci. I přes tuto skutečnost se však v celém korpusu textů nevyskytla jediná zkrácená podoba.

Adverbia

V této slovnědruhové kategorii se taktéž objevilo několik zajímavých variantních jevů, které si zaslouží bližší analýzu.

Prvním z nich jsou dubletní tvary adverbii typu *dál/dále, víc/více, hůř/hůře, spíš/spíše*. Varianty s *-e* bývají uživateli jazyka pocíťovány jako knižní, zkrácené varianty jsou vnímány už jako základní a neutrální. Nejprve zhodnotíme situaci u časopisů dívčích, jelikož zde se jeví užívání těchto adverbii jednoznačně. V textech byly zaznamenány pouze varianty zkrácené, a to i v perexech a otázkových replikách. Jak už bylo řečeno, redakce těchto časopisů se snaží přiblížit jazyku potenciálních čtenářek, tudíž by bylo užití knižního tvaru nepatřičné. U magazínů ženských je situace o něco komplikovanější. V zásadě převažuje tendence k užívání tvarů bez koncového *-e*, avšak opět závisí na osobnosti a idiolektu hosta. Zatímco většina zpovídaných celebrit inklinovala ke kratším tvarům, případně je

kombinovala, někteří používali pouze tvary knižní (například módní návrhář Marc Jacobs, časopis *Elle*). Neobvykle působil zmiňovaný tvar ve spojení s anglicismem:

*Nenazývala bych se designérkou, moje role je zatím **spíše** art director značky.* (*Elle* 7/2010, s. 61)

V rovině řeči redaktorské docházelo taktéž ke kolísání. Objevily se i případy, kdy redaktoři používali tvary opačné než celebrita:

*A kamarádila se **spíše** s klukama?*

X

*Nejsem ten typ, co by říkal „kamarádila jsem se **spíš** s klukama, protože holky pletichaří“.*
[...] *Štěstí stojí **spíš** při mně.* (*Elle* 6/2010, s. 83)

V jiném případě v pásmu redaktorské řeči docházelo k variování kratších a delších tvarů dle toho, zda bylo adverbium postponováno a stálo na konci věty, či zda stálo v antepozici:

*Cítíte se být **více** spisovatelkou, nebo scénáristkou? Co Vás baví **víc**? A čím jste momentálně **víc**?* (*Elle* 10/2010, s. 97)

Knižní tvary též lehce převládaly ve spojení typu *více než, dříve než* (příp. *než dříve*). Z hlediska rozkolísanosti užívání obou tvarů se k jednotnosti dívčích časopisů přiklání i magazín *Žena a život*, v němž byly knižní tvary velmi sporadické.

K eliminaci koncového *-e* u adverbii dochází společně s alternací vokálů i u slov typu *líp/lépe, míň/méně*. Varianty *líp* a *míň* jsou typické pro mluvenou češtinu, v tomto případě však pronikají i do projevů psaných. V rozhovorech byl jejich poměr oproti delším tvarům přibližně stejný. U ženských magazínů docházelo k míšení obou podob, někdy opět i v rámci jednoho interview. Již zmiňovaná zpěvačka Lenka Nová tak například místy používá tvar delší, u adverbia *méně* inklinuje k tvarům kratším:

[...] *kdybychom dostali za každou staženou písničku zapláceno, tak by se nám žilo podstatně **lépe** a měli bychom i adekvátní peníze na další desky.*

*Zjistila jsem, že jsou sice pěkné, ale že je celé udělám znova a **lépe**.*

X

*Mám teď třeba daleko **míň** času sama pro sebe, ale o to víc ho dokážu zužítkovat.*

*A taky se mi mnohem **líp** zpívá.*

[...] *když mám pocit, že mám nějaké to kilo navíc, začnu jíst **míň**.*

(*Žena a život* 6/2010, s. 20–21)

Tyto hovorové tvary dokonce převažují i v časopise *Katka*. U dívčích magazínů rovněž docházelo k alternacím obou tvarů, v otázkách však byly překvapivě použity pouze tvary *nejlépe*, čímž celkově převažovaly nad variantami zkrácenými.

Předposledním jevem, kterému bych se zde chtěla věnovat, je rozšířenost tvarů *raději/radši*. Jejich stylové rozlišení je stejně jako u příkladů předchozích – varianta *radši* taktéž začíná pronikat z projevů mluvených do jazyka psaného. Z hlediska kategorizace periodik je situace jednoznačnější než v předchozím případě. Ženské časopisy disponují téměř výhradně delší variantou, výjimkou byly pouze dva výskyty tvaru *nejradši*. První z nich se vyskytla u slovenského moderátora (časopis *Elle*), roli zde tedy opět hraje problematika překladu. Druhá výjimka byla zaznamenána dokonce v perexu (tentokrát časopis *Žena a život*) k rozhovoru s choreografem Petrem Zuskou. Dívčí časopisy poskytují podle očekávání větší alternaci obou tvarů. Hovorovější tvary *radši/nejradši* se oproti ženským časopisům častěji objevily jak v nepůvodních rozhovorech (tj. v řeči hostů), tak v řadě otázkových replik.

Závěrem je třeba ještě zmínit distribuci tvarů způsobového adverbia *také/taky*. Druhá forma se postupně stává neutrální a proniká stále více i do psaných projevů. První forma se pocituje jako oficiálnější, je tedy užívána především v kultivovanějších projevech. Co se týče dívčích periodik, v materiálu se jak v rovině řeči redaktorů, tak v rovině řeči hostů vyskytovala výhradně podoba *taky*, opačnou variantu použil jen zpěvák Marek Ztracený v časopise *COSMOgirl!*. Periodika ženská se projevovala větší rozkolísaností obou tvarů. Obvykle převládal tvar *taky*, v některých rozhovorech naopak mluvčí volili prestižnější *také* nebo střídali oba tvary v rámci jednoho rozhovoru. V otázkových replikách pak byla volena pouze oficiálnější varianta, výjimkou byla otázka pro mladou zpěvačku Ewu Farnou (tehdy slavila 15. narozeniny). Vzhledem k věku této celebrity lze předpokládat, že redaktorka přizpůsobila volbu určitých prostředků řeči své komunikační partnerky:

Holky v patnácti často drží různé diety. Taky jsi jim podlehla? [...] (*Elle* 4/2009, s. 190)

Za zmínku ještě stojí příklad z rozhovoru, v němž interviewovaná (Alice Nellis) používala výhradně tvar *také*, avšak v rámci emotivní výpovědi došlo k jakémusi přerušení oficiálnosti projevu a rozvolnění řeči:

Tak to bývá, když něco natočí žena, ale muži mají kupodivu taky děti... (směje se). (*Žena a život* 8/2010, s. 26)

K této problematice lze ještě dodat, že v časopise *Žena a život* převládaly i v pásmu řeči hostů podoby *také*.

2.3.3 Rovina lexikální

Ve výkladu o této rovině si budu všimát především výrazů, které jsou typické pro daný druh časopisu či pro mluvenou publicistiku obecně.

Právě na této rovině lze očekávat největší distinkce mezi časopisy dívčími a ženskými, počátečním předpokladem je též odlišné lexikum redaktorů (redaktorek) jakožto zástupců instituce a jejich hostů, tj. individuálních osobností s vlastním idiolektem.

Výrazy *holka, kluk* X *žena, muž* (*chlap*)

Prvním frekventovaným prvkem v rovině lexikální je různá distribuce tvarů pro označení osob podle pohlaví.

Označení *holka* a *kluk* jsou dnes klasifikována jako hovorové výrazy, užívané v každodenní komunikaci. Obecně lze říci, že jejich rozmístění na ose dívčí – ženské časopisy je jednoznačné. V dívčích magazínech zcela převládá jak v řeči redaktorek, tak v řeči celebrit výraz *kluk/holka*. Tato frekventovaná slova zde byla nejčastěji používána ve spojitosti se vztahy (*tvůj kluk/holka, chodit s holkou/klukem*), ale také pro obecné označení osob v rovině vrstevníků (*kluci z kapely, my holky* apod.). Výjimečné neutrální tvary těchto lexémů pak působí v těchto periodikách překvapivě. Obzvláště nápadný je tento rozdíl v rozhovoru s americkou herečkou Ashley Greene – herečka v jedné z replik vypráví o *holce*, redaktorka následně navazuje na tuto repliku otázkou s neutrálním výrazem (jindy však též užívá výraz hovorový):

A kdo byla ta dívka? Někdo, koho známe? (COSMOgirl! 7/2010, s. 15)

V ženských magazínech je situace komplikovanější. Vzhledem k věku potenciálních čtenářek i většiny zpovídaných celebrit jsou výše zmíněné hovorové tvary nahrazeny neutrálními *žena/muž*, v případě problematiky lidských vztahů jsou pak často konkretizovány (*přítel, manžel* apod.). Tyto neutrální tvary bývají též nahrazovány expresivním výrazem *chlap*, který dodává rozhovoru charakter důvěrnosti a neformálnosti (např. *mít ráda chlapy*). V případě, že se však zpovídané osobnosti (většinou ženy) přiřazují k ženskému etniku a tento fakt chtějí zdůraznit, použijí i zde tvar *holky* (např. *jsme holky*). Dalším četným příkladem užití této hovorové varianty, který se v ženských časopisech vyskytl, byly rozhovory s modelkami, které často užívaly spojení typu *ostatní holky* (tj. modelky). V obou zmíněných situacích (příslušnost k ženskému pohlaví či určité skupině) se tvar *holky* vyskytl i v řeči redaktorské. Neobvyklé však nebylo ani střídání lexémů *holka/kluk* X *žena/muž/chlap* i v rámci jednoho rozhovoru (zejména v časopise *Elle*). V zásadě tedy platilo pravidlo, že pokud se jednalo o obecné a nadčasové tvrzení, byly voleny výrazy neutrální, a pokud šlo o nějakou formu angažovanosti mluvčího, zvítězila slova hovorová (příp. expresivní).

Přejatá slova

Tyto výrazy tvoří další velkou skupinu slov vyskytujících se dnes v médiích a veřejné komunikaci a prostupují dalšími skupinami slov, kterými se dále budu zabývat.

V časopisech (dívčích i ženských) se objevovala v obou pásmech řeči, a to velmi hojně. Rozmanitá byla nejen míra jejich zdomácnění, ale i obory, ze kterých byla tato slova přejata. Početnou skupinu přejatých slov tvořily nové anglicismy. Nejfrekventovanější slova v této kategorii byla z oboru obchodu a ekonomie, jako *showbyznys* (i *šoubyznys*), *byznys*, *manager* (ale i *manažer*); dále šlo o anglicismy *casting*, *soundtrack*, *show* aj.; velmi frekventovaný hovorový publicismus *teenager*; ze sportovního odvětví pak nejčastěji *snowboard* či *snowboarding*; z hudebního odvětví potom pojmenování *debutové album*, *singl*. Z tradičních přejatých výrazů lze uvést slova jako *euforie*, *optimismus*, *pesimismus*, *atmosféra*, *festival* (zde jde o přejímku novější, avšak přiřazuje se rovněž přejímkám z klasických jazyků) apod. Objevil se i případ jazykové hry s pravopisem, který nastal u lexému *komiks* v jedné z otázek pro americkou herečku. Jazyková hra je zde založena na shodě ve výslovnosti:

*Zajímaly tě **komixy**, než ses zapletla s Hrdiny? (BravoGIRL! 10/2008, s. 38)*

Jak již bylo řečeno, v textech se přejatá slova z různých jazyků vyskytovala ve velkém množství a jejich kompletní výčet dle jednotlivých oborů by byl příliš obsáhlý a málo přehledný, zařadím je proto spolu s českými výrazy do dále vyčleněných skupin slov.

Výrazy obecněčeské a hovorové

V posledních letech narůstá tendence k pronikání obecněčeských a hovorových slov i do sféry veřejné komunikace, zejména pak mluvené publicistiky. Hranice mezi obecněčeskými a hovorovými výrazy není v mnoha případech příliš ostrá. Obecně platí, že stále více výrazů, které byly dříve pocíťovány jako prvky obecněčeské, bývají kodifikovány a posunuty tak do roviny hovorové. Rovněž výrazy, které jsou dosud nekodifikované, se stále více prosazují ve veřejné komunikaci a získávají tak vyšší status (tj. jsou brány jako spisovné výrazy – např. *řidičák*, *akorát* atd.).

Vzhledem k tomu, že rozhovory v časopisech zaznamenávají (ve většině případů) primárně mluvenou komunikaci, platí zde tendence k pronikání obecněčeských a hovorových prvků dvojnásobně. Petr Sgall s Františkem Danešem dokonce chápou obecnou češtinu jako

vlastní mateřštinu většiny mluvčích (Minářová, Ondrášková, eds. 2004: 36),¹¹ což vysvětluje výskyt těchto prvků v řeči hostů jako projevu spontánního rozhovoru.

Jelikož počet obecněčeských a hovorových lexémů (příp. frazémů) v obou druhích periodik byl velmi vysoký, uvedu zde opět pouze nejfrekventovanější jevy nebo naopak výrazy, které jsou určitým způsobem pro daný druh komunikátu zajímavé.

Pro označení příbuzenských vztahů byla nejčastěji zaznamenána pojmenování typu *kámoš/ka, máma, táta, ségra, brácha*; a to v magazínech ženských i dívčích i v obou pásmech řeči:

*Jste **mámou** dvouletého Louise Thomase a ani ne dvouměsíčního Davida Lee. [...]*

*Vypořádal se s **bráchou**?*

(Elle 2/2010, s. 50)

Dále se často v řeči hostů vyskytovala obecněčeská slova *kafe, mlíko* a hovorové *chleba*. U posledně jmenovaného lexému je zvláštní jeho stejné (frazémové) užití dvěma odlišnými osobami v časopise *Katka* (tato spojení se dokonce vyskytla ob jedno číslo):

*Tím samozřejmě neříkám, že je pro mě nahota jako **denní chleba**. (Katka 40/2010, s. 31)*

*To je **denní chleba** [etický problém v medicíně]. (Katka 42/2010, s. 31)*

Je však třeba dodat, že u lexému *chleba* neexistuje jeho neutrální forma, jelikož podoba *chléb* je spíše knižní.

Také bylo možné nalézt (především v dívčích časopisech) hovorové (příp. obecněčeské) výrazy vzniklé zkrácením či univerbizací, například *zmrzka, ponorka, mobil, telka, narozky (k narozkám), posilce, toaleták, močák, základka* aj.; rovněž v ženských časopisech pak slova jako *esemeska, cédéčka, cestovka, profík* a jiné. Tyto zkráceniny se však vyskytovaly spíše v řeči hostů (nezávisle na původu rozhovoru).

Frekventovaná byla rovněž spojení *být v pohodě* či (něco) *je fajn*, stojící na pomezí obecné a hovorové češtiny. Objevovala se v časopisech dívčích i ženských poměrně vyváženě, z pohledu různých pásem řeči však v ženských magazínech výhradně na straně hostů. V souvislosti se spojením *být v pohodě* (příp. *pohoda*) je nutné opět zmínit časopis *Katka*, kde se navzdory „konzervativnějšímu“ zaměření časopisu vyskytly tyto výrazy z úst hostů velice často:

***Být v pohodě** je o chemii v těle. (Katka 43/2010, s. 31)*

*Vždycky jsem byla pozitivně naladěná **pohodářka**. (Katka 38/2010, s. 30)*

¹¹ *Na rozdíl od hovorové vrstvy je OČ úplný jazykový útvar, s Fr. Danešem ji chápeme jako vlastní mateřštinu většiny mluvčích* (Sgall 2004: 36).

Jednoznačná je situace v oblasti částic, konkrétně přitakávací částice *jasně* (dnes je považována za hovorovou) a odpověďové částice *jo* (dosud klasifikována jako obecněčeská). Částici *jasně* lze vzhledem k její frekvenci v dívčích časopisech považovat za (pro tento typ časopisu) příznačnou, a to v obou pásmech řeči. Výskyt této částice v ženských časopisech je však řidší, ze strany redaktorů se nevyskytuje vůbec. V případě částice *jo* je situace obdobná – v dívčích magazínech je jevem častým (i když už ne tolik pro řeč redaktorskou), v ženských magazínech se, alespoň v nashromážděném korpusu textů, neobjevila vůbec.

Posledními výrazovými prostředky, na které chci v souvislosti s pronikáním obecné a hovorové češtiny upozornit, jsou slovesa a ustálená spojení (frazémy) s nimi spjaté (často s přeneseným významem). Tyto výrazové prostředky prostupují oběma typy časopisů, v ženských časopisech však opět pouze v pásmu řeči hostů (až na výjimky, viz níže). Byly tak zaznamenány formulace jako *vyžehlít něco* (dát do pořádku), *ukecat*, *balit* (někoho), *makat*, *flákat se*, *vykašlat se*, *prásknout* (udat někoho); dále ustálená spojení typu *padnout někomu do oka*, *lézt na nervy*, *být v obraze*, *mít něčeho plné zuby* či *dostat někoho*. Výše zmíněné výjimky tvořilo například (dnes velmi módní) spojení *ulítávat na něčem*, které použila dokonce i redaktorka jako součást své otázky v ženském časopise *Katka*:

*Na čem **ulítáváte**? (Katka 43/2010, s. 30)*

Podobnou výjimku představovalo redaktorčino užití lexému *sbalit* v otázce pro Michala Škořepu, zde se však zřejmě vzhledem ke kontextu jednalo o užití zcela záměrné (autorka se nejspíš snaží napodobit výrazivo oněch bulvárních plátků):

*Jste připravený, že teď bude bulvár slídit, koho jste zrovna **sbalil**? (Elle 11/2010, s. 81)*

Lexikum charakteristické pro dívčí časopisy

Pro většinu dívčích časopisů jsou specifické určité lexikální prostředky, které se v rozhovorech (v obou pásmech řeči) pravidelně opakují a tvoří tak jádro výrazových prostředků těchto časopisů (dalo by se hovořit i o jistém slangu časopisů).¹² Některá slova splývají s mluvou (slangem) mládeže, jiná se překrývají s lexikem časopisů ženských.

Mezi nejpoužívanější a nejopakovanější slova patřilo především pojmenování *party* (a to ve variantě s krátkým vokálem) a s ním spojené výrazy jako *party girl*, *party ve stylu*; dále byl četný výraz *song/songy* (místo píseň, písnička, písničky); stejně tak adjektivum *trapný* se všemi jeho deriváty (*trapas*, *trapnost* apod.) či adjektivum *sexy*. Ze stran redaktorek často zaznívaly dotazy ohledně *idolu* zpovídaných celebrit. Z oblasti módy pak byly frekventované zvláště klasické výrazy *móda*, *módní*, *módní doplněk*; deminutiva *hadříky* a *modýlky*;

¹² Totéž platí i pro lexikum časopisů ženských, viz dále.

substantivum *outfit* (*outfity*), dále s módou spjatá slovní spojení typu *přiléhavé body*, *vintage lodičky*, *oldschool*, *designové šaty* aj.; velmi často bylo možné i zde nalézt jeden z nejužívanějších výrazů pro ženské časopisy obecně: *styl* a jeho odvozeniny *stylista*, *styling*, včetně spojení typu *party ve stylu*, *pánský styl*, *vintage styl*, *country styl*, *emo styl* aj. Je však třeba poznamenat, že uvedená módní spojení typu *vintage lodičky* či *vintage styl* apod. se vyskytla hlavně v časopise *COSMOgirl!*, který se považuje za „dětskou“ odnož ženského exkluzivního *Cosmopolitanu*. V několika případech pronikl i do perexů v dívčích časopisech výraz *exkluzivní (rozhovor)*, typický spíše pro lexikum časopisů ženských (viz dále).

Lexikum charakteristické pro ženské časopisy

Pro účely zaznamenání specifického lexika ženských časopisů je potřeba rozdělit zkoumané časopisy do dvou skupin: do první skupiny jsem zařadila exkluzivní měsíčník *Elle*, do druhé potom časopisy *Katka* a *Žena a život*.

Jak již bylo řečeno v úvodu, časopis *Elle* je exkluzivní časopis zabývající se módou, který oslovuje ženu tzv. moderní a ideální. A právě tomuto předpokladu odpovídá i lexikum časopisu, respektive lexikum rozhovorů. Stejně jako v dívčích časopisech se často vyskytují slova *móda*, *módní*, *modeling*, *modelka* (včetně prefixů – *supermodelka* a *topmodelka*) a spojení *módní byznys*, *módní průmysl*, *módní ikona*; dále adjektivum *sexy* (*je sexy?*, *sexy sandály* aj.); substantivum *outfit* apod. Frekventované jsou rovněž výrazy *image*, *ikona* (*módní*), *ideál* (často ve spojení *ideál krásy*). Nejpočetnější skupinu slov však tvoří výrazy *styl* a *trend* (sg.) či *trendy* (substantivum pl./adjektivum), zejména jedná-li se o rozhovory s modelkami, návrháři, designéry a ostatními osobami spjatými s módním průmyslem. Hoffmannová dokonce tato slova považuje za dva *emblémy* (Hoffmannová 2004: 63) těchto magazínů, je tedy zřejmé, že ani v rozhovorech nebývají potlačovány, ba právě naopak – redaktorky (příp. redaktoři) tyto lexémy používají ve svých otázkách a přinutí tak hosty stejným způsobem i odpovědět:

*Co kromě toho, že budu **sexy a trendy**, o mně mohou šaty ještě říct? [...]*

*Takže sám se **trendů** nedržíte?*

***Trendy** mě nikdy nebavily, teď se jim ale věnuju. Kromě toho, že navrhuju vlastní věci, totiž působím v **trendovém** studiu, v němž se snažíme vysledovat, kudy se budou **trendy** ubírat.*

(rozhovor s Jakubem Polankou, *Elle* 4/2009, s. 138)

Jindy jsou zase výrazy *styl*, *trendy* aj. přirozeným prostředkem vyjadřování vzhledem k charakteru hosta (např. modelky). Nejčastěji tedy bylo možno nalézt výraz *trendy* jako substantivum plurálu i jako adjektivum (*sledovat trendy*, *trendy oblečení*), ale i jeho

zdomácnělou formu *trendový*. V souvislosti s pojmem *styl* pak převládala spojení typu *pánský styl*, *luxusní styl*, *trash styl* aj., stejně tak odvozeniny *stylista*, *stylovější*, *stylový* apod. V souvislosti s módou pak bylo možné spatřit i méně obvyklá spojení jako *pin-up šatičky*, *Guess dívka*, *chic Francouzská* atd. Vzhledem k charakteru časopisu *Elle* se (zejména v perexech) často vyskytovala též „vznešená“ adjektiva *exkluzivní* (*rozhovor*), *prestižní* (*časopis*) či *luxusní* (*značky*).

Druhá skupina periodik (tj. *Katka* a *Žena a život*) rovněž poskytovala prostor pro výrazy *móda* (*módní*), *styl* (*životní styl*) a *trendy*, avšak jejich výskyt byl oproti časopisu *Elle* mnohem řidší a střídmější. Ve větší míře se zde naopak vyskytoval lexém *vizážista/vizážistka*.

Lexikum současné mládeže v dívčích časopisech

Jak již bylo řečeno, mluva mládeže v dívčích časopisech se mnohdy překrývá s lexémy specifickými pro dívčí časopisy, avšak vzhledem k jejímu početnému zastoupení v rozhovorech jsem se rozhodla zmínit její nejfrekventovanější výrazy ještě samostatně. Většina textů v dívčích časopisech je nepůvodních, z čehož vyplývá, že slang mládeže (objevující se mnohdy ve větší míře právě v nepůvodních textech) je dílem redakce, což opět dokládá její snahu o přiblížení se jazyku svým čtenářkám (případně snahu o napodobení hovorové angličtiny).

Patrně nejfrekventovanějším lexémem v této kategorii byl výraz *cool*, který patří k nejoblíbenějším teenagerským výrazům již několik posledních let. Rozhovorem s největší frekvencí těchto výrazů bylo zřejmě interview s Justinem Bieberem (*Top Dívky* 2/2010, s. 26) – bylo zde možné nalézt formulace jako *nejsem vždycky cool*, [nabídka] *byla samozřejmě taky cool* nebo *cool!* [pocit]. Z cizojazyčných výrazů je dnes, poměrně nově, moderní i slovo *hardcore* (které se vyskytlo v řeči jednoho z členů skupiny Lunetic, i když v přeneseném významu):

[...] *to už by totiž možná nebyl pop, ale spíš **hardcore***. (*Dívka* 2/2009, s. 58)

Dále se vyskytuje spojení *vidět někoho live* (místo naživo) nebo výraz *loser*. Z výrazů domácích potom *pařit*, *pařmenka*, *pařím* (zde dochází k přizpůsobení tvaru slovesa, patřícího do nespisovné češtiny, spisovné výslovnosti); *týpek* (*týpci*), *úlet*, *voprúz* či *pruda*. Opakovaně se rovněž vyskytlo spojení *být v poho* (místo v pohodě); stejně tak spojení *ujíždět na* (něčem); *letět na kluky/holky* (toto spojení bylo často zaznamenáno i v otázkových replikách); dále *být z něčeho hotový*, *být ready*; nebo „hodnotící“ výrazy jako [něco] *je nářez*, *mazec* apod.

Intenzifikační, hodnotící a modalitní prostředky

Tato skupina slov tvoří další rozsáhlou vrstvu slovní zásoby dívčích a ženských časopisů. Projevuje se tak ženská emotivnost v jazyce a texty mnohdy těmito výrazy přímo překypují (Hoffmannová 2003).

V rovině časopisů dívčích tvoří jeden z nejpočetnějších intenzifikátorů hovorová částice *fakt* (*fakt procítěný, fakt přemlouvat, fakt super* apod.), její početné seskupení v rámci jednoho rozhovoru lze pozorovat například v interview s Markem Ztraceným (*Dívka* 3/2009, s. 32). Obecně lze říci, že hromadění intenzifikačních výrazů bylo patrnější spíše u textů původních, jelikož tyto intenzifikátory jsou jedním z výrazných prvků mluveného jazyka. Mezi další frekventované intenzifikátory v dívčích časopisech patřily adverbia *strašně, děsně, hrozně*; v řeči hostů se také často objevilo i adverbium *totálně* (*totálně nejistá, totálně rozhodit* apod.). Z hodnotících výrazů byl pak v pásmu řeči interviewovaných zastoupen anglicismus *super* (*super kámoška*).

Co se týče ženských časopisů, modalitní částice *fakt* byla v některých rozhovorech mluvčími nahrazována standardnějším výrazem *vážně* nebo *opravdu*. Z adverbii převládají především výrazy *hrozně* a *strašně*, přičemž se opět vyskytly texty s nápadnou kumulací těchto intenzifikátorů (např. repliky Martina Rausche v double rozhovoru, *Elle* 11/2010, s. 88n) a naopak texty, ve kterých byly mluvčím eliminovány. Oproti dívčím časopisům se navíc ve větší míře vyskytovala hodnotící adjektiva *perfektní, skvělé, úžasné* aj.

Slangy a termíny

V této podkapitolce chci zmínit slova, která by se dala zařadit do slangových výrazů nebo termínů (někdy není jejich hranice jasně stanovitelná), a to na základě profesí interviewovaných a tématu rozhovoru.

V obou druzích časopisů převládaly především lexémy, které by se daly zařadit do skupiny hereckých a sportovních slangů (i když primárně těmito slangy nejsou, avšak v dané sociální skupině jsou velmi frekventované). V řeči herců (popř. i zpěváků) se nejčastěji vyskytovalo slovo *branže*, dále *plac, děkovačka/děkovačky*; v ženských časopisech bylo navíc četné slovo *angažmá* nebo *part* (*můj part*). Ze sportovního odvětví (konkrétně snowboardingu) se v dívčích magazínech vyskytl výraz *prašan* (čerstvý sníh), *prkno, prknař/prknařka*; v ženských magazínech (v časopise *Žena a život*) výraz *rampa/U-rampa, big air/airu* (snowboardová disciplína).

Termíny se v rozhovorech vyskytly spíše v časopisech ženských, a to především odborné výrazy z lékařství a ekonomie. Lékařská terminologie se tak například objevuje

v řeči herců, kteří vypráví o své roli lékaře (*embryolog, asistovaná reprodukce*), či z úst estetického chirurga Romana Šmuclera (*estetická chirurgie, liposukce, malignovazivní onkologie* atp.). Z ekonomické terminologie bylo možno nalézt výrazy jako *fluktuace, finanční investice* aj.

Na závěr této kapitoly jen zmíním slova z ostatních vrstev slovní zásoby, která se v textech rovněž vyskytovala, avšak řidčeji než lexémy výše zmíněné.

Poměrně častý výskyt byl zaznamenán u deminutiv, a to nejvíce u hypokoristik (*maminka, tatínek, dědeček*). Jinak byly zdrobněliny příznačné především pro dívčí časopisy (v perexu dívčího magazínu se dvakrát objevil výraz v *útulné kavárničce*, dále například *pustit si filmík* nebo *srdíčko*). V ženských časopisech byla deminutiva spojena s módním průmyslem – např. Šárka Ullrichová v časopise *Katka* popisovala svou slabost pro *punčošky, botičky a rukavičky*; v rozhovoru s návrhářem Jakubem Polankou v časopise *Elle* se zase objevil výraz *sáčko*. Pokud byla zpovídanou celebritou mladá maminka, nebyla výjimkou ani slova jako *miminko* nebo *bříško*.

Z výrazů s negativním příznakem byla zaznamenána především slova zhrubělá/hanlivá. V dívčích i ženských časopisech to byla nejčastěji slova *blbec/blbosti/blbnout, pitomec* nebo *hajzl* (a to jak v hanlivém významu ‚nečestný člověk‘, tak jako vulgární označení záchodu). V dívčích časopisech se navíc vyskytlo i několik dalších vulgarismů – u nepůvodního rozhovoru s hercem Ashtonem Kutcherem to byl výraz *vocas* (ve významu mužského přirození, redaktoři se tak patrně snažili napodobit anglický vulgární výraz *hosta*). Dalším příkladem vulgarismu v dívčích časopisech bylo slovo *poblil (auto)* vyslovené Markem Ztraceným (oba příklady jsou z časopisu *Dívka*). V ženských časopisech byl vulgarismus zaznamenán pouze v jednom případě, a to ze strany frontmana české kapely Charlie Straight (*nesereme se s tím*).

Na ose časové stojí za povšimnutí případy některých neologismů. První dva příklady použila redaktorka časopisu *COSMOgirl!* v souvislosti se sportovním odvětvím: výrazy *snowmiss* a *cvrnkačka kuliček*. Třetí neologismus pak přímo vytvořila zpěvačka Lucie Bílá v časopise *Žena a život*:

*Já jsem nad tím přemýšlela a on má takový kritik docela těžký život. Kdyby byl od chválení, tak by se jmenoval **chválík**, takže vlastně kritizovat musí.* (*Žena a život* 4/2010, s. 28)

2.3.4 Rovina syntaktická

Jak již bylo několikrát zmíněno, interview jsou komunikáty primárně mluvené, které později v komunikaci vystupují v psané podobě. Proto se v syntaktické rovině odrážely především prvky mluvené syntaxe a v mnohých případech převládaly nad syntaxí psaných veřejných textů.

Typickým jevem mluvené syntaxe byla (v odpovědích hostů) rozsáhlá souvětí a s nimi související asyndetická spojení. Pro názornost uvádím příklad:

Já se snažím ve volné čase být s kluky, chodíme hrát fotbal, jsme v amatérské pražské lize. (BravoGIRL! 9/2009, s. 39)

Rozsáhlé větné celky se vyskytovaly v obou druzích časopisů, v nepůvodních rozhovorech byl však jejich poměr o něco vyšší. V menší míře se pak v textech vyskytla i parcelace výpovědí, nesoucí ráz dynamičnosti.

Dalším znakem mluvenosti bylo dodatečné napojování vět začínajících adičním konektorem *a* (*A taky...*, *A pak...*, *A když...* aj.), které svědčí o spontánnosti projevu.

Odchylkou od pravidelné větné stavby v každodenní komunikaci rovněž bývá použití elipsy. Ty byly dvojího druhu: nekontextové a kontextové. Do první skupiny nejčastěji patřila, stejně jako v každodenní řeči, slova jako *být*, *si*, *hodin* a *let* se všemi jejich pádovými obměnami (např. *já šla...*; *myslím si*; *ve tři ráno*; *je jí šestnáct* apod.). Kontextové elipsy (tj. vynechání nějakého slova nebo skupiny slov na základě předešlé věty) byly taktéž časté a závisely na těsném vztahu sousedících replik. O těsnosti výpovědí v textech svědčilo i nadužívání deiktických zájmen.

Dále zde chci zmínit velmi častý jev, který se vyskytl v pásmu řeči hostů, a to četné nevětné konstrukce. Obecně lze říci, že počet těchto konstrukcí lehce převládal v časopisech dívčích, avšak nikterak výrazně. Nejčastěji se jednalo o bezprostřední reakce na redaktorčinu/redaktorovu otázku; ty měly obvykle příslovečný charakter (*určitě*, *přesně tak*, *jasně*, *skvěle*, *mockrát*, *vůbec* apod.). Textem s četným seskupením těchto nevětných konstrukcí byl rozhovor s Markem Ztraceným v časopise *Dívka*:

A co jsi naposledy ztratil?

Auto. [...]

*Naposledy jsem dostal ručně pletený růžový ponožky. **Fakt úlet. Díky!*** [...]

A kruci... [otázka]

Přesně.

A co ostatní zpěváci [...]?

Tak trochu nářez. [...]

Tancuješ?

Jen ploužáky. [...] (Tento příklad lze brát rovněž jako elipsu – (tancuju) Jen ploužáky.)

(*Dívka* 3/2009, s. 59)

Výjimečně se nevětné konstrukce vyskytly i uvnitř repliky zpovídané celebrity jako součást parcelace výpovědi:

*Tam mě vidělo asi pět lidí. **Možná šest.*** [...]

*Na své proporce mám přece jen větší zadek. **Opravdu.***

(*Elle* 4/2010, s. 62)

V obou druhých periodik se rovněž hojně vyskytly zdánlivě neukončené výpovědi (a to dokonce i v otázkových replikách), jež jsou podle Kadlecové *charakteristickým rysem pro jazyk žen* (Kadlecová 2006: 51). Zpravidla se jednalo o výpovědi s třemi tečkami, které *naznačují její citové vyznívání nebo zámlku* (Martincová, eds. 1999: 68). Tento grafický záznam je však vázán na zvukovou podobu mluveného projevu a na intonaci mluvčího; závisí tedy rovněž na pisateli, jak tento jev graficky znázorní. V některých případech byly výpovědi s třemi tečkami spojeny s emotivním projevem (smíchem). Pro názornost uvádím příklady:

Vlastně ho ani moc nehraju [hokej], já na ledě jen padám... (*COSMOgirl!* 5/2010, s. 18)

Mám poslední slovo, ale to neznamená, že bych byla nějaká domina... (*směje se*). (*Žena a život* 5/2010, s. 24)

Pro ženy (či ženské a dívčí časopisy obecně) jsou též charakteristické zvolací věty a větší množství vykřičníků namísto teček. Opět se tu tedy odráží ženská emotivnost v jazyce. Jasnou převahu vykřičníkůvých a zvolacích vět pak vykazovaly hlavně nepůvodní rozhovory v časopisech *BravoGIRL!* a *Top Dívky*. Výpovědi s vykřičníky se zde nezdá vyskytovaly i v perexech a otázkových replikách; takovéto perexy pak mnohdy vyvolávaly dojem větší naléhavosti, poutavosti a „skryté senzace“.

Na závěr této kapitoly upozorním na zajímavý případ větné vazby, který se vyskytl v časopise *Elle* v nepůvodním (slovenském) rozhovoru:

*Když nespím, celé tělo strádá. **Dobry je taky pohyb na čerstvém vzduchu a jíst zdravě.*** (*Elle* 3/2010, s. 140)

Konstrukce působí poněkud nekultivovaně, jelikož spojení substantiva a infinitivu zde působí nepatřičně. Východiskem by mohlo být slovnědruhové sjednocení substantiva a infinitivu – tj. *pohyb a zdravé jídlo* nebo *pohybovat se a jíst zdravě*. Tato nepropracovaná konstrukce by se tedy dala označit jako zeugma, i když se nejedná o jeho klasický případ.

2.4 Rozbor z hlediska komunikačního

V tomto oddíle se budu zabývat jednak vztahy mezi komunikanty a způsoby, jakými jsou tyto vztahy vyjádřeny, jednak různými druhy otázek a následných odpovědí.

Před tímto rozbořem se však ještě zastavím u interview z pohledu dialogického – pokusím se charakterizovat tento zvláštní typ dialogu a vymezit ho jakožto typ komunikátu. Dále načrtnu možnosti dělení interview a objasním fáze jeho vzniku.

Interview je určeno velkému okruhu příjemců, jde tedy o komunikát veřejný. Zpravidla se jedná o druh oficiální komunikace, jelikož redaktoři zastupují danou instituci a její ideologii. Míra oficiality je však ovlivněna vztahy mezi účastníky rozhovoru – tím, nakolik se obě osoby znají, jak dávají najevo své případné důvěrné vztahy apod. Nejrozkořisanější je interview z hlediska formálnosti. Mluvčí často sklouzávají do hovorové mluvy (nejvíce se tento fakt projevuje na rovině morfologické a lexikální, viz výše), v rozhovorech se vyskytují rysy důvěrnosti a spontánnosti. Rozhovory se tak díky těmto rysům stávají neformálními, což se projevilo ve většině nashromážděných textů.

Nyní přistoupím k charakteristice interview jakožto typu dialogu. K porovnání a popisu jeho vlastností jsem se inspirovala studií *Dyadická komunikace (pokus o komplexní charakteristiku situace dialogu)* (Morávek, Müllerová, eds., 1976). Prvním výrazným rysem interview je asymetrický vztah jeho partnerů. Jak již bylo řečeno, redaktoři vystupují jako zástupci instituce (tj. redakce časopisu), mají proto během rozhovoru dominantní pozici. Asymetričnost pak spočívá v jednostrannosti vedení dialogu – partneři se zde pravidelně nestřídají jako v běžném dialogu, ale převládá ustálená forma otázky redaktora a odpovědi hosta (nikoli naopak). S touto ustálenou formou souvisí míra připravenosti vedení dialogu. Interview bývá většinou připravené ze strany redaktora (což ovšem není závazné pravidlo, existují i rozhovory s víceméně spontánními otázkami, lze tedy hovořit o dialogu „polopřipraveném“). Kontakt obou účastníků je ve většině případů přímý, nejedná-li se o interview formou vyměňování dopisů apod. Rozdílný je oproti běžnému dialogu cíl obou partnerů. V případě redaktora jde o snahu získat informace od interviewovaného, v případě zpovídané osobnosti je cílem informace předat, případně publikum o něčem přesvědčit. Většina mluvených dialogů je rovněž doprovázena a ovlivněna informačním šumem. V případě interview může být komunikace ovlivněna fyzickým i psychickým stavem obou komunikačních partnerů, ve výsledných tištěných interview však bývají jejich důsledky eliminovány.

Každé interview prochází určitými vývojovými fázemi, které zde chci stručně popsat. Budu vycházet ze studie *Interview: mezi mluveným a psaným textem* (Hoffmannová 1992).

V první fázi se redaktor připravuje na rozhovor, promýšlí si otázky a zjišťuje informace o dané osobnosti. Druhá fáze je realizací těchto připravených otázek (které ovšem nemusí být plně dodrženy), probíhá tedy samotný rozhovor. Ve třetí fázi probíhá autorská textace rozhovoru. Ta především obnáší převod mluveného (příp. zapsaného textu) do regulérní psané podoby, v této fázi rovněž dochází k úpravám textu vzhledem k čtenářskému publiku. Čtvrtá fáze dává prostor zpovídané osobnosti, která má možnost vyjádřit připomínky ke vzniklému textu, jedná se tedy o fázi autorizace. Následuje poslední fáze, tj. recepce textu čtenáři.

Na závěr této úvodní části ještě zmíním typy rozhovorů (podle příčiny jejich vzniku) jak je popisuje Eva Macháčková (Macháčková 1981). První typ interview se uskutečňuje po významné události, při níž daná osobnost vynikla. Příkladem mohou být některé politické rozhovory. V nashromážděném materiálu tomuto typu rozhovorů odpovídaly pouze interview s českými sportovci (např. rozhovor se snowboardistkou Šárkou Pančochovou či rozhovor s krasobruslaři Kamilou Hájkovou a Davidem Vincourem, oboje v časopise *COSMOgirl!*). Druhým typem interview jsou rozhovory se slavnými osobnostmi, které se v určitých intervalech v časopisech opakují. Jejich tématem jsou obecné informace o minulosti, přítomnosti a budoucnosti zpovídaného. Tento typ rozhovorů v časopisech zcela převládal. V třetím typu rozhovorů je důležité hlavně téma nebo odborný problém, o kterém se hovoří. Tento typ však v nashromážděných časopisech zastoupen nebyl.

2.4.1 Vztahy mezi komunikanty a čtenáři

V této kapitole se budu zabývat nejčastějšími způsoby, jakými jsou vztahy mezi oběma komunikanty v textech vyjádřeny. Rovněž zmíním realizované vztahy těchto komunikantů a čtenářského publika.

Tykání X vykání

Prvotním jevem naznačujícím vztah redaktora a hosta je tykání/vykání. Zatímco tykání vyjadřuje důvěrnost a přátelské vztahy mezi komunikujícími, vykání je symbolem úcty a určitého odstupu ke druhé osobě.

Užití té či oné formy v rozhovorech se jeví vcelku jednoznačně. V dívčích časopisech byla jak ze strany redaktorek, tak ze strany zpovídaných celebrit užívána pouze forma tykání. Tento fakt má vzbuzovat dojem, že redaktorky svět celebrit i celebrity samotné dobře znají a mají s nimi přátelské vztahy (nezávisle na věku interviewovaných i původu rozhovoru). Tykání je zde tedy především zastoupeno jakožto určitá umělá strategie vzhledem ke

specifickému okruhu čtenářek (vytváří jakousi „pseudodůvěrnost“). V ženských časopisech se ve většině případů objevila forma vykání, což je částečně ovlivněno i odlišnou věkovou kategorií zpovídaných. Vykání zde navozuje dojem formálnějšího dialogu. V časopise *Elle* se však vyskytly rozhovory, v nichž jeden z partnerů dialogu (příp. oba) užívali rovněž formu tykání. Tento případ logicky nastal v rozhovoru s Ewou Farnou – redaktorka zvolila tykání kvůli nízkému věku zpěvačky (slavila 15. narozeniny – *Elle* 4/2009). Druhý případ, tentokrát obousměrného, tykání mezi partnery je příkladem přátelských (a možná dlouhodobých) vztahů mezi redaktorkou a konkrétním hostem. Jednalo se o modelku Evu Herzigovou, která je zřejmě v časopise *Elle* pravidelným hostem (rozhovor s ní jsem zaznamenala v čísle 4/2009 a 7/2010, tykání se však objevilo pouze u druhého rozhovoru, přičemž každý z rozhovorů vytvářela jiná redaktorka). Pro názornost uvádím příklad:

Jaká jsou tvoje nejoblíbenější místa v Londýně?

[...] *Mám ráda pizzu v Chelsea Market, což je místo na Sydney Street, je celé venku, seženeš tam úžasné dobroty...* [...]

(*Elle* 7/2010, s. 55)

Třetí případ tykání redaktorky a interviewovaných je rovněž manifestací toho, že se komunikanti dobře znají z dřívější doby. Tento fakt je explicitně zmíněn i v samotném rozhovoru, viz příklad níže. V double rozhovoru vystupovali moderátoři Jakub Prachař a Martin Rausch, interviewující tentokrát byla novinářka, která se podílela na castingu soutěže Česko Slovensko má talent¹³:

Společně s Jakubem Prachařem [...] vyrazíme navečer autem na cestu Praha-Bratislava. [...] Oba musejí jet na plný výkon, ať už při samotném moderování, nebo třeba při namlouvání komentářů k sestřihům divadelních castingů, kvůli nimž se právě dnes večer sešli v bratislavském nahrávacím studiu. Jsem u toho, ale nikoli proto, že jsem se také podílela na přípravě tohoto projektu; tentokrát mám s Jakubem a Martinem dělat rozhovor pro Elle. [...] Když už mám zapnout diktafon, všichni tři už sotva koukáme a musíme se trochu přemlouvat, abychom se ještě teď pustili do povídání.

(*Elle* 11/2010, s. 88)

Institucionálnost, sounáležitost X osobnost redaktora

V nashromážděných rozhovorech se vyskytly tři odlišné způsoby, jakými redaktor přistupuje ke čtenářům i k tématu rozhovoru. První způsob by se dal nazvat institucionálnost. Redaktor, resp. novinář tak dává najevo, že vystupuje za daný časopis, za jeho ideologii a

¹³ Zmínění hosté tuto soutěž moderovali.

názorové postoje. V dívčích magazínech se často vyskytly i formulace, kde je časopisu přisuzována určitá personalita, má tedy působit jako přítel dospívajících. Příkladem této personalizace časopisu byla spojení jako *CG! vyzpovídala, ...COSMOgirl! se svěřila, ...prozradil Girl!, s Top Dívkou mluvil...* aj. Podobné formulace se objevily i v ženském časopise *Elle* (např. *Elle je pro vás exkluzivně vyzpovídala, Elle se ho zeptala* nebo *Elle prozradila...*). Dalším prostředkem vyjádření institucionálnosti bylo časté užívání 1. osoby plurálu, a to jak v časopisech dívčích, tak ženských (*co nám práskla, povídali jsme si, sešel se s námi, zeptali jsme se, prozradil nám, zajímalo nás* apod.).

Formy zmíněné institucionálnosti v některých případech přecházely do dalšího způsobu přístupu redaktora k dialogu, a to k tzv. sounáležitosti se čtenářkami. Zástupci časopisů tak dávají najevo, že časopis (příp. redaktor) sdílí názory se čtenářským publikem. Projevy sounáležitosti se čtenáři se objevovaly v obou typech periodik. Prostředkem této sounáležitosti opět bylo užívání 1. os. pl. (*můžeme se těšit na..., kdy tě uvidíme tančit?, kde tě uvidíme?* aj.). V ženských magazínech byly velmi frekventované formulace typu *známe ho z..., mnozí z nás si ho pamatují, zatím jsme vás viděli, víme...* a další. Obzvlášť patrný byl dojem sounáležitosti se čtenáři v následujících dvou příkladech:

Všichni ho známe jako sexy záchranáře Radima ze seriálu Ordinace v Růžové zahradě. (*Žena a život* 5/2010, s. 61)

Celý svět miluje Jonas Brothers. My taky! (*Top Dívky* 9/2009, s. 52)

Na prvním příkladu (uvedeném v rozhovoru s Petrem Vágnerem) je rovněž patrná snaha generalizovat a případně ovlivnit čtenářky (předpokládá se, že čtenářky, které čtou časopis *Žena a život*, rovněž sledují výše zmíněný seriál). Druhý příklad je typickou ukázkou, jak se tyto typy periodik přibližují svým čtenářkám.

V protikladu k institucionálnosti a sounáležitosti s publikem stojí různé způsoby projevů osobnosti interviewujícího. Ty však byly zaznamenány pouze v časopisech ženských (nejvíce v časopise *Žena a život* a *Elle*). Nejběžnějšími formulacemi vyjadřujícími osobní přístup redaktorky byla vyjádření jako *neříkejte mi, řekla bych, mám pocit, pokud vím, já jsem četla, slyšela jsem* aj. Nejlépe je tento přístup vyjádřen v rozhovoru s Danielou Peštovou:

[...] ***V bulváru jsem se dočetla, že třetí dítě vám partner slíbil, když budete hrát v jeho videoklipu.*** [...]

Prozradíte mi pohlaví? Ať v tom mám jasno...

(*Elle* 4/2009, s. 323)

Tyto repliky dokonce vzbuzují dojem, že redaktorka komunikuje s hostem zcela uzavřeně, bez ohledu na případného třetího komunikanta (čtenáře).

Vztah redaktor -> čtenář

Vzhledem k tomu, že interview je dialog určený pro vnějšího adresáta, vyskytovaly se v rozhovorech i prostředky směřující od redaktora právě ke čtenářskému publiku.

V dívčích časopisech se velmi výrazně projevovala tzv. syntetická personalizace. Tuto strategii dívčích časopisů výstižně popsala Světlá Čmejrková ve studii *Kdo je ty? Jazyk pro dívčí časopis aneb syntetizovaná čtenářka* (Čmejrková 1996). Jednotlivé časopisy si na základě této strategie vytvoří svého modelového čtenáře, ke kterému se obracejí. Výrazové prostředky tedy neoslovují širší okruh publika, ale snaží se vyvolat dojem, že čtenářky jsou brány jako individuální osoby a že se redaktor na daném místě obrací přímo ke čtenářce, která časopis čte. Nejvíce se tedy v nashromážděném materiálu vyskytovalo zájmeno *ti* (*hvězda ti prozradí*); dále se syntetická personalizace projevovala užíváním 2. osoby singuláru – nejfrekventovanějšími výrazy byla slovesa jako *to se dozvíš*, *vidáš ji/ho*, *znáš ji/ho*, *zjisti aj*. Vyskytly se i případy, kdy redaktorka vede se čtenářkou pomyslný dialog:

Věděla jsi, že Hayden vůbec nevadí, že se o ní píše, že je na holky? (*BravoGIRL!* 10/2008, s. 38)

Je třeba dodat, že výše zmíněné prostředky syntetické personalizace se vyskytly výhradně v perexech.

V ženských časopisech se forma syntetické personalizace neprojevila (nebo alespoň nebyla prokazatelná), jelikož oslovení čtenářek bylo realizováno zájmenem *vy/vám* (*vezme vám dech*, *zarazí vás*) a dále slovesy 2. osoby plurálu (např. *nenechte se splést*, *zeptejte se*, *můžete se těšit*, *máte možnost*, *znáte ho aj.*).¹⁴ Rovněž tato vyjádření se vyskytovala výhradně v perexech.

Oproti zmíněným metodám přímého oslovení čtenářek se však v rozhovorech vyskytly i nepřímé způsoby, jakými redaktoři vtahovali čtenářky do textu. V časopise *Elle* to byla například formulace *Jak byste čtenářky na seriál nalákala?*. Zvláštní případ nastal při užití generického maskulina v témže časopise, a to vzhledem k předpokladu, že *Elle* je určena pro ženské publikum:

Prozradte čtenářům, kde vás kromě Přeslapů mohou vidět. (*Elle* 3/2010, s. 62)

Nepřímé vtáhnutí čtenářek do textu se vyskytlo i v časopise dívčím (*Otázka, která zajímá naše čtenářky...*).¹⁵

¹⁴ Je otázkou, zda 2. osoba plurálu je formou vykání k jednotlivci, či zda oslovuje více čtenářů.

¹⁵ Velmi frekventovaný byl rovněž výraz *fanyanky* (*kde tě fanyanky mohou vidět*, *fanyanky šílí aj.*), avšak všechny čtenářky časopisu nemusí být nutně fanynkami, tudíž tento výraz nezařazuji do prostředků oslovujících čtenáře.

Vztah host -> čtenář

Stejně tak jako redaktoři berou v potaz případné čtenáře, uvědomují si veřejnost rozhovoru i někteří hosté. Explicitní oslovení čtenářů hosty (či vyjadřování těchto vztahů) je v dívčích i ženských časopisech sporadičtější.

Základním distinktivním rysem v oslovování čtenářů hosty, kterým se oba druhy periodik lišily, bylo *tykání/vykání*. Roli zde tedy opět hraje věk potenciálních čtenářek. V dívčích časopisech tak bylo možno nalézt například vyjádření *když tě kluk vyzve, všechno můžeš zjistit...* apod., zatímco v ženských časopisech to byla vyjádření jako *co vy víte, třeba se právě z vás stane profesionálka, vyzkoušejte to* aj. V mnohých případech však bylo těžké rozeznat, zda mluvčí zahrnuje do své výpovědi čtenáře, zda se obrací k redaktorovi, či zda jeho výpověď směřuje k oběma najednou (např. obecná tvrzení typu *když jste dítě, ...; když se někde projdete, ...; většinou se naučíte...* atd.).

Dále se v rozhovorech vyskytovaly formy přímého oslovení čtenářů. Jako příklad z dívčích časopisů lze uvést spojení *na to mě holky ulovíte*. Vokativ *holky* se však objevil i v ženském časopise v rozhovoru s Lucií Bílou, která čtenářům prostřednictvím rozhovoru předávala vzkaz:

Holky, mějte se rády! A kluci, vždyť vy to s námi máte tak jednoduché [...]. (*Žena a život* 4/2010, s. 30)

Velmi často bylo toto oslovení čtenářů spojeno s určitou formou reklamy (nalákání na webové stránky, koncert, poslech nového CD apod.). V časopise *Dívka* tak bylo možné nalézt persvazivní tón v řeči Ashtona Kutchera (*Dočtete se to včas na mém Twitteru – Dívka* 1/2010, s. 37), dále čtenáře lákal na své vystoupení německý DJ Tiesto (*Přileťte, stojí to za to – Dívka* 10/2008, s. 60). V interview s Josefem Vágnerem se v rámci jednoho rozhovoru dokonce dvakrát objevuje apel na návštěvu hercových stránek:

Co plánuješ do budoucna?

[...] **Všechno můžeš zjistit na mých stránkách www.josefvagner.cz**

Kdy tě můžou tvé fanynky vidět v nejbližší době?

[...] **Mrkněte na mé stránky www.josefvagner.cz a všichni dorazte!**

(*BravoGIRL!* 9/2009, s. 39)

Typ reklamy se objevoval rovněž v časopisech ženských. Na své divadelní představení tak například lákal publikum herec Václav Chalupa (*Přijďte se podívat. – Žena a život* 3/2010, s. 66). Na nový seriál chtěla čtenářky navnadit i herečka Jitka Čvančarová, avšak použila metodu nepřímého oslovení, která zde působí poněkud distancovaně (rozhovor bere spíše jako čistý dialog mezi ní a redaktorkou):

Jak byste čtenářky Elle na seriál Dokonalý svět nalákala?

*Pokud **viděly** film *Ďábel nosí pradu* s Meryl Streep v hlavní roli, pak pro **ně** bude Dokonalý svět návykovou záležitostí. (Elle 9/2010, s. 63)*

Vztah mezi redaktorem a hostem

Jak již bylo řečeno ve výkladu o vztazích mezi hosty a čtenáři, v textech se často vyskytovala vyjádření, která byla na první dojem určena pro redaktora, avšak dala se vztáhnout i na čtenáře. Nejčastěji mezi ně patřila generická tvrzení a tzv. životní moudra (např. *když umíš/můžeš/miluješ...*; *otevřete se, ocitnete se, uvědomíte si, když si budete říkat aj.*).

Mezi hostem a redaktorem byla rovněž hojně užívána i slova explicitně kontaktná. V dívčích časopisech šlo nejčastěji o kontaktný výraz *víš*. Jednotlivě se pak ze strany hosta objevilo i spojení *to si pište*, v jedné z otázek dokonce důvěrný prostředek *ty jo* (*Ty jo, Taylore...*). V ženských magazínech byla variantnost kontaktních prostředků rozmanitější. Z ustálených spojení lze uvést např. *to máte pravdu, věřte mi*; ze sloves se nejčastěji objevovaly výrazy *podívejte se a představte si*. Mezi nejfrekventovanější kontaktní prostředky však i v těchto magazínech patřil uvozovací výraz *víte* (*Víte, když...*). Textem s nejvyšší frekvencí tohoto výrazu byl patrně rozhovor s primabalerínou Yolandou Correa, která jím velmi často uvozovala své počáteční repliky:

Co pro vás balet znamená? [...]

***Víte**, balet je celý můj život. [...]*

Vzpomenete si ještě na okamžik, kdy [...] ?

***Víte**, já i můj manžel [...].*

Jaký okamžik ve vaší kariéře [...] ?

***Víte**, svoji kariéru беру jako [...].*

(Elle 6/2010, s. 60)

Nadměrné užívání výrazu v tomto textu však může být ovlivněno nepůvodností rozhovoru – v angličtině je v neformální komunikaci velmi oblíbené spojení *you know*.

S kontaktními výrazy souvisí i prostředky vyjadřující spolupráci na vedení dialogu. Tyto prostředky užívali výhradně redaktori k uvozování svých otázek a patřily mezi ně nejčastěji výrazy typu *pojďme* nebo *vraťme se*. Zároveň těmito výrazy korigovali průběh dialogu.

Volba výrazových prostředků často vypovídala o různé míře důvěrnosti a neformálnosti mezi oběma komunikanty. Repliky tedy navozovaly dojem, že redaktorka a

host se dobře znají a mají mezi sebou důvěrný přátelský vztah. Za důvěrné lze tedy například považovat repliky *Ahoj Traci, jak se dnes máš? – Mám se výborně! Moc jsem se na tebe těšil, tak jdeme na to!* (časopis *BravoGIRL!* 13/2009, s. 38); dalším příkladem oboustranné důvěrnosti může být replika [...] *pořádný tedy nejsi?! – Nachytala jsi mě, sorry [...]*; za důvěrnou (až drzou) můžeme označit i odpověďovou repliku hosta *No dovol!* či reakci redaktorky [...] *doufám, že si to nenecháš líbit* [řeč je o sestře zpovídané celebrity, která svého sourozence neustále kontroluje a hlídá]. V textech se vyskytly i dvě podobné reakce hostů na nechtěnou otázku, tyto odpovědi měly nádech ironie (*Čekal jsem, kdy to na mě vytáhnete.; Už jsem byla nervózní, že se nezeptáte.*). Velmi důvěrná a neformální odpověď zazněla z úst Kateřiny Winterové:

Jaké to je, točit s Kateřinou Brožovou nebo Bohdalkou?

*Když říkáte Bohdalka nebo Brožová, ani se **nenamáháte** je oslovovat paní. To je velmi neslušné.*

(*Elle* 5/2010, s. 74)

Zajímavý je i odpověďový part Jiřího Vejdělky, který naoko koketuje s redaktorkou:

Kdy jste byl v pokušení vy?

*Třeba teď, **když tady teď sedím s vámi?** Žena mě pokouší vždycky...*

(*Elle* 4/2010, s. 52)

V rozhovoru s Ivanou Chýlkovou se dokonce redaktorka herečce intimně svěřuje o osobních rodinných věcech (*Můj táta mi zemřel, ...; Když jsem já byla těhotná, ...*), zde je tato intimnost zřejmě podmíněna neochotou herečky poskytovat rozhovory obecně (tento fakt je nastíněn na začátku rozhovoru). Redaktora tedy pravděpodobně spoléhala na nastolení intimní přátelské atmosféry a chtěla tak herečku povzbudit ke spontánnějším a důvěrnějším reakcím (*Elle* 6/2010, s. 81–86).

Projevem důvěry k interviewujícímu je do jisté míry i fakt, že někteří hosté pokládají redaktorům otázky a vedou s nimi v onu chvíli pomyslný symetrický dialog (často jde jen o otázky ověřovací, řečnické apod., na které si hosté vzápětí sami odpoví). Zpřesňující otázku položil redaktorovi například Petr Vágner:

Už jste použil nějaký chvat či hmat v praxi?

***Myslíte, jestli jsem na někoho nevystartoval na ulici?** To ne.*

(*Elle* 5/2010, s. 61)

Příkladem ověřovací otázky může být reakce Václava Chalupy:

V jedné internetové diskusi se o vás píše [...]

***Vážně?** To je dobré...(směje se)*

(*Žena a život* 3/2010, s. 64)

Vyskytla se však i „pravá“ otázka směřující od hosta k redaktorovi, na kterou následně redaktor ve své replice odpovídá (*Kdo tam teď je?* [v současném modelingu]). V několikrát zmíněném rozhovoru s Ivanou Chýlkovou je pak na dialogickou formu v pravém smyslu slova explicitně upozorněno:

I.CH.: *Divíte se, protože se vůbec nedokážete vžít do toho, [...].*

R: *Nedokážu, protože jsem vyrůstala v Moskvě v osmdesátých letech...*

I.CH.: *Vážně? A jak jste se dostala do Prahy? (Následuje asi desetiminutová pauza, kdy naopak Ivana zpovídá mě.)*

(*Elle* 6/2010, s. 83)

Symetricky (a zároveň velice neformálně) působí rovněž některé repliky v rozhovoru s Markem Ztraceným, který udržuje kontakt s redaktorkou prostřednictvím otázek (*Kdy jsme spolu mluvili naposled? U minulé desky, vid’?; No, co k tomu chceš slyšet?*). Z ukázky je tedy patrné, že oba komunikanti se znají z dřívější doby (*Dívka* 3/2009, s. 58).

Situační zakotvenost

Za povšimnutí stojí i kontakt mezi účastníky rozhovoru založený na situačním kontextu. Čtenářům jsou tak přibližovány např. sluchové či vizuální vjemy doprovázející dialog redaktora a hosta.

První příklad je reakcí redaktorky na nenadálou situaci v průběhu rozhovoru (jedná se o rozhovor nepůvodní):

Nekručí ti právě v břiše?

Nachytalas mě! Mám hrozný hlad. Je nejvyšší čas, abychom si dali nějaký hamburger!

(*Top Dívky* 3/2009, s. 56)

Odlišný je příklad z rozhovoru s Alenou Šeredovou – reakce modelky vybízí redaktorku k činnosti, kterou však může vykonat pouze ona sama jakožto přímý účastník dialogu. Následuje proto stručný popis toho, co redaktorka může spatřit:

A jak se vám jeví David?

Tak se na něj podívejte. Dádovi je měsíc a poprvé v životě otevřel oči. Vypadá, že bude hodný, ale kdo ví...

(*Elle* 2/2010, s. 52)

Třetí příklad není specifickou ukázkou situační zakotvenosti rozhovoru. Poukazuje spíše na složku nonverbální komunikace, o kterou je čtenář časopisu opět ochuzen (v tomto případě host slovně komentuje redaktorčinu neverbální reakci):

*Nedávno o mně jeden novinář napsal něco naprosto příšerného a vzápětí mě poprosil o lístky na Carmen pro svou maminku [...]. Musela jsem se zhluboka nadechnout, ale ty lístky jsem mu dala. [...] **Vidím, že kroutíte hlavou, ale když se podíváte zpětně [...].***
(Žena a život 4/2010, s. 28–30)

Kontakt mezi hosty v double rozhovorech

V rámci kapitoly o vztazích mezi komunikanty a čtenáři je třeba ještě zmínit zvláštní skupinu vztahů, a to způsoby kontaktu mezi hosty v double rozhovorech.

Jedním z nejfrekventovanějších jevů byla návaznost replik hostů. K odkázání na předchozí repliku kolegy (popř. přítele) byla použita spojení typu *Já taky, Já zase, A já (hraju)* či *Vidím to stejně*. V některých rozhovorech se však návaznost replik neprojevovala a jednotliví hosté začínali své odpovědi zájmenem *Já* (jako by otázka byla určena pro každého zvlášť a byla položena separátně).

Kromě tohoto obecného odkazování k předchozím replikám se v textech vyskytly i různé způsoby konkrétní reakce na danou repliku. Takovéto repliky byly uvozovány výrazy naznačujícími vztah obou odpovědí (např. *Ale pro Ozzáka...; Jo...; Výborné!* aj.). Velmi přímá reakce byla zaznamenána v jedné z replik Emy Müllerové (druhým hostem byl její otec):

Richard: [...] Nechtěl jsem, aby se to [děti] dozvěděly od spolužáků a pak se za mě musely stydět.

Ema: Nikdy jsem se za tebe nestyděla.

(Elle 8/2010, s. 64)

Rozvinutějšími reakcemi byly různé formy dialogu mezi hosty. Příkladem může být opět rozhovor s Emou a Richardem Müllerovými (*To mám po tobě, ne? – To teda nevím.*). Dále se dialogická výměna replik mezi hosty vyskytla v rozhovoru s Martinem Rauschem a Jakubem Prachařem (*Jestli se mylím, tak mě, Jakube, oprav... – Ne, je to tak, jak říkáš!*). Poměrně dlouhý dialog (či jeho rysy) se pak uskutečňuje v časopise *COSMOgirl!* mezi Kristýnou Leichtovou a Matoušem Rumlem (*COSMOgirl!* 5/2010, s. 18–19). Na společnou otázku herečka navazuje svou odpovědí, ta vyvolává reakci jejího kolegy a následuje reakce herečky. Dialog je zde posílen i rysy důvěrnosti mezi herci (hrají spolu v seriálu *Comeback*). Pro názornost uvádím úryvek textu v příloze (příloha č. 3)

Posledním jevem, který zde chci zmínit, je otázka, kterou pokládá hostovi jeho kolega. Na první pohled se tento jev přibližuje formě dialogu popsané výše, avšak v některých

případech se host ujímá role redaktora a pokládá otázku místo něho. Patrné je to například v rozhovoru se skupinou Lunatic:

Martin: No, počkej, zkoušel jsem sbalit jednu paní, o který jsem si myslel, že mě nezná.

Aleš: A jak to dopadlo?

Martin: Dělal ve stánku a já si tam chodil každý den pro párek v rohlíku. [...]

(Dívka 2/2009, s. 58–59)

Tento rozhovor se čtyřmi zpěváky najednou se však obecně vyznačoval neformálností a tím, že hosté často vzájemně reagovali na své repliky. Redaktorka zde zpravidla položila obecnou otázku, na niž odpovídal jeden z hostů, a další tři hosté postupně reagovali (nikoli však na danou otázku, ale na předešlou repliku).

Na závěr této kapitoly ještě zmíním jevy, které rovněž spadají do oblasti kontaktu mezi komunikanty, avšak jejichž výskyt nebyl tak častý jako u jevů výše zmíněných.

Mezi kontaktní prostředky patří i tzv. ověřovací dodatky. Jejich prostřednictvím mluvčí udržuje kontakt se svým partnerem a ověřuje si jeho účast na rozhovoru. Ověřovací dodatky byly častými kontaktními prostředky především v dívčích časopisech. V redaktorské řeči tak bylo možné na konci většiny otázek nalézt částici *co?* nebo *ne?*; v řeči hosta se pak objevily i částice *že* (*Každý vrchol je sladký, že...*) a *žejo*. Částici *co* jako ověřovací dodatek dvakrát použila redaktorka časopisu *Dívka*, což spolu s dalšími prostředky na tak malém úsek textu způsobilo posunutí (nejen) redaktorské řeči do značně neformální roviny:

Tak se aspoň tvá žena Demi může v koupelně roztahovat, co?

[...]

Zato ona si tvých milostných scén na plátně užije dost, co?

(Dívka 1/2010, s. 36–37)

V časopisech *Elle* a *Žena a život* v ověřovacích dodatcích zcela převládala částice *ne?* (*To není špatné, ne?*). V časopise *Katka* se ověřovací dodatky neobjevily vůbec.

V rámci vztahů redaktorů/hostů se čtenáři stojí za povšimnutí dva způsoby přístupu k celebritám. Oba tyto způsoby se neprojevují specifickými jazykovými prostředky, ale spíše tematikou otázek. První přístup by se dal nazvat „sbližování se světem celebrit“. Slavné osobnosti jsou vykreslovány jako výjimeční lidé, kteří jsou pro obyčejného čtenáře nedosažitelní, má je proto obdivovat a vzhlížet k nim. Do tohoto okruhu se řadily otázky zjišťující partnerské vztahy celebrit (tj. zda jsou pro fanynky/fanoušky „dostupné“), dále otázky zmiňující hvězdnou slávu zpovídaného hosta (*jste hvězda, rozhovor s megahvězdou*

aj.); v ženských časopisech do tohoto okruhu spadaly otázky, v nichž šlo o tipy a triky k udržení krásného vzhledu či rady týkající se lidských vztahů (*co bys poradila...*).

Druhý přístup je v podstatě opakem výše uvedeného. Dal by se nazvat „celebrity jako obyčejní lidé“ – jeho cílem je popsat zpovídané hosty jako obyčejné lidi a nastínit tak jejich „omylnost“ a nedokonalost. Redaktoři se nejčastěji vyptávali, jaký zpovídaná celebrita zažila trapas (tato otázka byla příznačná pro dívčí časopisy), zda trpí/trpěla nějakým mindrákem či zda zažila nějaké odmítnutí. Obzvlášť patrný je přístup „zlidšťování“ hvězd v těchto replikách (rozhovor s kapelou Jonas Brothers):

Není toho na vás už někdy s tím vším zmatkem kolem vás a prací trochu moc?

Ale samozřejmě. Ale [při pomyšlení na fanoušky a jejich útrapy] nemáme ten nejmenší důvod si na něco stěžovat.

Nemůžete přece být tak perfektní!

Jen žádné strachy, samozřejmě máme i nějaké malé chyby! [...]

(*Top Dívky* 9/2009, s. 52)

2.4.2 Způsoby kladení otázek

V této kapitole chci zmínit různé způsoby kladení otázek, které jsou v interview realizovány. V nashromážděných textech nebyly zastoupeny pouze základní tázací věty, ale otázkové party byly mnohdy rozsáhlé, propracované a velmi rozmanité, což opět odpovídalo formě mluveného dialogu.

V následujících podkapitolách tedy načrtnu jevy, které se v otázkových částech vyskytovaly nejčastěji a byly něčím příznačné.

Výpovědi podle postoje mluvčího

Základní formou interogativních výpovědí (zde otázek redaktorů) je tázací věta. Lze říci, že věty tázací v redaktorských replikách převažovaly, můžeme je tedy považovat za primární formu položení otázky.

V každém rozhovoru se tak vyskytovaly jak otázky zjišťovací (hosté potvrzovali či vyvraceli určitou premisu vyřčenou redaktorem), tak otázky doplňovací (odpovědi byly volnější a závisely zcela na hostovi). Jejich vzájemný poměr v dívčích časopisech byl vcelku vyvážený, přičemž v některých rozhovorech lehce převažovaly otázky doplňovací. Nejčastějšími zjišťovacími otázkami v těchto časopisech byly otázky typu *Jsi romantik?*, *Jsi zadaný/zadaná?* apod. Z doplňovacích otázek se pak nejvíce objevovaly otázky zaměřené na

oblíbené/neoblíbené věci celebrity. Tyto otázky pak nejčastěji začínaly zájmenem *jaký/který* (příp. adverbium *jak* nebo *kdy*). Rovněž v ženských časopisech byl poměr zjišťovacích a doplňovacích otázek přibližně stejný, i zde se uplatňovala lehká převaha otázek doplňovacích. Vyskytly se však i rozhovory s větším počtem otázek zjišťovacích, nelze proto přesně stanovit obecné pravidlo podílu obou typů otázek. Zaměření zjišťovacích a doplňovacích otázek bylo obdobné jako u časopisů dívčích.

Dále se v otázkových replikách¹⁶ vyskytovaly i věty rozkazovací. Podoby rozkazovacích vět zakončené vykřičníky byly záležitostí především dívčích rozhovorů. Jednalo se však spíše o rozkaz oslabený, přičemž otázky často obsahovaly slovesa *popiš* nebo *prozrad'*:

Prozrad' o svém hereckém partnerovi Michaelu Foretovi něco, co málokdo ví! (*COSMOgirl!* 4/2010, s. 91)

Prozrad' něco o Paulovi a Ianovi! (*COSMOgirl!* 5/2010, s. 87)

Tyto imperativní formy měly opět navodit dojem důvěrnosti mezi redaktorem a hostem a zvyšovaly rovněž naléhavost čtení. V ženských časopisech se podoby rozkazovacích vět v otázkách nevyskytovaly.

Další často užívanou formou v otázkových replikách byly věty oznamovací. Jejich cílem bylo vyvolání reakce ze strany hosta. Většinou se však tyto indikativní otázkové repliky pojily s dalšími klasifikačními kritérii, které zde ještě zmíním (tj. byly to oznamovací věty s nějakou premisou, připraveným faktem aj.). Obecně bylo možno nalézt větší množství indikativních konstrukcí v časopisech ženských.

Různé prostředky ztvárnění modality¹⁷

Výše zmíněné výpovědi podle postoje mluvčího mívají své primární a sekundární morfologické a grafické ztvárnění. Za primární ztvárnění rozkazovací věty tak lze považovat podobu imperativu zakončenou vykřičníkem. V této podkapitolce však chci zmínit sekundární morfologické a grafické prostředky, jakými může být postojová modalita vyjádřena, přičemž morfologické prostředky (tj. imperativy či indikativy) se různou měrou kombinovaly s interpunkčními znaménky (vykřičníky, tečkami, třemi tečkami).

Výpovědi s podobou imperativu se tak například objevovaly v různých modifikacích – ne vždy byly tyto výpovědi zakončeny vykřičníkem, nýbrž bylo možno nalézt též otázkové

¹⁶ Otázkovou replikou se rozumí pásmo řeči redaktora, které může zahrnovat jak premisu/úvod/reakci, tak otázku samu.

¹⁷ Modalita je zde chápána jako modalita postojová, tj. chápání výpovědi z hlediska jejich komunikačních funkcí.

repliky začínající slovesem *popište* nebo *prozrad'* zakončené tečkou (příp. třemi tečkami, viz dále). Další variantou byly otázkové repliky s formou indikativu, avšak zakončené vykřičníkem. V takových případech byl znovu kladen důraz na apelativnost celé výpovědi, případně by je šlo označit za zesílené konstatování. Tyto výpovědi buď měly být stimulem pro reakci celebrity, nebo měly samy o sobě reakční charakter (k oběma možnostem uvádím příklad):

Chováš se jako zkušený hudební profík – přitom je ti ale teprve 15! (Top Dívky 8/2010, s. 26)

[hosté odpovídají na otázku, zda už toho na ně není moc, vesměs zápornou odpovědí]

Nemůžete přece být tak perfektní! (Top Dívky 9/2009, s. 52)

V ženských magazínech bylo zaznamenáno pouze několik imperativních tvarů ve funkci otázky, avšak věta byla zakončena tečkou, čímž bylo sníženo apelativní vyznění a naléhavost – jednalo se spíše o funkci žádosti o informaci:

Prozrad'te čtenářům, kde vás kromě Přeshlapů mohou vidět. (*Elle* 3/2010, s. 62)

Častější zde byly spíše imperativní tvary reakčního charakteru (o reakčních otázkách bude řeč dále).

Z interpunkčních znamének se velmi často v pásmu řeči redaktorů objevovaly na koncích výpovědí tři tečky (tj. zdánlivě neukončené výpovědi, viz kap. 2.3.4 Rovina syntaktická). Stejně jako indikativní výpovědi se však i tyto výpovědi zpravidla mísily s dalšími charakteristikami a aspekty, často byly rovněž reakčního charakteru.

Otázkové repliky s přípravou X otázkové repliky bez přípravy

Dalším klasifikačním kritériem pro rozlišení replik tazatele v interview je členění na otázkové repliky s přípravou a bez přípravy. Toto členění zmiňuje již Müllerová v publikaci *Jazyk, média, politika* – otázka s přípravou (v tomto případě otázková replika) je forma otázky, která operuje s nějakým připraveným faktem či formulací (Čmejrková, Hoffmannová, eds. 2003: 121). Tyto otázky tedy svědčí o vyšší míře připravenosti redaktora na vedení dialogu. Otázky bez přípravy jsou naopak většinou spontánní, tzn. reagují na momentální téma hovoru (např. zpřesňují předešlou odpověď hosta, požadují její doplnění aj.), případně redaktor tyto typy otázek „vymyslí“ na místě dle toho, jakým směrem se rozhovor ubírá.

Nyní přistoupím k bližší charakteristice otázkových replik s přípravou, které se vyskytly téměř ve všech rozhovorech. Vzhledem k charakteru časopisů se však uplatňovaly spíše v časopisech ženských, přičemž největší počet otázkových replik s přípravou zahrnovaly rozhovory s Lenkou Novou (*Žena a život* 6/2010), s Lou Fanánkem Hagenem (*Žena a život* 7/2010), či s Emanuele Ridim (zde je vzhledem ke krátkosti textu podíl připravených

otázkových replik obzvlášť výrazný – *Katka* 39/2010). Základní podobou těchto otázkových replik bylo uvedení daného faktu či formulace (oddělené tečkou či čárkou), po němž následovala otázka zjišťovací nebo doplňovací, která navazovala na připravenou část. I zde se však vyskytly různé kombinace – například oznamovací věty s přípravou, výpovědi s přípravou zakončené třemi tečkami, otázka a následně připravená část aj. V dívčích časopisech, kde nebylo zastoupení tohoto typu otázek tak výrazné, byly připravené části v některých případech uvozovány konstrukcemi *víme o tobě, že* nebo *slyšeli jsme, že*; v ženských časopisech se tyto konstrukce vyskytovaly pouze v singuláru (tj. *četla jsem, slyšela jsem* aj.). Explicitně zmiňuje „přípravu“ na rozhovor redaktorka v následujícím případě:

Když jsem se na Mamas & Papas dívala, nemohla jsem se ubránit pocitu, že sleduji dokument – velmi autentický a syrový. Byl to váš záměr? (Žena a život 8/2010, s. 24)

(místo – „Mamas & Papas je dokument autentický a syrový...“)

Rozsah připravených částí ve většině případů nebyl příliš dlouhý (připravené formulace nesměly působit vyčerpávajícím dojmem, skládaly se proto většinou z jedné delší věty či několika vět kratších). Vyskytly se však i otázkové repliky, kde byla míra podávaných informací před otázkou vyšší:

Za pár týdnů vám vyjde první deska. Když nakoukneme do historie, alba Anety Langerové se prodalo okolo 130 000 kusů, u ostatních výherců SuperStar jen okolo 20 000. Co plánujete pro to, aby se to vaše dostalo v prodejnosti na špici? (Elle 3/2010, s. 49)

Thálii jste mimo jiné získala za svůj výkon v inscenaci režiséra Daniela Špinara Vojcek, která diváky rozdělila na dva tábory – jedni byli nadšení její syrovostí a živočišností, druzí naopak znechucení. To pro herce asi není zrovna jednoduchá situace. (Žena a život 9/2010, s. 17)

Tematika připravených otázek byla rozmanitá. Prvním okruhem připravených částí byla minulost – redaktori se ptali na minulé významné události týkající se celebrit. Takovéto otázky např. začínaly konstrukcemi jako *před XXX lety jste...*, *kdysi jste...*, *v roce XXX jste...*; dále *studoval jste/vystudoval jste...*, *pracoval jste...*, *v XXX letech jste...*, *vyrůstal jste...* aj. Dalším okruhem připravených faktů byla přítomnost, která se dále členila na dvě subtématy: rodina a kariéra. K prvnímu subtématu patřily nejčastěji konstrukce typu *máte 2 děti...*, *narodila se vám dcera/syn...*, *vaší dceři/synovi je XXX let...*, *váš manžel/manželka je...*, *váš otec/matka je...* a další. K druhému subtématu lze přiřadit otázky začínající konstrukcemi typu *hrajete v...*, *můžeme vás vidět v...*, *teď pracujete na...*; dále *seriál je o...*, *film je o...*, *v seriálu/filmu hrajete...*, *knížka je o...*, *muzikál se odehrává v...*, *máte angažmá v...*; rovněž i *vaše kapela je...*, *vaše album/deska vyšla...*, *album/deska je...*, *na albu máte...*

atd. Budoucností (tj. třetím okruhem témat) se připravené otázky zabývaly jen sporadicky, příkladem mohou být konstrukce jako *vystoupení chystáte na...* či *za 2 roky vám bude...* .

Otázky reakční/reakce

Na tomto místě chci zmínit způsoby tázání se, které by se daly označit jako protikladné k otázkám připraveným. Je však nutné rozlišovat reakční otázky (tj. formou je tázací věta se slovesem) oproti reakcím (formou je indikativ, imperativ, nevětné konstrukce aj.).

Jak již bylo řečeno výše, otázky reakčního charakteru svědčí o nepřípravenosti a spontánnosti situace. V nashromážděném korpusu textů se vyskytly rozhovory, které se vyznačovaly vysokou mírou reakčnosti otázkových replik. Patrně nejvíce reakčních replik v řeči redaktora se vyskytovalo v rozhovoru s Lucií Bílou (*Žena a život* 4/2010), kde tento fakt svědčil rovněž o důvěrných vztazích a intimní atmosféře mezi redaktorkou a zpěvačkou. Opakem takto reakčního rozhovoru byly rozhovory, ve kterých se reakční otázky/reakce nevyskytovaly vůbec a interview bylo poskládáno z přesně formulovaných a připravených otázek.

Nyní se zastavím u výrazových prostředků, jakými jsou reakční otázky realizovány. Nejčastějším prostředkem projekce hostovy odpovědi v následující otázce bylo odkazování prostřednictvím demonstrativ. Takovéto otázky tedy explicitně odkazovaly k předešlé replice hosta (či ke konkrétnímu slovu). Objevily se tak spojení jako *záznam toho pádu, mluvíte o tom..., tohle sebevědomí vám..., tu si všichni zapamatovali..., co vám v takových chvílích pomáhá?, co máte tím mechanismem na mysli?* aj. Dalším lexikálním prostředkem vyjadřujícím návaznost otázkové výpovědi bylo frekventované slovo *takže*, pomocí něhož se redaktorka ujišťovala o správném pochopení odpovědi hosta (většinou uvozovalo počátek otázky), např. *Takže už...?, Takže je to...?, Takže vám nevadí...?, Takže už žádné...?, Takže jste...* atd.

Co se týče reakcí (tj. formulací, které jsou na místě otázkové repliky, ale nejsou pravou otázkou), jejich nejfrekventovanějšími prostředky byly tzv. formulace zpřesňující. V návaznosti na některé odpovědi tak bylo možno nalézt formulace jako *Prosím? Jak prosím? Například? Jak horší? Jak to? A prakticky? Jaké?* aj. Reakční repliky redaktorů rovněž v některých rozhovorech vyjadřovaly spolupráci mezi účastníky (o níž byla řeč v podkapitole Vztah mezi redaktorem a hostem). Z tohoto hlediska stojí za zmínku rozhovor s Markem Ztraceným:

[...] *Takže v tomhle případě to bylo „já jsem zapoměla, že už vlastně s jedním klukem chodím“...*

(Smích) *No, co k tomu chceš slyšet?*

Ty ses zakoukal do Marcely...

Ano...

Ona se zakoukala do tebe...

Ano...

A pak se vyrojil nějaký Lojza z Horní Dolní, který tvrdil, že už s ní šest let chodí...

(Smích) *Já vlastně vůbec nevím, kdo to byl. [...]*

(*Top Dívky* 12/2009, s. 32)

Otázkové repliky zde tvoří souvislou linii a v podstatě vytváří i část odpovědi, redaktorka tak hostovi pomáhá rozhovorit se o nepříjemném tématu. Přátelské formy reakce se objevily i na začátku rozhovoru s Ivanou Chýlkovou:

Narazit na rozhovor s vámi je vzácnost, prý je nemáte moc v lásce. Proč?

Vnímám je jako výslech. [...] Povídat pak o sobě takovému člověku se mi vůbec nechce.

Tak to zkusíme a uvidíme.

...a také nemám ráda standardní otázky, které začínají třeba [...].

Nebojte, takovou otázku nemám.

Nemáte? Tak to jsem moc ráda. (smích)

(*Elle* 6/2010, s. 81)

Repliky zde působí spíše jako výňatky z přátelského dialogu nežli z řízeného rozhovoru. Redaktorka se místo kladení otázek nejprve snaží „uklidnit“ zpovídanou herečku. Obdobně přátelský tón je patrný z kooperativních redaktorských replik v již zmiňovaném rozhovoru s Lucií Bílou. Místo položení následující otázky redaktorka reaguje (příp. odpovídá) na řečnickou otázku hosta, čímž dává podnět k další odpovědi:

[...] *K čemu vám bude, když budete chlapa nenávidět za to, že vás nechce? (odp.)*

K ničemu, jediný člověk, který bude nešťastný, budu já sama. (ot.)

Přesně tak [...].

(*Žena a život* 4/2010, s. 30)

Stejně jako u předchozích kategorií otázek i reakční otázky/reakce se v textech objevovaly v rozmanitých kombinacích (např. ve spojení s klasickými otázkami).

Premisa/úvod s otázkou

Otázkové repliky obsahující určitý předpoklad nebo úvod jsou v podstatě podtypem otázkových replik s přípravou, o nichž byla řeč výše. Malá odchylka však spočívá v tom, že na úvodní části tohoto charakteru se redaktor/redaktorka nemusí tolik připravovat (tj. získávat informace před zahájením rozhovoru, jako tomu bylo u otázkových replik s přípravou). Jelikož i tyto typy otázkových replik byly v rozhovorech hojně zastoupeny, věnuji jim krátkou samostatnou podkapitolu.

Je třeba zdůraznit, že otázky s premisou či úvodem se vyskytovaly především v časopisech ženských, jelikož tato periodika poskytují prostor pro lepší propracovanost otázek obecně. Základní formou těchto otázkových replik byla počáteční premisa/úvod a po nich následovala otázka vyplývající z daného faktu (avšak i zde se vyskytly různé kombinace, například opačné pořadí – tj. nejprve otázka, posléze daný předpoklad...). Premisou (předpokladem) zde míním první část repliky, ve které je dáno nějaké obecně platné a známé tvrzení (např. *herectví je...*) nebo stereotyp (*říká se..., lidé říkají...*), v některých případech obsahoval tento obecný předpoklad prvky hodnocení (*musí být těžké...*). Příkladem dlouhé počáteční premisy může být otázková replika z rozhovoru s Petrem Vágnerem:

To je stará známá věc, že divadelní platy jsou spíš k pláči než k uživení, proto si herci často přivydělávají dabingem, moderováním nebo hraním v televizních seriálech. Ani vy nejste výjimka. Co z toho máte nejradši?

(*Žena a život* 5/2010, s. 64)

Častým výrazem v premisách bylo rovněž sloveso *má, je* nebo *musí* (např. *počasí má vliv..., Italové jsou..., určitě máš..., zdá se, že máte...; pro ženu musí být...; věčným problémem je... apod.*).

Oproti tomu úvodní části k otázkové replice se spíše týkaly buď osobnosti redaktora, nebo dané komunikační situace. K prvně jmenovanému lze přiřadit konstrukce typu *pro mě je hrdinkou..., slyšela jsem, že...; občas si s kamarádkami říkáme...* aj., z nichž posléze vyplývaly následující otázky. Úvodní části týkající se komunikační situace byly rozmanitější: souvisely se strukturou dialogu (*A poslední otázka...*), s příčinou vzniku rozhovoru (*Elle slaví 15 let...*), narážely na předchozí situaci a popisovaly ji (*na fotkách jste se proměnil v kickboxera...*) či explicitně popisovaly aktuální situaci (*Je něco krátce před půl druhou v noci...*) atp. Zajímavé spojení obou zmíněných hledisek (tj. osobního a situačního) v úvodních částech otázkových replik se objevilo na začátku rozhovoru s Livií Klausovou. První replika dokonce postrádá jakoukoli otázku či její náznak:

Musím se přiznat, že jste první člověk, se kterým se setkávám na rozhovor před desátou hodinou ráno.

[...]

Asi jsem ovlivněná tím, že dělám rozhovory hlavně s herci a zpěváky a ti ráno nepracují. Když jsem před chvílí seděla v taxíku, tak jsem přemýšlela, co to znamená dělat rozhovor s první dámou. Je to povídání s institucí, nebo se ženou?
(Žena a život 4/2010, s. 89)

Tematická linie otázek: minulost – přítomnost – budoucnost, obecné otázky

Co se týče témat pokládaných otázek, Eva Macháčková ve studii *Rozhovor s významnými osobnostmi* (Macháčková 1981) uvádí, že sled otázek většinou začíná přítomností, pokračuje přes otázky z minulosti k otázkám obecným a v závěru je nastíněna budoucnost. Toto schéma však většinou v nashromážděných textech dodržováno nebylo, především se pak lišila tematika otázek v časopisech dívčích a ženských.

Tematika otázek v dívčích rozhovorech se odlišovala především nepřítomností dotazů, které směřovaly do budoucnosti zpovídané osobnosti. Pokud se taková otázka v textech vyskytla, jednalo se zpravidla pouze o jednu otázku v konkrétním rozhovoru. Dalším velmi výrazným prvkem v magazínech dívčích byla převaha otázek tzv. obecných (tj. takových, které nebyly zasazené do určitého časového období; byly obecného charakteru). Výjimkou nebyly ani rozhovory poskládané pouze z tohoto typu otázek. Výše zmíněné schéma přítomnost – minulost – budoucnost dodržováno nebylo, otázky byly z tohoto hlediska často poskládány „napřeskáčku“; jinde se zase seskupovaly otázky tematicky blízké (např. obecnost – obecnost, přítomnost – přítomnost apod.).

V magazínech ženských byla často zastoupena všechna zmíněná témata, ani zde to však nebylo pravidlem. Podíl jednotlivých typů otázek mnohdy záležel na celkovém hypertématu rozhovoru (tj. i příčině, kvůli které byl rozhovor uskutečněn – např. v interview o novém filmu českého režiséra se daly očekávat především otázky z přítomnosti). Stejně jako v časopisech dívčích se i v ženských magazínech vyskytly případy, kdy byla pomíjena budoucnost. Rovněž zde byla ve většině případů zdůrazňována přítomnost, případně se vyskytly i rozhovory tzv. „obecné“. Interview vystavěné ze všech čtyř typů otázek byly spíše sporadické. Co se týče sledu těchto otázek, ani zde nelze stanovit závazné pravidlo jejich uspořádání.

Nyní přistoupím k charakteristice jednotlivých tematických okruhů. Otázky týkající se přítomnosti většinou zjišťovaly informace o aktuálním problému/činnosti hosta (např. o

současné divadelní/filmové/seriálové roli, o nově vydané desce atp.). Za otázky z přítomnosti lze považovat i takové, které se týkaly nedávno skončené události (soutěže, která nedávno skončila...). Jak již bylo řečeno, tyto otázky v rozhovorech většinou měly největší podíl. Otázky zabývající se minulostí pronikaly do profesních začátků (filmových/divadelních a jiných) interviewovaného, velmi frekventovaná proto byla konstrukce typu *Jak ses dostal/a...*, *Kdo tě přivedl k...* atd. Druhým subtématem tohoto okruhu bylo dětství, mládí a studium zpovídaných osobností. Otázky obecné nezapadaly do žádného časového období – často obsahovaly adjektivum *nejoblíbenější* (*Jaký je váš/tvůj nejoblíbenější parfém?*), dále zjišťovaly obecné partnerské vztahy či názory celebrit na určitý problém. V otázkách směřujících do budoucnosti se pak většinou objevovalo pouze jedno téma, a to plány do nejbližší budoucnosti. Bylo tak možno nalézt konstrukce typu *Kdy/kde tě (vás) uvidíme...*, *Co chystáš (chystáte)...*, *Jaké jsou tvoje (vaše) plány* či *Kde budeš (budete) za XXX let*.

Výčet typů otázek a jejich klasifikačních kritérií není kompletní, jelikož otázky byly velice rozmanité a vyskytovaly se mezi sebou v různých kombinacích.

Kromě již zmíněných typů otázek tak bylo možno nalézt například otázky alternativní (tj. nabízející tu či onu variantu), dále otázky sugestivní (tj. formulované s již předpokládanou odpovědí, např. *neplánujete už...*), případně se místo klasických otázkových konstrukcí objevovaly konstrukce nevětné (např. *Ideální rande?*).

2.4.3 Způsoby reakce na otázky

Cílem této kapitoly bude popsat způsoby, jakými hosté reagují na položené otázky. K analýze odpověďových replik¹⁸ jsem však omezila nashromážděný materiál podle několika kritérií. Prvním z nich byly rozhovory pouze s jedním interviewovaným (tj. nikoli double rozhovory) – jak již bylo řečeno v kapitole o vztazích mezi komunikanty, hosté v double rozhovorech na své odpověďové repliky mnohdy vzájemně navazují a reagují, celková charakteristika replik hostů by tak byla problematická. Oproti tomu odpověďová replika jednoho interviewovaného poskytuje celistvý a autonomní text k další klasifikaci a charakteristice. Druhým kritériem, podle něhož byly zkoumané texty vybrány, byla nutnost přítomnosti otázky v předchozí replice redaktora. Byly tedy vybrány pouze takové odpověďové repliky, které odpovídaly (resp. reagovaly) na otázky zjišťovací, doplňovací či

¹⁸ Odpověďovou replikou se rozumí pásmo řeči hostů, které může obsahovat jak reakce/obecné úvody, tak odpovědi samé.

alternativní. Nebyly tak brány v potaz tzv. otázkové repliky reakční (viz výše), které pouze dávaly podnět k další replice. U těchto otázkových replik tudíž nebylo možno zhodnotit následující reakci.

Celková charakteristika a klasifikace odpověďových replik byla obtížnější než u replik otázkových. Zatímco způsoby kladení otázek i otázky samé jsou (až na různé obměny) v principu obdobné a pravidelné, v replikách hostů se projevovala větší míra individuality a různorodosti. Hranice pro klasifikaci jednotlivých replik tak mnohdy nebyla jasně vymežitelná. I přes tuto skutečnost jsem však vyčlenila několik základních charakteristických rysů pro odpověďové repliky.

Přímé X nepřímé odpovědi

Základním klasifikačním kritériem všech odpovědí byla jejich přímost či nepřímost. Co se týče prvně zmíněných, přímá odpověď byla obvykle obsažena v prvních větách odpověďové repliky. Tyto odpovědi byly nejčastěji vyjádřeny formou rozvitě věty (či několika vět) s požadovanou informací, na kterou navazoval další, méně či více rozvitý text (viz dále). Odpověď hosté většinou formulovali svými vlastními slovy, méně často bylo součástí odpovědi i zopakování otázky. Pro názornost uvádím příklad přímých odpovědí na zjišťovací a doplňovací otázku:

Neříkejte mi, že vás neovlivnila jejich hvězdná hollywoodská image?

Opravdu ne, přece jenom to nebyl můj první zahraniční film. Předtím jsem mimo jiné natáčel [...].

(Žena a život 3/2010)

Jakou nejlegračnější věc jsi kdy zažil na rande?

Šel jsem s jednou holkou na večeři[,] a když jsme dorazili na místo, tak jsme zjistili, že servírku nám dělá moje bývalá přítelkyně a ta usoudila, že si s námi během večeře bude neustále povídat, takže to bylo dost nepříjemné. [...]

(Top Dívky 7/2009, s. 58)

Výjimečně se v rámci přímých odpovědí vyskytly i odpovědi tzv. přesné a doslovné:

Co je nejlepší a co nejhorší na cestování mezi koncerty?

Nejlepší je poznávání nových míst, setkávání nových lidí a užívání si toho, co svět nabízí.

Nejhorší je nakládání a vykládání aparatury...

(COSMOgirl! 8/2010, s. 18)

Co se týče podílu přímých odpovědí v obou typech periodik, tyto odpovědi zcela převládaly nad odpověďmi nepřímými. Výjimku tvoří rozhovor s herečkou Ninou Dobrev (*COSMOgirl!* 5/2010), v němž se vyskytlo větší množství odpovědí nepřímých.

Nepřímé odpovědi se v rozhovorech vyskytovaly spíše zřídka, avšak jejich podoby byly rozmanité. Hosté na danou otázku nereagovali přímo, ale svou odpověď (náhodně či záměrně) „zaobalili“ do množství jiných informací. V odpověďových replikách tohoto typu tedy byla přítomna odpověď, avšak redaktoři (a posléze čtenáři) si ji museli vydedukovat. Řada zpovídaných například na konkrétní otázku odpovídala obecně, nejčastějším prostředkem nepřímých odpovědí byl tedy princip generalizace. Vyskytly se však i případy, kdy odpověďová replika vyznívala jako nepřímá a na jejím konci se objevila přímá odpověď v podobě jedné věty. Mezi nepřímé odpovědi se rovněž řadily odpovědi tzv. vyhýbavé, v některých dokonce nebyla zastoupena odpověď na položenou otázku. Pro názornost opět uvádím příklad odpovědi nepřímé a vyhýbavé:

[...] *Máš nějaké zásady, když jdeš na rande s hercem?*

Myslím, že chodit s kolegou může být dost ošemetné. Abych byla úplně upřímná, randění s hercem je hodně složité. Vždycky se do toho zaplete ješitnost. Té mají herci plnou hlavu a k tomu jsou trochu trhlí. [...]

(*COSMOgirl!* 5/2010, s. 87)

Na tebe ale určitě taky letí spousta holek. Jak je to u tebe s fanynkama? Balíš je?

Fanynek máme spousty, a to holek i kluků! Jsou naprosto bomboví a strašně mě baví! Není na světě lepší pocit, než když nějaká holka křičí tvé jméno, zpívá tvé písničky a u toho paří. Nad to fakt není!

(*BravoGIRL!* 13/2009, s. 39)

Rozvité X nerozvité odpovědi

Odpověďové repliky lze rovněž klasifikovat z hlediska jejich rozsahu. Již Štorkán uvádí dělení interviewovaných osobností na *málomluvné* a *mnohomluvné* (Štorkán 1981: 179), v časopiseckých rozhovorech však dominovaly spíše jiné aspekty. Jedním z nich byl stránkový rozsah jednotlivých časopisů (a tedy i interview). V ženských časopisech obecně bylo možné, vzhledem k jejich většímu rozsahu, nalézt více rozvitých odpověďových replik než v časopisech dívčích. Částečně však byla tato rozvitost ovlivňována ještě druhým aspektem, a to původností/nepůvodností rozhovoru. Většina nepůvodních rozhovorů (především v dívčích časopisech) se vyznačovala větším počtem rozvitých odpovědí, jelikož

nepůvodní rozhovory vznikají hlavně dopisovou formou či překladem z jiných časopisů. V žádném rozhovoru však nelze vyloučit ani dodatečné redakční úpravy rozsahu replik hostů.

Odpovědi hostů lze členit na rozvité, nerozvité a tzv. nezařaditelné, tj. ty, které stojí na pomezí mezi oběma zmíněnými póly. Lépe vymezitelné tedy byly repliky rozvité a nerozvité (i když v několika případech bylo vymezení sporné). Zařazení odpověďové repliky do té či oné skupiny jsem prováděla především na základě komparace s podobně zaměřenými otázkami a odpověďmi v témže rozhovoru či v rozhovorech jiných.

Rozvité odpověďové repliky byly, jak už bylo řečeno výše, zastoupeny spíše v časopisech ženských. Tyto repliky obsahovaly stručnou odpověď na položenou otázku, která byla doplněna vyprávěním nějaké příhody z minulosti, obecným tvrzením či vlastním názorem, bližším popisem nebo charakteristikou situace vztahující se k otázce apod. Obzvláště rozvité byly odpověďové repliky v časopise *Žena a život*, kde mnohdy vytvářely celostránkový sloupeček souvislého textu. Stejná rozsáhlost těchto replik by se dala očekávat i u časopisu *Elle*, zde však obecně platilo pravidlo většího množství otázek a nerozvitých (či málo rozvitých) odpovědí (což opět neplatilo pro rozhovory nepůvodní).

Na druhé straně se v nashromážděném materiálu vyskytly i odpověďové repliky nerozvité, tj. obsahující jen stručnou odpověď s požadovanou informací. Mnohdy měly podobu pouze jedné věty. Motivací pro tuto stručnost mohla být jak „nechytlavost“ tématu, tak neochota zpovídané osobnosti rozvádět danou odpověď. Příkladem mohou být stručné repliky Marka Ztraceného z časopisu *Dívka*:

Takže tvůj hit Ztrácíš se je o autu?

M: No, skoro. Je o mojí bývalý přítelkyni.

Ona se ztratila?

M: Jo, z mého obzoru :-)

(Dívka 3/2009, s. 58)

Bezprostřední reakce

Na začátku odpověďových replik se velmi často vyskytovaly různé varianty bezprostředních přímých odpovědí na otázky. Ty měly podobu nevětných konstrukcí nebo krátkých vět, které byly následně rozvíjeny. Tyto krátké počáteční odpovědi většinou poskytovaly stručnou a jasnou odpověď, avšak hosté jimi pouze shrnovali následnou repliku. Jednalo se tedy o spontánní vyjádření k dané otázce/tématu, přičemž málokterý z hostů odpovídal bezprostředně celou větou.

Prostředky bezprostřední reakce se hojně vyskytovaly v časopisech dívčích i ženských (v původních i nepůvodních rozhovorech). Mezi frekventované úvodní nevětné konstrukce patřily především odpověďové výrazy vztahující se k otázkám zjišťovacím. Nejčastěji tak bylo možno nalézt výrazy jako *ano, jo, ne, určitě, vůbec, vůbec ne, (no) jasně*; dále adverbia typu *rozhodně, strašně, samozřejmě, naprosto, přesně tak, úžasně, špatně, nikdy* a jiné. V rozhovoru s Livií Klausovou tvořil tento (jindy úvodní) výraz celou repliku:

Vdaná jste více než čtyřicet let. Jak se dá tak dlouho vydržet s jedním mužem?

Těžko... (*směje se*).

(*Žena a život* 4/2010, s. 89)

Dále se velmi často vyskytovaly přímé jednoslovné či dvouslovné odpovědi, např. *Jaké to je...* – *Zvláštní.*; *Jak se vám podařilo...* – *Makrobiotika!*; *Jaké bylo...* – *Euforické.*; *Jaký je váš nejoblíbenější zpěvák?* – *Karel Gott.*; *Jak se dělá...* – *Přes internet.* atd. Případně byly tyto krátké úvodní reakce rozšířeny do formy věty (která byla následně rozvíta dalším textem), např. *To si piš.*, *To už je dávno.*, *Doufám, že ne.*; *Byla to paráda.* apod.

Odpověďové repliky s úvodem

Paralelně k otázkovým replikám s úvodem se v rozhovorech vyskytovaly i odpověďové repliky s úvodem, které tvořily podtyp nepřímých odpovědí. Jejich zastoupení v časopisech ženských i dívčích bylo poměrně hojné a vyvážené (na rozdíl od otázkových replik s úvodem).

V těchto replikách interviewující nejčastěji začínali obecným úvodem (např. obecně platným tvrzením, širší odpovědí apod.), který se nevztahoval k nim samým. Po obecném, různě rozvitém, úvodu pak následovaly většinou přímé odpovědi na danou otázku (opět různou měrou rozvité). Několikrát se však v rozhovorech vyskytly odpověďové repliky s úvodem, v nichž byla požadovaná odpověď přítomna až na konci celé repliky a mnohdy měla podobu jedné věty. Příkladem může být odpověďová replika Lucie Vondráčkové:

Kdy plánuješ další desku?

*Fénix vyšel před rokem a pořád je v TOP 10, což je krásná motivace pro další tvorbu. Ale každá deska potřebuje svůj čas. Aby ještě před příchodem k posluchačům dozrála jako dobrý víno. To pak můžete takovou desku poslouchat hodně dlouho a neomrzí vás. [...] **Ale už na ní makáme.***

(*Top Dívky* 11/2009, s. 52)

V některých případech se dokonce hosté tímto obecným úvodem nebo šíře pojatou odpovědí od položené otázky natolik vzdálili, že si uprostřed své repliky museli tuto skutečnost sami „připomenout“ znovupoložením či reformulací otázky:

*Zřejmě myslíte svůj rozchod s Václavem Noidem Bárto. **Co pomohlo vám, abyste se z něj vzpamatovala?***

*Já jsem odcházela od muže, se kterým jsem se nikdy nehádala. Žili jsme jako brácha a ségra v krásném vztahu, který mimochodem klope do ted' – hrajeme spolu v Carmen. Nicméně jsou věci, se kterými vztah muže a ženy stojí a padá. [...] **Co mi pomohlo?** Určitě přesvědčení, že dělám dobře. [...]*

(Žena a život 4/2010, s. 28)

Formy otázek v odpověďových replikách

V replikách hostů se kromě základních vět oznamovacích objevovaly i nepravé věty tázací, jejichž funkcí nebylo zjištění nějaké informace. Patřily sem především otázky řečnické, zastoupené v odpověďových replikách hostů v dívčích i ženských magazínech, více však byly zastoupeny v časopisech ženských. Příkladem těchto otázek mohou být konstrukce typu *No není to zázrak?*, *Není to snad...?*, *Kdo by řekl, že...?*; *Co může namítat?* aj. Velmi frekventované byly rovněž otázky s ověřovacím dodatkem *ne*, spadající částečně do složky komunikační, např.: *Nemám se za co stydět, ne?*; *Cool, ne?*; *Tak to přece musím mít v genech, ne?*; *To není špatné, ne?* apod.

Další častou formou tázacích vět byly otázky, které hosté pokládali sami sobě a následně si na ně i odpovídali. Rovněž tyto otázky převládaly spíše v časopisech ženských a byla v nich nezřídka obsažena podoba kondicionálu (např. *Ale že bych z toho těžila? To určitě ne.*). V některých případech však v těchto větách chybělo verbum finitum (např. *Že by návrat do [...]?* *Uvidíme.*; *Něco sníst? Nepřipadá v úvahu.*). Docházelo i k situacím, kdy tyto otázky suplovaly otázku redaktora a strukturovaly text:

Momentálně se připravujete na roli baletky v psychologickém snímku Černá labuť. Tancovala jste už někdy předtím?

*Ano, tanci jsem se věnovala do svých třinácti let, takže jsem si ted' naivně myslela, že budu mít na co navázat. [...] **A moje kondice?** Jedna velká bída. Těžko se mi o tom mluví, protože jsem s lekcemi baletu teprve na začátku. [...]*

(Žena a život 5/2010, s. 109)

Hodnocení, klasifikace a reformulace otázek v odpověďových replikách

Za povšimnutí stojí i konstrukce týkající se charakteristiky redaktorovy otázky. Součástí odpověďových replik byly v několika případech i hodnocení, klasifikace či reformulace dané otázky.

Mezi nejčastější způsoby hodnocení tazatelových otázek patřily konstrukce typu *To je hezká otázka* nebo *To je těžká otázka*. Tyto hodnotící výpovědi se však vyskytovaly pouze v časopisech ženských.

Rozmanitější výrazové prostředky poskytovaly nejrůznější klasifikace redaktorových otázek. Zpovídáné osobnosti jimi komentovaly otázku, na kterou měly odpovídat. Rovněž prostředky klasifikační se vyskytovaly výhradně v magazínech ženských. Mezi nejvýraznější příklady patří konstrukce typu *Určitě narážíte na fakt [...]* či *Je mi jasné, kam tím míříte*.

Výjimkou však nebyly ani situace, kdy hosté požadovali upřesnění otázky, avšak na „nepřesnou“ otázku stejně odpověděli (jako v následujícím příkladu):

A co když je to nedorozumění zásadní? Má podle vás cenu udržovat vztah kvůli dětem?

Počkejte, co to znamená udržovat vztah? Každé pouto či vazba je velice křehká věc, a když se překročí určitá míra, tak už nic udržovat nemůžete.

(Žena a život 4/2010, s. 89)

V mnoha případech se však interviewující pouze ujišťovali o správném pochopení otázky. Pro názornost uvádím příklad tzv. ujišťovacích výpovědí z dívčího a ženského časopisu. První příklad je navíc ukázkou repliky, která je tvořena pouze touto ujišťovací formulí:

A či jsi ted’?

Jako jestli jsem zadáný?

(BravoGIRL! 5/2010, s. 40)

Kickbox je ale především bojové umění. Už jste použil nějaký chvat či hmat v praxi?

Myslíte, jestli jsem na někoho nevystartoval na ulici? To ne. [...]

(Žena a život 5/2010, s. 61)

Za zmínku stojí i případ, kdy host sám upřesňoval (modifikoval) otázku:

A jaký názor máte coby „odborník“ na zdravý životní styl na alkohol?

Do uvozovek si v mém případě dejte i výraz zdravý styl. Dny, kdy se hlídám, jsou vyváženy peklem s démonem alkoholu. [...]

(Žena a život 7/2010, s. 88)

Na uvedeném příkladu je zároveň patrné, že host zasahoval do psaného textu (tj. při autorizaci, případně mohl být rozhovor realizován dopisovou formou).

3 Závěr

Cílem této práce bylo porovnání jazyka a stylu rozhovorů v dívčích a ženských časopisech, a to jak z hlediska úže jazykového (tj. roviny fonologické, morfologické, lexikální a syntaktické), tak z hlediska komunikačního (tj. vztahů mezi komunikanty a čtenáři, způsobu kladení otázek a následných odpovědí). Základním úkolem této práce bylo též zjistit, zda (příp. jak) jsou v žánru interview zastoupeny specifické výrazové prostředky ženského (tj. i dívčího) jazyka příznačné pro periodika tohoto charakteru, či zda jsou v žánru interview eliminovány. Zároveň byly předmětem pozornosti rovněž prvky/výrazy korespondující s rysy mluveného dialogu. Nyní stručně shrnu poznatky, ke kterým jsem v jednotlivých rovinách došla, a následně z nich vyvodím závěry o celkových shodách a rozdílech interview v dívčích a ženských časopisech.

V rámci roviny zvukové (zprostředkované písmem) a grafické se uplatňovaly dva prostředky vyjádření emocionality v jazyce, a to hromadění vokálů v rámci jednoho slova (např. *krááásný*) a dále využití speciálních grafických znaků (tzv. emotikonů), které byly původně určeny pro komunikaci elektronickou, avšak postupně se rozšířily i do jiných typů komunikátů. Oba zmíněné prostředky vyjádření emocionality však byly příznačné pouze pro časopisy dívčí.

V morfologické rovině byly sledované jevy seřazeny dle jednotlivých slovních druhů. U substantiv jsem si všímala především alternace tvarů *lidé/lidi*, jejichž distribuce byla značně rozkolísaná. V ženských magazínech byla v pásmu řeči redaktorů užívána neutrální podoba *lidé*, v pásmu řeči hostů docházelo ke kolísání (záleželo na kontextu užití daného slova). V dívčích magazínech lehce převládala hovorovější podoba *lidi* (v obou pásmech řeči). Rozšířeným jevem společným pro obě periodika bylo rovněž pronikání instrumentálové koncovky *-ma/-ama* (u slov *s klukama*, *holkama*, *kamarádama*), která se však vyskytovala pouze v řeči interviewovaných (v redaktorské řeči převládaly koncovky spisovné). Dalším prvkem pronikajícím stále častěji do psané veřejné komunikace je adjektivní koncovka *-ej* (např. *dobrej*); vyskytovala se v obou druzích magazínů, v dívčích časopisech však častěji. V oblasti pronomin byla předmětem zkoumání staženost/nestaženost tvarů posesiv *můj/tvůj/svůj* (a jejich pádových obměn). U tohoto jevu záviselo hlavně na pádu a čísle posesiva, v zásadě však byly tvary nominativu a akuzativu singuláru vyjádřeny ve verzi nezkrácené (plně spisovné); zatímco v nominativu plurálu, genitivu, dativu, akuzativu plurálu a lokálu převažovaly – až na výjimky – varianty zkrácené. V instrumentálu bylo zastoupení

stažených a nestažených tvarů v obou druhích časopisů vyvážené. V oblasti sloves se společně pro oba magazíny více vyskytovaly tvary typu *kupuju* oproti *kupuji*, a to především u sloves tzv. každodenních a emotivních (např. *miluju*). Stejně tak převažovaly v rozhovorech neutrální tvary *můžu* nad *mohu*, v dívčích časopisech se vyskytovala výhradně tato varianta. Knižní varianta v rozhovorech rovněž ustoupila u sloves typu *říct/pomocť*. U sloves 3. třídy typu *hrají/hrajou* stále převažovala neutrální varianta. Shodný byl v obou druhích periodik taktéž výskyt spisovných tvarů sloves typu *začal* a *tiskl* (oproti *začnul* a *tisknul*), tvary s *-nu* byly výjimečné a motivované emocionálně. U sloves 4. třídy zakončených na *-í/-ejí* byla distribuce rovněž jednoznačná – v textech převládala koncovka *-ejí*. Oba druhy periodik se po jazykové stránce mírně odlišovaly v oblasti adverbii. V dívčích magazínech u adverbii typu *více/spíše* převažovaly tvary bez koncového *-e*, v ženských magazínech záviselo na idiolektu hosta. Obdobně u adverbii typu *raději/radši* v magazínech ženských převládala neutrální varianta, v dívčích časopisech docházelo k variování obou tvarů. Mluvená čeština se v dívčích časopisech projevovala rovněž větší distribucí adverbia *taky* (oproti *také*), v ženských časopisech docházelo ke kolísání (v otázkových replikách se však vyskytovala formálnější varianta).

Nyní shrnu výsledky na rovině lexikální. V této rovině byly rozdíly mezi oběma typy periodik podle předpokladů nejmarkantnější. V dívčích magazínech byly velmi frekventované výrazy typu *holka/kluk*, dále se prosazovaly hovorové (příp. obecněčeské) výrazy specifické pro mluvený jazyk (*máma*, *brácha* aj.), především pak slova vzniklá zkracováním (*narozky*, *posilka*). Příznačné bylo pro tyto magazíny výrazivo z oblasti slangu současné mládeže (zahrnující především moderní anglické přejímky), a to v obou pásmech řeči; dále charakteristická odpověďová částice *jasně* či *jo*; z výrazových prostředků typických pro dívčí časopisy obecně lze uvést slova *party*, *songy sexy*; z oblasti módy výrazy *outfit*, *styl*, *móda* (včetně jejich derivátů) aj. Z intenzifikačních, hodnotících a modalitních prostředků, typických pro jazyk žen, byly v dívčích časopisech nejvíce zastoupeny výrazy typu *fakt*, *strašně*, *děsně*, *totálně* nebo *super*. Charakteristická byla rovněž deminutiva (*kavárnička*), slova zhrubělá a hanlivá, případně vulgarismy (*poblil*). V ženských magazínech byla uváděna místo výrazů *holka/kluk* neutrální pojmenování *žena/muž* (až na kontextové výjimky), dále se i v těchto magazínech hojně vyskytovaly hovorové prvky mluveného jazyka (*být v pohodě*), nové přejímky z angličtiny (viz časopisy dívčí), ale i přejímky z klasických jazyků (*euforie*, *optimismus*). Rovněž zde byla velmi frekventovaná částice *jasně* (avšak pouze v pásmu řeči hosta). Typické výrazivo pro ženské časopisy bylo zastoupeno především výrazy spjatými s módou (*styl*, *trendy*, *sexy*, *móda*) a „vznešenými“ adjektivy *exkluzivní* či *luxusní* (pouze

v časopise *Elle*). Z intenzifikátorů bylo slovo *fakt* často nahrazováno slovem *vážně*, shodně s dívčími časopisy se pak objevovaly výrazy *hrozně* a *strašně*, nadto se však objevila i hodnotící adjektiva typu *skvělé/úžasné*. V ženských časopisech byla rovněž zaznamenána převaha termínů (vzhledem k věku potenciálního publika), v některých rozhovorech zde převažovaly i výrazy slangové (zejména ze sportovního a divadelního odvětví). Deminutiva zde byla častá spíše u hypokoristik (*maminka*), dále se stejně jako v dívčích magazínech vyskytla i slova zhrubělá/hanlivá (*blbec*).

V syntaktické rovině se shodně pro oba druhy periodik vyskytovaly prvky mluvené syntaxe. Nejčastěji to byla asyndetická spojení a rozsáhlé větné celky, dále dodatečné napojování vět pomocí konektoru *a* či elipsy (např. u slov *být*, *hodin* atd.). V dívčích rozhovorech navíc lehce převládaly nevětné konstrukce. Frekventovaný byl rovněž další prostředek vyjádření emotivnosti v jazyce, a to nahrazování teček vykřičníky a čtené zvolací věty. Tyto jevy lze považovat za specifické prostředky ženského jazyka obecně, opět však platila jejich převaha v časopisech dívčích (zejména pak v nepůvodních rozhovorech).

Nyní přistoupím k shrnutí výsledků v oddílu komunikačním. Ve vztazích mezi komunikanty a čtenáři bylo odlišujícím prvkem mezi oběma druhy periodik tykání/vykání – v dívčích časopisech zcela převládala forma tykání, zatímco v ženských (až na výjimky) forma oficiálnější, tj. vykání. Dále se v obou typech časopisů vyskytly rysy institucionálnosti. U dívčích časopisů se tak dělo prostřednictvím „zpersonálnění“ časopisu (*CG! vyzpovídala*) a uplatnění zájmena 1. osoby plurálu (*prozradil nám*), v ženských časopisech byly oba tyto způsoby méně časté (vyskytovaly se hlavně v časopise *Elle*). Naopak se zde navíc projevovala osobnost redaktora/redaktorky (*četla jsem*). Dalším odlišným bodem byla přítomnost tzv. syntetické personalizace v dívčích časopisech, tj. nakládání se čtenářkami jako s individui a nikoli jako s masou (*to ti prozradí, vídáš ho* aj.). Ve vztahu mezi hosty a čtenáři byla shodným prvkem pro obě periodika persvaze, tj. různé formy lákání čtenářů na webové stránky, CD, koncerty atp. V rozhovorech se v rámci vztahu redaktor – host vyskytovala i slova explicitně kontaktní, kromě výrazu *víš* (specifického pro dívčí periodika) se v ženských časopisech vyskytly i rozmanitější formy (typu *podívejte se* nebo *představte si*). V obou typech časopisů se rovněž vyskytovaly různé podoby důvěrnosti a neformálnosti vztahů mezi komunikanty, vyjádřené prostředky charakteristickými pro ten který časopis (jednalo se tedy o jednotlivé situace, které se nedají příliš generalizovat). Zpravidla však záviselo na povaze interviewovaného. Za zmínku stojí ještě dva způsoby přístupu k celebritám (vyjadřované v obou druzích magazínů). Prvním bylo tzv. „sbližování se světem celebrit“ (poukazovalo se na popularitu a nedosažitelnost zpovědaných), druhým byl přístup

„hvězdy jako obyčejní lidé“ (zdůrazňovala se lidská stránka osobnosti, např. byly pokládány otázky typu *Máš/Máte nějaký mindrák?* apod.).

Co se týče druhů otázek, v obou druzích časopisů převažovaly otázky doplňovací nad zjišťovacími. Věty rozkazovací v otázkových replikách zakončené vykřičníkem byly specifické pro časopisy dívčí, v ženských magazínech pak byly imperativní tvary oslabovány tečkou (*Prozrad' něco o Paulovi a Ianovi! X Prozrad'te čtenářům, kde vás kromě přešlapů mohou vidět.*). Velmi časté byly rovněž výpovědi zakončené třemi tečkami, které jsou opět charakteristické pro vyjadřování žen. Věková kategorie čtenářek obou druhů časopisů se projevila v přítomnosti otázkových replik s přípravou a v premisách/úvodech s otázkou, které byly příznačné hlavně pro časopisy ženské. Odlišné bylo též tematické zaměření otázek – v dívčích magazínech se otázky týkající se budoucnosti vyskytovaly pouze sporadicky, převažovaly spíše otázky tzv. obecné.

I v odpověďových replikách bylo možno nalézt několik shodných i odlišných rysů pro oba typy periodik. Shodně např. převažovaly přímé odpovědi či odpověďové repliky s úvodem (tj. odpověď začínající zeširoka, obecně; přímá odpověď je přítomna např. v polovině repliky). Rozdílnými rysy byla větší rozvitost odpověďových replik v časopisech ženských (a to vzhledem k rozsahu těchto časopisů a věku čtenářek), dále převaha různých forem otázek v odpověďových replikách (tzn. otázek řečnických a takových, které si hosté pokládali a na které si následně odpovídali), jednostranný byl též výskyt tzv. hodnotících a klasifikačních prostředků v odpověďových replikách (např. *To je těžká otázka.*).

Celkově se tedy zkoumaná interview v obou druzích periodik shodují v tendenci k pronikání hovorových (a nespisovných) prvků v rámci různých rovin (zejména morfologické a lexikální), dále v přítomnosti prvků mluveného jazyka projevující se jak na rovině syntaktické, tak celkovou neformálností většiny rozhovorů. Z hlediska zaměření časopisů (tj. časopisy určené pro ženy) byla společným rysem pro oba typy periodik přítomnost emocionálních prvků (hlavně zvolacích vět a výpovědí se třemi tečkami); četnost intenzifikátorů typu *strašně/hrozně*; dále obdobná tematická zaměřenost rozhovorů (móda, vztahy aj.). Shodně se vyskytly i různé formy persvaze a kontaktních prostředků.

Rozhovory se naopak liší v celkovém rozsahu jednotlivých interview, úžeji i v rozsahu odpověďových/otázkových replik. Rozdílnost byla patrná rovněž v míře expresivity a potřebě vyvolání dojmu „skryté senzace“ projevující se více v časopisech dívčích – zde se tyto tendence projevily i v perexech a obrazové složce. Z jazykového hlediska byly výše zmíněné hovorové/nespisovné (příp. i módní) prvky v časopisech dívčích užívány nadměrně, a to i

v replikách redaktorských, zatímco výrazivo v redaktorských replikách ženských časopisů bylo častěji spíše neutralizováno (tj. byly voleny spisovnější varianty). Záleželo však i na charakteru jednotlivých titulů (např. časopis *Katka* mnohdy nezapadal do celkové klasifikace jevů v časopisech ženských, zatímco časopis *Elle* byl v mnohém blízký časopisům dívčím atp.). Z kontaktového hlediska se oba druhy magazínů lišily především formou tykání/vykání ke čtenářům a hostům, v dívčích časopisech byla navíc zastoupena metoda tzv. syntetické personalizace.

4 Seznam literatury

4.1 Prameny

- BravoGIRL!*. Bauer Media. 2008, č. 10, s. 38.
- BravoGIRL!*. Bauer Media. 2009, č. 5, s. 38–39.
- BravoGIRL!*. Bauer Media. 2009, č. 9, s. 38–39.
- BravoGIRL!*. Bauer Media. 2009, č. 13, s. 38–39.
- BravoGIRL!*. Bauer Media. 2010, č. 3, s. 38–39.
- BravoGIRL!*. Bauer Media. 2010, č. 5, s. 40–41.
- COSMOgirl!*. Stratosféra. 2008, č. 8, s. 16.
- COSMOgirl!*. Stratosféra. 2010, č. 3, s. 14–15, 92.
- COSMOgirl!*. Stratosféra. 2010, č. 4, s. 18–19, 46–47, 91.
- COSMOgirl!*. Stratosféra. 2010, č. 5, s. 16–17, 18–19, 86–87.
- COSMOgirl!*. Stratosféra. 2010, č. 6, s. 14–15, 91.
- COSMOgirl!*. Stratosféra. 2010, č. 7, s. 14–15.
- COSMOgirl!*. Stratosféra. 2010, č. 8, s. 14–15, 18–19, 90.
- Dívka*. Bauer Media. 2008, č. 8, s. 60.
- Dívka*. Bauer Media. 2009, č. 2, s. 58–59, 60.
- Dívka*. Bauer Media. 2009, č. 3, s. 58–59.
- Dívka*. Bauer Media. 2010, č. 1, s. 6–7, 36–37.
- Dívka*. Bauer Media. 2010, č. 2, s. 6–7.
- Elle*. Hachette Filipacchi 2000. 2009, č. 4, s. 134–138, 148–158, 188–190, 210–212, 318–324.
- Elle*. Hachette Filipacchi 2000. 2009, č. 10, s. 100–102, 148–155.
- Elle*. Hachette Filipacchi 2000. 2010, č. 2, s. 40–41, 32–35, 48–55.
- Elle*. Hachette Filipacchi 2000. 2010, č. 3, s. 48–49, 53, 56–62, 136–140.
- Elle*. Hachette Filipacchi 2000. 2010, č. 4, s. 50–52, 60–63.
- Elle*. Hachette Filipacchi 2000. 2010, č. 5, s. 74–79.
- Elle*. Hachette Filipacchi 2000. 2010, č. 6, s. 60–61, 80–87.
- Elle*. Hachette Filipacchi 2000. 2010, č. 7, s. 54–61, 92–97.
- Elle*. Hachette Filipacchi 2000. 2010, č. 8, s. 52–54, 64–67.
- Elle*. Hachette Filipacchi 2000. 2010, č. 9, s. 62–63, 105–111.

Elle. Hachette Filipacchi 2000. 2010, č. 10, s. 96–97, 291–292.

Elle. Hachette Filipacchi 2000. 2010, č. 11, s. 80–81, 86–92.

Elle. Hachette Filipacchi 2000. 2010, č. 12, s. 84.

Katka. Burda Praha. 2010, č. 7, s. 30–31.

Katka. Burda Praha. 2010, č. 37, s. 30–31.

Katka. Burda Praha. 2010, č. 38, s. 30–31.

Katka. Burda Praha. 2010, č. 39, s. 30–31.

Katka. Burda Praha. 2010, č. 40, s. 30–31.

Katka. Burda Praha. 2010, č. 42, s. 30–31.

Katka. Burda Praha. 2010, č. 43, s. 30–31.

Katka. Burda Praha. 2010, č. 44, s. 30–31.

Top dívky. Axel Springer Praha. 2009, č. 3, s. 54, 56–57.

Top dívky. Axel Springer Praha. 2009, č. 5, s. 54–55.

Top dívky. Axel Springer Praha. 2009, č. 6, s. 52–53, 56–57

Top dívky. Axel Springer Praha. 2009, č. 7, s. 58.

Top dívky. Axel Springer Praha. 2009, č. 9, s. 52–53.

Top dívky. Axel Springer Praha. 2009, č. 11, s. 52–53.

Top dívky. Axel Springer Praha. 2009, č. 12, s. 26–27, 32.

Top dívky. Axel Springer Praha. 2010, č. 2, s. 26–27.

Top dívky. Axel Springer Praha. 2010, č. 8, s. 44–45.

Žena a život. Bauer Media. 2009, č. 10, s. 101–104.

Žena a život. Bauer Media. 2009, č. 12, s. 8–12.

Žena a život. Bauer Media. 2010, č. 3, s. 64–66.

Žena a život. Bauer Media. 2010, č. 4, s. 20–21, 26–31, 88–90.

Žena a život. Bauer Media. 2010, č. 5, s. 20–24, 60–64, 108–109.

Žena a život. Bauer Media. 2010, č. 6, s. 18–21, 68–72.

Žena a život. Bauer Media. 2010, č. 7, s. 86–88.

Žena a život. Bauer Media. 2010, č. 8, s. 22–26, 82–87.

Žena a život. Bauer Media. 2010, č. 9, s. 16–19.

4.2 Použitá literatura

CVRČEK, V. et. al. (2010). *Mluvnice současné češtiny*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 353 s., ISBN 978-80-246-1743-5.

ČECHOVÁ, M. et. al. (2008). *Současná stylistika*. 1. vyd. Praha: NLN, 381 s., ISBN 978-80-7106-961-4.

ČMEJRKOVÁ, S. (1996). Kdo je ty? Jazyk pro dívčí časopis aneb syntetizovaná čtenářka. In MACUROVÁ, A. – NEBESKÁ, I. (eds.). *Jazyk a jeho užívání. Sborník k životnímu jubileu prof. O. Uličného*. 1. vyd. Praha: Filozofická fakulta UK, s. 265–274.

ČMEJRKOVÁ, S. (1997). Jazyk pro druhé pohlaví. In DANEŠ, F. et. al. (ed.). *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. 1. vyd. Praha: Academia, 1997, s. 146–158.

ČMEJRKOVÁ, S. – HOFFMANNOVÁ, J. (eds.) (2003). *Jazyk, média, politika*. 1. vyd. Praha: Academia, 258 s., ISBN 80-200-1034-3.

HOFFMANNOVÁ, J. (1992). Interview: mezi mluveným a psaným textem. *Naše řeč*, roč. 75, č. 2, s. 57–71.

HOFFMANNOVÁ, J. (2003). Hodnocení, intenzifikace...a STYL v lexiku časopisů pro ženy. In TICHÝ, M. (ed.). *Sborník prací Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě*. 1. vyd. Opava: Slezská univerzita, s. 73–77.

HOFFMANNOVÁ, J. (2004). „Outfit“ a „look“ českých magazínů pro ženy: je jejich jazyk a styl dost „trendy“?. In HASIL, J. (ed.). *Přednášky z XLVII. běhu Letní školy slovanských studií*. Praha: Univerzita Karlova, s. 63–74.

HOFFMANNOVÁ, J. (2005). Jak přesvědčit ženy? Strategie a prostředky persvaze v ženských časopisech. In *Metody a prostředky přesvědčování v masových médiích. Sborník textů z mezinárodní vědecké konference, Ostrava 13. –15.9. 2005*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, s. 79–86.

CHLOUPEK, J. (1986). *Dichotomie spisovnosti a nespisovnosti*. 1. vyd. Brno: Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 131 s.

KADLECOVÁ, K. (2006). *Ženské časopisy pro pokročilé. Literární interpretace a kritická analýza diskurzu měsíčníku Marianne*. 1. vyd. Liberec: Bor, 114 s., ISBN 80-86807-25-8.

KADLECOVÁ, K. (2007). *Dívky a girls podle českých dívčích časopisů. Jazyk, ideologie, publikum a jeho přístup*. 1. vyd. Liberec: Bor, 190 s., ISBN 978-80-86807-57-7.

KŘEŠŤAN, R. (1979). Smysl věty tázací. In JANOUŠEK, J. *Hvězdy z masa a kostí*. 1. vyd. Praha: Práce, s. 29–33.

MACHÁČKOVÁ, E. (1981). Rozhovor s významnými osobnostmi. *Naše řeč*, roč. 64, č. 1, s. 23–33.

MARTINCOVÁ, O. et. al. (1999). *Pravidla českého pravopisu: školní vydání včetně dodatku*. 2. rozšířené vyd. Praha: Fortuna, 384 s., ISBN 80-7168-679-4.

MINÁŘOVÁ, E. – ONDRÁŠKOVÁ, K. (eds.) (2004). *Spisovnost a nespisovnost. Zdroje, proměny a perspektivy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 399 s., ISBN 80-210-3568-4.

MORÁVEK, M. – MÜLLEROVÁ, O. (1976). Dyadická komunikace (Pokus o komplexní charakteristiku situace dialogu). *Slovo a slovesnost*, roč. 37, č. 3, s. 195–201.

OSVALDOVÁ, B. – HALADA, J. (eds.) (1999). *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. 1. vyd. Praha: Libri, 256 s., ISBN 80-85983-76-1.

ŘÍMALOVÁ, L. (2000). I vy můžete být slavní (subjekty v časopise Spy). *Čeština doma a ve světě*, roč. 8, č. 2, s. 106–109.

ŘÍMALOVÁ, L. (2002). „Vyznavačkám chic stylu“ (dnešní čeština podle časopisu Style). *Čeština doma a ve světě*, roč. 10, č. 1, s. 22–25.

SGALL, P. (2004). K vývoji výzkumu obecné češtiny (OČ). In MINÁŘOVÁ, E. – ONDRÁŠKOVÁ, K. (eds.). *Spisovnost a nespisovnost. Zdroje, proměny a perspektivy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, s. 34–39.

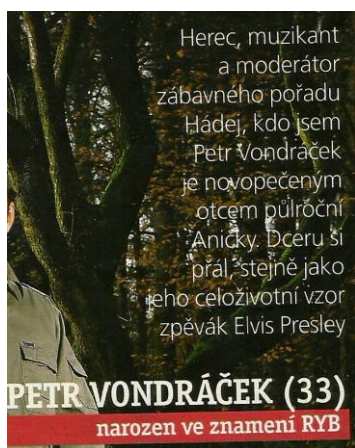
ŠMILAUER, V. (1972). *Nauka o českém jazyku*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 333 s.

ŠRÁMEK, R. (ed.). *Spisovnost a nespisovnost dnes*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1996, 261 s., ISBN 80-210-1304-4.

ŠTORKÁN, K. (1983). *Umění interviewu*. 2. přeprac. vyd. Praha: Novinář, 315 s.

5 Seznam příloh

5.1 Příloha č. 1

5.2 Příloha č. 2

5.3 Příloha č. 3

▷ JAK LETOS PROŽIJETE PRVNÍ MÁJOVÝ DEN?

Kristýna: „Hlavně někde v kvetoucí přírodě, se psem a s přítelem.“

Matouš: „Se ženou budeme tradičně hledat rozkvetlý strom, ale určitě se nám to nepovede a budeme se líbat někde pod sekvojí.“

▷ CO JE PRO VÁS DŮKAZEM LÁSKY?

Matouš: „Stačí mi radost mojí ženy z toho, že jsme spolu.“

Kristýna: „Tak nepotřebuju žádné brilianty, společná spokojenost je nejdůležitější.“

▷ PROJEVÍ SE „LÁSKY ČAS“ I V COMEBACKU?

Matouš: „Náznak jara je teď vlastně v každém díle, různě to tam jiskří...“

▷ MÁTE NĚCO SPOLEČNÉHO S VAŠIMI SERIÁLOVÝMI POSTAVAMI?

Kristýna: „Něco málo z Ivy tam asi bude.“

Matouš: „Já myslím, že docela dost.“

Kristýna: „No dovo!!“

Matouš: „Tak to bude tím, že tě vlastně znám spíš jako Ivy, než Kristýnu.“

Já jsem zase občas trapný, stejně jako Lexa, a taky mám rád legraci.“

Kristýna: „Matouš dělá různé fórký, ale bývají inteligentnější než Lexovy.“

Matouš: „Tak děkuju... A ty jsi občas milá, narodil od Ivy.“

Kristýna: „Někdy si ale sama říkám, že bych dala Ivě pár facek za to, jak se chová.“

Matouš: „Kdybych si měl Lexu pustit do svého běžného života, tak bych se asi nejvíc bál, co by bylo s mým synem, kdyby dostal takový vzor.“

▷ VÍDÁTE SE SPOLU I MIMO NATÁČENÍ?

Matouš: „Jsme kamarádi, ale že bychom spolu zašli třeba na kafe, to moc nestíháme. Já jsem ženatý, Kristýna má přítele, což je navíc můj výborný kamarád, takže to vlastně ani nemůžeme:-).“

▷ ZMĚNIL VÁM COMEBACK ŽIVOT?

Matouš: „Je příjemnější. Taky jsem potkal spoustu nových lidí a seznámil se s Martinem Dejcarem, což mi změnilo život radikálně - teď s ním musím každou neděli chodit na hokejové tréninky. To byla asi poslední